

รายงานการวิจัย

ปัญหาเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ตาม

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558

Problems with Debt Collection of Creditors under the Debt
Collection Act B.E. 2558

อาจารย์วัลย์รัตน์ โปธิสาร

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ประจำปีงบประมาณ 2564

ธันวาคม 2564

รายงานการวิจัย

ปัญหาเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ตาม

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558

Problems with Debt Collection of Creditors under the Debt

Collection Act B.E. 2558

อาจารย์วัลย์รัตน์ โพธิสาร

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ประจำปีงบประมาณ 2564

ธันวาคม 2564

หัวข้อวิจัย	ปัญหาเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ตามพระราชบัญญัติ การทวงถามหนี้ พ.ศ.2558
ผู้วิจัย	อาจารย์วัลย์รัตน์ โปธิสาร
หน่วยงาน	สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ปีที่วิจัยเสร็จ	2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค แนวคิดหลักการในการบังคับชำระหนี้ และการติดตามทวงถามหนี้ 2) เพื่อศึกษามาตรการการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 และ ประเทศออสเตรเลีย 3) เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

จากการวิจัยพบว่า แนวคิดหลักการในการบังคับชำระหนี้ และการติดตามทวงถามหนี้ นั้นเกิดขึ้นจากการให้ความคุ้มครองลูกหนี้ที่ได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหนี้อย่างไม่เหมาะสม ส่งผลให้ลูกหนี้ไม่ได้รับความเป็นธรรมจึงได้ทรงพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ขึ้น โดยมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองลูกหนี้และกำหนดข้อปฏิบัติให้แก่เจ้าหนี้เพื่อดำเนินการติดตามทวงถามหนี้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งจากการเปรียบเทียบการดำเนินการของเจ้าหนี้ประเทศไทยและประเทศออสเตรเลียเกี่ยวกับเวลาในการติดต่อกับลูกหนี้ บุคคลที่เจ้าหนี้ติดต่อ วิธีการที่ใช้ติดต่อ ความถี่ในการติดต่อ และการกำหนดโทษ จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันโดยข้อปฏิบัติของประเทศออสเตรเลียนั้น ในบางข้อจะมีความยืดหยุ่นแก่เจ้าหนี้มากกว่าของประเทศไทย เช่น เวลาการติดต่อกับลูกหนี้ที่เปิดโอกาสให้เจ้าหนี้สามารถตกลงกับลูกหนี้ได้หากลูกหนี้ไม่สะดวกให้เจ้าหนี้ติดต่อเวลานาน หรือไม่สะดวกให้เจ้าหนี้ติดต่อในเวลาที่อยู่กับคนในครอบครัว สำหรับความถี่ในการติดต่อประเทศไทยจะอนุญาตให้เจ้าหนี้สามารถทวงถามหนี้ ไม่เกินหนึ่งครั้งต่อหนึ่งวัน ในขณะที่ประเทศออสเตรเลียไม่สามารถทำได้ อีกทั้งการกำหนดโทษทางปกครองแก่เจ้าหนี้ฝืนนั้นประเทศไทยไม่ได้กำหนดไว้เหมือนกับประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ ควรแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณากฎหมายของออสเตรเลียเป็น
 แนวทาง โดยให้ออกสแกแก่เจ้าหน้าที่ให้สามารถติดตามทวงหนี้ได้โดยไม่ยุ่งยาก ขณะเดียวกันจะต้อง
 คำนึงถึงความเป็นธรรมที่ลูกหนี้จะได้รับ เพื่อให้แต่ละฝ่ายได้รับการปฏิบัติบนพื้นฐานความเป็นธรรม

Title PROBLEMS IN DEBT COLLECTION OF CREDITORS UNDER THE DEBT
COLLECTION ACT B.E. 2558

Author Miss Walairat Pothisarn

Institute Department of Law, Faculty of Humanities and Social Science
Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Year 2022

ABSTRACT

The objectives of this research were; 1) to study concepts, theories in consumer protection, principles in compulsory performance and debt collection, 2) to study measures in debt collection of creditors under the Debt Collection Act B.E. 2558 in Thailand and Australia and 3) to find guidelines for solving problem in debt collection of creditors under the Debt Collection Act B.E. 2558.

The research revealed that concepts and principles in compulsory performance and debt collection were caused by protection of debtors who are treated from creditors improperly and affecting debtors to be treated unfairly, therefore, the Debt Collection Act B.E. 2558 was enacted with intention for Protecting debtors and stipulating creditors with provisions for to practice in debt collection as required by law. From comparison of creditor's operation between Thailand and Australia related to time for contacting debtors, persons who were contact with creditors, methods used in contract, frequency of contact and determination of punishment, it was found that there were deferent in some procedures, Australia had more flexibility for creditors than in Thailand, for example, the time for contacting debtors was opened for creditors to be able to agree with their debtors if they were not convenient to meet with creditors in working hours or in their family time. For frequency of contact, Thailand allowed the creditors to collect debts not more than once a day, while in Australia they cannot do that and administrative punishment for creditors who infringe the laws was not determined in Australia as Thailand.

Suggestion – Related laws shall be amended by applying Australian laws as a guideline to give a chance for creditors to collect debts easily, while fairness that debtors will be granted shall be taken into consideration for each party to be practiced base on justice.

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในโครงการวิจัยเรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้พ.ศ.2558 ได้รับความกรุณาจากท่านผู้ทรงคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา วิทยานันต์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สถิต จำเริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ชัย เดชอุดม เป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบให้คำปรึกษาคำแนะนำในการดำเนินการจัดทำวิจัยในครั้งนี้จนเป็นผลสำเร็จ

ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนที่ให้คำแนะนำในการดำเนินการทำวิจัย ตลอดจนขอขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่อนุเคราะห์ให้ทุนในการสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

หากงานวิจัยนี้ มีคุณค่าก่อเกิดประโยชน์ต่อสังคมและผู้สนใจศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่ครูบาอาจารย์และบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกท่าน

คณะมนุษยศาสตร์

และสังคมศาสตร์

วัลย์รัตน์ โพธิสาร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
3. ขอบเขตของการวิจัย.....	5
4. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	5
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคและการติดตามทวงถามหนี้....	6
1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค.....	6
1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค.....	6
1.2 ทฤษฎีทางกฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภค	
ผู้ที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่า	9
1.2.1 การไม่ให้ความสำคัญกับความศักดิ์สิทธิ์ของเจตนา	
หรือเสรีภาพในการทำสัญญา	10
1.2.2 ทฤษฎีทางสังคมในการทำสัญญา	11
2. พัฒนาการการบังคับชำระหนี้.....	12
3. แนวคิดหลักการในการบังคับชำระหนี้	17
4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการการติดตามทวงถามหนี้	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.1 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับหนี้	20
4.2 ความหมายของการติดตามทวงถามหนี้.....	22
4.3 หลักแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้	23
5. ความเป็นมาของกฎหมายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ของประเทศไทย	32
บทที่ 3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้.....	35
1. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ของประเทศไทย	35
1.1 พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558	35
1.2 ประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการทวงถามหนี้	41
1.3 ประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการทวงถามหนี้ เรื่อง จำนวนครั้ง ในการติดต่อทวงถามหนี้.....	43
1.4 ประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการทวงถามหนี้ เรื่อง การกำหนดอัตรา ค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้.....	43
2. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ของประเทศออสเตรเลีย ..	45
บทที่ 4 เปรียบเทียบแนวทางการติดตามทวงถามหนี้ของประเทศไทยและประเทศ ออสเตรเลีย.....	54
1. เวลาในการติดต่อลูกหนี้	54
2. บุคคลที่เจ้าหน้าที่ติดต่อ.....	55
3. วิธีการที่ใช้ติดต่อ	56
4. ความถี่ในการติดต่อ	57
5. การกำหนดโทษ	57
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	62
1. บทสรุป	62
2. ข้อเสนอแนะ	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	69
ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558.....	70
ภาคผนวก ข ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง จำนวนครั้ง ในการติดต่อทวงหนี้	87
ภาคผนวก ค ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง การกำหนด อัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้.....	88
ประวัติย่อนักวิจัย	89
สรุปรายงานการใช้จ่ายเงิน	90

คณะมนุษยศาสตร์

และศึกษาศาสตร์

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

4.1 เปรียบการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ประเทศไทยและประเทศออสเตรเลีย .....

59

บทที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

สมัยก่อนการกู้ยืมเงินเกิดจากความต้องการใช้เงินของประชาชนธรรมดาที่ต้องการนำเงินไปใช้เนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น ความจำเป็นในการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวัน การกู้ยืมเพื่อนำมาลงทุนเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนของกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหรือกลุ่มคนในเมืองซึ่งมีรายรับไม่พอกับรายจ่ายและมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายในครอบครัว หรือการกู้ยืมเงินของชาวเกษตรกรที่ประสบปัญหาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำหรือได้รับความเสียหาย ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้มีความจำเป็นต้องการกู้ยืมเงินจากผู้ที่มีฐานะทางการเงินที่ดีกว่า และลักษณะการกู้ยืมเงินในสมัยแรกนั้นเป็นการให้กู้ยืมเงินกันธรรมดา ระหว่างญาติ เพื่อน หรือกลุ่มคนที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นการกู้ยืมระหว่างบุคคลธรรมดา ซึ่งในการที่จะกำหนดวงเงินกู้หรือแม้แต่อัตราดอกเบี้ยนั้นจะสูงกว่าความเป็นจริง กฎหมายก็ไม่ได้บัญญัติห้ามไว้เพราะเป็นการตกลงระหว่างบุคคลโดยถือหลักความศักดิ์แห่งเจตนาและเสรีภาพในการทำสัญญา หากไม่มีกฎหมายห้ามบุคคลย่อมตกลงทำสัญญากันเองได้ และสัญญาที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจถือเป็นกฎหมายสูงสุด แต่ในความเป็นจริงมีการในการทำสัญญากู้ยืมเงินนั้นมีการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราเป็นจำนวนมาก แต่ด้วยความจำเป็นที่ผู้กู้จำเป็นต้องกู้ ส่วนผู้ให้กู้นั้นก็ต้องการดอกเบี้ยอัตราสูง ทำให้ทั้งสองฝ่ายร่วมตกลงทำสัญญากู้ยืมกัน เมื่อปรากฏว่าผู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้เพราะหนี้สินมาก ส่วนผู้ให้กู้ไม่สามารถบังคับชำระหนี้ได้ทำให้เกิดความเสียหายทั้งสองฝ่าย และส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและเกิดปัญหาทางสังคมต่างๆ เพิ่มมากขึ้นอาจนำไปสู่ปัญหาทางสังคมได้

จากความจำเป็นของบุคคลดังที่กล่าวมาในข้างต้นที่มีความจำเป็นต้องนำเงินไปใช้จ่าย แต่ไม่มีแหล่งเงินทุนที่ให้กู้ยืมเนื่องจากบุคคลดังกล่าวไม่มีคุณสมบัติมากพอที่จะกู้ยืมเงินในสถาบันการเงินที่เป็นธนาคารต่าง ๆ ได้เพราะไม่มีหลักทรัพย์ หรือบุคคลมาค้ำประกันการกู้ยืมเงินของธนาคาร ไม่มีคุณสมบัติมากพอที่จะขอกู้ยืมเงินได้เพราะการกู้ยืมเงินในสถาบันการเงินนั้นมีระเบียบมากทำกลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้เงินที่เป็นสถาบันการเงินได้ จำเป็นต้องพึ่งพาแหล่งเงินกู้ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ซึ่งแหล่งเงินกู้ยืมนี้มีทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ผู้ให้กู้ยืมนี้โดยส่วนใหญ่แล้วมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาผลกำไรเป็นหลัก ผลกำไรที่ได้รับมีหลายรูปแบบเช่น

ดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ เป็นต้นส่วนใหญ่เกิดจากการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ซึ่งในการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานี้จะมียุทธวิธีหลายรูปแบบ เช่น การกู้ยืมธรรมดา การให้สินเชื่อทางการค้า การเล่นแชร์ ในแหล่งเงินกู้ดังกล่าวเป็นการกู้ยืมเงินที่ไม่ตกอยู่ภายใต้ข้อบังคับ กฎระเบียบของทางการ มีลักษณะไม่มีลักษณะที่แน่นอนขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้กู้และผู้ให้กู้ ไม่มีกฎหมายที่แน่นอนตายตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถเข้าควบคุมได้อย่างใกล้ชิด ไม่มีการจำกัดคุณสมบัติผู้กู้มากนัก อนุมัติง่าย สะดวก รวดเร็ว และที่สำคัญตอบสนองความต้องการของกลุ่มบุคคลผู้มีรายได้น้อย ปานกลาง แต่เนื่องจากการเรียกอัตราดอกเบี้ยที่สูงจนเกินไปทำให้ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทำให้ผู้ให้กู้เกิดการทวงหนี้ที่มีลักษณะใช้ความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นการข่มขู่ หรือการใช้กำลังประทุษร้ายลูกหนี้ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของสังคมโดยรวม หรือในส่วนของผลกระทบทางเศรษฐกิจ

คนไทยในปัจจุบันจึงมีหนี้สินมากมายส่งผลให้ส่วนใหญ่เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ย่อมไม่สามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ และมีการผิดนัดชำระหนี้เกิดขึ้น ซึ่งตามกฎหมายไทยในปัจจุบันหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้เจ้าหนี้จำเป็นต้องฟ้องคดีต่อศาล เครื่องที่จะบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้เพราะถ้าเจ้าหนี้ยังไม่ฟ้องคดีต่อศาลเจ้าหนี้มีโอกาสไม่มากนักที่จะได้รับชำระหนี้คืนส่วนหนึ่งเป็นเพราะลูกหนี้ไม่มีความสามารถในการจะชำระหนี้และมีลูกมีอีกจำนวนไม่น้อยที่เพิกเฉยไม่พยายามหาเงินมาชำระหนี้หรือจงใจไม่ชำระหนี้ภายหลังจากที่ได้ก่อหนี้ทำให้ในปัจจุบันเกิดการฟ้องร้องเป็นคดีสู่ศาลเป็นจำนวนมาก แม้กระทั่งเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้วก็ตามที่เจ้าหนี้จะบังคับชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้เพราะขั้นตอนต่างๆในการดำเนินการบังคับชำระหนี้มีหลายขั้นตอน และใช้ระยะเวลาานพอสมควรกว่าที่เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้จริงๆหรือแม้กระทั่งหากเจ้าหนี้ดำเนินการบังคับชำระหนี้ตามขั้นตอนของกฎหมายแล้วในกรณีของลูกหนี้บางรายก็ยังไม่มียังไม่มีเงินหรือทรัพย์สินใดที่เจ้าหนี้จะสามารถบังคับชำระหนี้ได้อยู่ดีจึงเป็นการยากที่เจ้าหนี้จะดำเนินการใดใดเพื่อบังคับชำระหนี้ได้ทำให้บรรดาเจ้าหนี้และผู้ทวงถามนี้ทั้งหลายต่างคิดหาวิธีการติดตามทวงถามหนี้ในรูปแบบต่างๆมากมาย เพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้คืนให้กับเจ้าหนี้ให้ได้มากที่สุด

การชำระหนี้จริงๆหรือแม้กระทั่งหากเจ้าหนี้ดำเนินการบังคับชำระหนี้ตามขั้นตอนของกฎหมายแล้วในกรณีของลูกหนี้บางรายก็ยังไม่มียังไม่มีเงินหรือทรัพย์สินใดใดที่เจ้าหนี้จะสามารถบังคับชำระหนี้ได้อยู่ดีจึงเป็นการยากที่เจ้าหนี้จะดำเนินการใดใดเพื่อบังคับชำระหนี้ได้ทำให้บรรดาเจ้าหนี้และผู้ทวงถามนี้ทั้งหลายต่างคิดหาวิธีการติดตามทวงถามหนี้ในรูปแบบต่างๆมากมาย เพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้คืนให้กับเจ้าหนี้ให้ได้มากที่สุด

ดังนั้นเจ้าหน้าที่และผู้ทวงถามหนี้มีการใช้วิธีการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมมากมายไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรงการคุกคามข่มขู่การใช้กำลังประทุษร้ายต่อร่างกายหรือทรัพย์สินการทำให้ลูกหนี้เสียชื่อเสียงด้วยการประจานการให้ข้อมูลเท็จการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่นเป็นต้นดังนั้นจึงมีกฎหมายที่ชื่อว่าพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 เกิดขึ้นมาโดยบังคับใช้ได้กับทั้งหนี้ในระบบและนอกระบบซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 2558 เป็นต้นมาโดยกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นในการคุ้มครองลูกหนี้ที่ได้รับการทวงถามหนี้อย่างไม่เหมาะสมมีทางเลือกให้ลูกหนี้มีมากขึ้นแต่ในทางตรงกันข้ามฝ่ายเจ้าหน้าที่กลับมีทางเลือกได้น้อยลง ทวงถามหนี้ได้อย่างยากลำบากและมีโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้จริงๆ น้อยลงไปอีกด้วย เห็นได้ว่าแม้ว่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะวางหลักว่าถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดและตกเป็นผู้ผิดนัดโดยที่เจ้าหนี้นี้ได้เป็นฝ่ายผิดนัดหรือผิดสัญญาก่อนเจ้าหนี้ก็ควรที่จะมีสิทธิติดตามทวงถามหนี้ลูกหนี้ด้วยวิธีการต่างๆ ได้อย่างอิสระตราบเท่าที่ไม่เป็นการคุกคามลูกหนี้มากจนเกินไปแต่ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ในขณะเดียวกันพระราชบัญญัติดังกล่าวกลับไม่ได้พิจารณาในมุมมองของเจ้าหนี้ แต่กลับกำหนดมาตรการจำกัดการปฏิบัติการของเจ้าหนี้ เช่น

1. วิธีการติดตามทวงถามหนี้ได้กำหนดกฎเกณฑ์สิทธิของเจ้าหนี้อยู่หลายประการเช่นในกรณีที่ห้ามแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้กับบุคคลอื่น นอกจากที่ลูกหนี้ระบุไว้วันแต่ในกรณีที่บุคคลอื่นนั้นเป็นสามีภริยาบุพการีหรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้และบุคคลอื่นดังกล่าวได้ สอบถามผู้ทวงถามหนี้ถึงสาเหตุของการติดตามให้ผู้ทวงถามหนี้ที่แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับหนี้ได้เท่าที่จำเป็นและตามความเหมาะสมทำให้เจ้าหนี้ไม่สามารถแจ้งรายละเอียดการเป็นหนี้หรือรายละเอียดการชำระหนี้ กับคนใกล้ชิดตัวลูกหนี้เรานั้นได้อย่างชัดเจนหากบุคคลเหล่านั้นต้องการชำระหนี้แทนลูกหนี้ก็อาจเกิดปัญหาได้ทำให้เจ้าหนี้มีโอกาสน้อยลงที่จะได้รับชำระหนี้คืน

2. กำหนดในการติดตามทวงหนี้ ช่วงเวลาในการติดต่อในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ให้ติดต่อได้ตั้งแต่เวลา 08:00 น. ถึงเวลา 20:00 น. และในวันหยุดราชการเวลา 08:00 น. ถึงเวลา 18:00 น. ซึ่งกรณีที่ลูกหนี้มีได้แจ้งใจหลบหนีแต่ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาทำงานลูกหนี้ส่วนใหญ่ยอมไม่สะดวกรับโทรศัพท์หรือสถานที่ทำงานบางแห่งให้พนักงานเก็บโทรศัพท์ไว้ในตู้ในที่ทำงานจนกว่าจะถึงเวลาเลิกงานลูกหนี้บางรายอาจไม่ได้ตั้งใจที่จะผิดนัดชำระหนี้แต่อาจหลงลืมเมื่อเจ้าหนี้ติดต่อไม่ได้ก็ยอมหลงลืมที่จะชำระหนี้และอาจตกเป็นผู้ผิดนัด

3. ให้ทวงหนี้ได้เพียงวันละหนึ่งครั้งเท่านั้นซึ่งเป็นจำนวนครั้งที่น่าจะเกินไปแม้ว่าทวงได้วันละหลายหลายครั้งยังเป็นการยากที่จำเลยจะได้รับชำระหนี้คืนเมื่อทวงหนี้ได้เพียงวันละครั้งเช่นนี้เจ้าหนี้จะยังมีโอกาสน้อยลงไปอีกที่จะได้รับชำระหนี้คืนซึ่งกฎหมายยังไม่มีข้อยกเว้นที่แน่นอนชัดเจนให้เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงหนี้สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นหรือเกินจำนวนครั้งหรือนอกเหนือจากช่วงเวลาที่ยกกฎหมายกำหนดในกรณีมีเหตุจำเป็นทำให้ฝ่ายเจ้าหนี้จะยิ่งติดต่อลูกหนี้ยากมากขึ้น

4. การใช้สิทธิดำเนินคดีกับลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ห้ามเจ้าหนี้ชู้ว่าจะใช้สิทธิทางศาลหากยังไม่ได้จะดำเนินคดีจริงๆซึ่งแท้จริงแล้วหากเป็นสิ่งที่เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้จะสามารถกระทำได้ตามกฎหมายจริงๆย่อมถือว่าเป็นสิทธิตามปกตินิยมและการชู้ว่าจะใช้สิทธิตามปกตินิยมนั้นก็ควรที่จะทำได้ (โดยตามหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์การชู้ว่าจะใช้สิทธิตามปกตินิยมนั้นย่อมไม่ถือว่าเป็นการข่มขู่) ซึ่งตามปกติธรรมดาแล้วการที่เจ้าหนี้ส่งหนังสือแจ้งเตือนไปยังลูกหนี้นั้นก็ย่อมต้องมีข้อความระบุอยู่แล้วว่าหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้จะใช้สิทธิดำเนินคดี ตามกฎหมายหากจะมุ่งเน้นให้เจ้าหนี้ดำเนินคดีต่อลูกหนี้ทุกรายที่ส่งหนังสือแจ้งเตือนไปในบางครั้งย่อมไม่สามารถทำได้เพราะทางฝ่ายเจ้าหนี้เองก็ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการดำเนินคดีด้วยฉะนั้นเจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิจะดำเนินคดีหรือไม่ดำเนินคดีก็ได้

5. บทลงโทษเจ้าหนี้ หรือผู้ทวงถามหนี้ที่ทั้งโทษทางปกครองและโทษทางอาญามีอัตราโทษที่สูงเกินส่วนไม่สัมพันธ์กับการกระทำความผิด

จากการกำหนดมาตรการต่างๆ ของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 โดยมุ่งหมายที่จะคุ้มครองลูกหนี้เพียงเดี่ยวนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าอาจส่งผลให้เจ้าหนี้อาจมีความขัดข้องในการติดตามทวงหนี้ ในการวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจึงจะได้ศึกษาเปรียบเทียบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ของประเทศไทยและประเทศออสเตรเลียเพื่อพิจารณาแนวทางปฏิบัติที่มีความแตกต่างกับมาตรการของประเทศไทยและนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค แนวคิดหลักการในการบังคับชำระหนี้ และการติดตามทวงถามหนี้

2.2 เพื่อศึกษามาตรการการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และของประเทศออสเตรเลีย

2.3 เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

3. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเปรียบเทียบแนวทางการติดตามทวงถามหนี้ของประเทศไทยและประเทศออสเตรเลีย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารโดยศึกษาบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องตำราบทความในวารสารวิทยานิพนธ์งานวิจัยเอกสารต่างประเทศ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาข้อสรุปที่เหมาะสมในการนำมาปรับปรุงกฎหมายของไทยต่อไป

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

5.1 ได้ทราบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค แนวคิดหลักการในการบังคับชำระหนี้ และการติดตามทวงถามหนี้

5.2 ทราบถึงมาตรการการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และของประเทศออสเตรเลีย

5.3 ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค และการติดตามทางกฎหมาย

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

ในการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค และทฤษฎีทางกฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่า ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีส่งผลให้หลักทางสังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และนิติศาสตร์เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ในสมัยที่การค้าและเศรษฐกิจของโลกยังอยู่ในลักษณะจำกัดเฉพาะวงแคบ ๆ ในท้องถิ่นหนึ่งหรือในเมืองหนึ่งนั้น สภาพของสินค้าและบริการยังไม่มีควมสลับซับซ้อน กระบวนการผลิตยังเป็นแบบง่าย ๆ ตลาดสินค้ายังเป็นลักษณะแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน (Barter) ต่อมาได้พัฒนาไปสู่การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ผู้มีฝีมือได้กลายเป็นผู้ผลิตเพื่อขายแก่ผู้อื่นและเกิดการรวมตัวกันของพ่อค้าในประเทศอังกฤษ มีการจัดตั้งสมาคมอาชีพ 2 ลักษณะขึ้นในสมัยกลาง (ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1100-1500) คือ สมาคมพ่อค้า (merchant guilds) และสมาคมช่างฝีมือ (craft guilds) จนกระทั่งปี ค.ศ. 1760 เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม (The industrial Revolution) ทั้งในอังกฤษและยุโรป ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการผลิตจากระบบการผลิตโดยช่างฝีมือมาเป็นระบบผลิตโดยเครื่องจักรกลที่มีการนำเครื่องจักรและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการผลิตสินค้าให้ได้ในปริมาณมาก ๆ และลดต้นทุนการผลิต

ในขณะเดียวกันการปฏิวัติอุตสาหกรรมยังก่อให้เกิดผลกระทบแก่ความคิดทางการปกครองอีกด้วย กล่าวคือ ก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรมระบบการปกครองทั้งในอังกฤษและยุโรป มีลักษณะเป็นแบบฟิวดัล (Feudal) ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นอยู่ภายใต้การปกครองของขุนนางต่าง ๆ ซึ่งเป็นชนชั้นปกครองในแต่ละท้องถิ่นและเป็นผู้ตั้งข้อกำหนดกฎหมายให้แก่ฝ่ายประชาชนที่อยู่ในอาณาเขตการปกครองของตน ชนชั้นปกครองใช้อิทธิพลในการสนับสนุนบุคคลเพียงบางกลุ่ม ในการ

ทำการค้าระบบการปกครองเช่นนี้ทำให้หลายฝ่ายไม่พอใจจึงเกิดแนวคิดทางปรัชญา การปกครองแบบปัจเจกชนนิยม (Individualism) ที่เน้นความเป็นอิสระของบุคคลและให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการปกครอง และแนวคิดเสรีนิยม (Liberalism) ที่เชื่อว่ารัฐบาลไม่ควรที่จะสร้างข้อกำหนดกฎหมายขึ้นมาจำกัดการประกอบอาชีพของประชาชน แต่ควรปล่อยให้ปัจเจกชนมีเสรีภาพในการใช้สติปัญญาและความสามารถได้อย่างเต็มที่อันจะเป็นการเพิ่มความมั่งคั่งให้ตนเองและประเทศได้ แนวคิดดังกล่าวเป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Laissez-Faire) ที่ได้ส่งผลต่อหลักกฎหมายที่พัฒนาในระบบศตวรรษที่ 19 ถึงศตวรรษที่ 20 ในระยะนี้ที่ประมวลกฎหมายต่าง ๆ ได้มีการจัดทำขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายประเทศ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส (ค.ศ.1804) ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน (ค.ศ.1896) กฎหมายที่เกิดขึ้นในขณะนั้นจึงยึดหลักปัจเจกชนนิยมและหลักเศรษฐกิจเสรีเป็นพื้นฐาน ซึ่งประมวลกฎหมายในยุโรปได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อประมวลกฎหมายไทยที่เกิดขึ้นในระหว่างรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7¹

จากแนวคิดปัจเจกชนนิยมและเสรีนิยมดังกล่าว ก่อให้เกิดทฤษฎีกฎหมายและการยึดหลักปัจเจกชนนิยมและหลักเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมยังก่อให้เกิดหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยการค้าหลักหนึ่ง คือ หลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat Emptor หรือ Let buyer beware) กล่าวคือ หากมีความเสียหายใด ๆ ในทรัพย์สินที่ซื้อขายกันนั้นความเสียหายนั้นตกเป็นของผู้ซื้อเอง² หลักกฎหมายนี้มีพื้นฐานมาจากข้อสันนิษฐานที่ว่า บุคคลทุกคนที่มีความรู้ความสามารถเท่าเทียมกัน มีอิสระที่จะตกลงหรือมีนิติสัมพันธ์อย่างใด ๆ ก็ได้ การที่ผู้ซื้อสมัครใจซื้อสินค้าจึงต้องรับภาระในความเสียหายนั่นเอง

ทฤษฎีและหลักกฎหมายต่าง ๆ นั้นถูกยอมรับและยึดถือเป็นอุดมคติของสังคมจนกระทั่งปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 นักนิติศาสตร์เริ่มมีความเห็นว่าทฤษฎีดังกล่าวมีข้อบกพร่องเพราะระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเต็มที่ มิได้เอื้ออำนวยความยุติธรรมระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคเท่าที่ควร การผลิตสินค้าใช้วัตถุดิบในการผลิตและมีกรรมวิธีการผลิตที่เกินกว่าความรู้ความสามารถของผู้บริโภคที่จะตามได้ทัน บางกรณีการขยายกำลังการผลิตทำให้

¹ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, *กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค*, กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2543, หน้า 13-14.

² ดาราพร ธีรวัฒน์, *กฎหมายสัญญา สถานะใหม่ของสัญญาปัจจุบันและปัญหาข้อสัญญา*, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542, หน้า 16.

คุณภาพสินค้าลดต่ำและอาจเกิดอันตรายแก่ผู้บริโภค ผู้บริโภคจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบและไม่มีอำนาจต่อรอง นักนิติศาสตร์จึงเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องชดเชยความเสียหายและต้องหามาตรการคุ้มครองให้แก่ผู้บริโภค โดยรัฐจำเป็นที่จะต้องเข้ามาดูแลช่วยเหลือผู้บริโภค มิใช่ปล่อยให้เอกชนหรือผู้บริโภคดูแลป้องกันส่วนได้เสียของตนเอง ซึ่งวิธีการที่เข้ามาคุ้มครองผู้บริโภคมีอยู่ 2 ระดับ³ คือ

(1) การป้องกันความเสียหาย โดยรัฐจะออกกฎหมายมากำหนดให้รัฐมีอำนาจกำกับควบคุมให้เกิดความเป็นธรรมทั้งในระหว่างผู้ประกอบการกับผู้ประกอบการธุรกิจด้วยกัน เช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาดทางการค้า และระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภค เช่น กฎหมายเกี่ยวกับข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในสินค้า เป็นต้น

(2) การชดเชยเยียวยาความเสียหายของผู้บริโภคที่ได้รับ การที่รัฐออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคเท่ากับเป็นการให้สิทธิหรือรับรองสิทธิของผู้บริโภคซึ่งเป็นสิทธิที่มีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชนโดยรวม แต่การออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคเพียงอย่างเดียวย่อมไม่อาจคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคได้อย่างเพียงพอ จำเป็นที่จะต้องมีกลไกเพื่อให้มีการบังคับตามสิทธินั้น ๆ ด้วย โดยรัฐอาจกำหนดให้องค์กรพิเศษของรัฐหรือเอกชนที่สามารถเป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์ของประชาชนได้อย่างเพียงพอได้ เช่น สมาคมผู้บริโภค เป็นตัวแทนของผู้บริโภคที่ได้รับ ความเสียหายมีอำนาจฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหาย เพื่อผู้บริโภคซึ่งได้รับความเสียหายได้ นอกเหนือจากตัวผู้บริโภคแต่ละคน ทั้งนี้ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของสาธารณชน หรืออาจกำหนดวิธีการพิจารณาเป็นพิเศษ เช่น บางประเทศกำหนดวิธีการฟ้องคดีโดยผู้เสียหายบางคน แต่อาจมีผลถึงผู้บริโภคคนอื่น ๆ ที่เสียหายในลักษณะเดียวกันได้ เรียกว่า การดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action) เพื่อให้เกิดความสะดวกและไม่สิ้นเปลืองในการพิจารณาคดี

วิธีการคุ้มครองผู้บริโภคดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีกฎหมายซึ่งได้มีการพัฒนาขึ้นในระยะหลังเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีลักษณะเป็นการพัฒนาในทิศทางตรงกันข้ามกับแนวความคิดและทฤษฎีกฎหมายของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม

³ สุขุม ศุภนิตย์, *คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค*, พิมพ์ครั้งที่ 3 ,กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540, หน้า 9.

ทฤษฎีกฎหมายของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมมีแนวคิดที่ว่าผู้บริโภคและผู้ประกอบการธุรกิจมีฐานะและความรู้ความสามารถเท่าเทียมกัน กฎหมายจึงเคารพความเป็นปัจเจกชนและยอมรับให้บุคคลมีเสรีภาพในการทำสัญญา หากทำสัญญากันเช่นใดก็จะต้องมีการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาที่ทำกันเสมอ ทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องปกป้องประโยชน์ของตนเอง ในกฎหมายซื้อขายจึงมีหลักผู้ซื้อต้องระวัง เนื่องจากในขณะนั้นข้อแตกต่างทางฐานะเศรษฐกิจและความรู้ระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบการธุรกิจยังไม่เด่นชัดนัก แต่ในระยะต่อมาการเปลี่ยนแปลงสภาพทางตลาดที่การประกอบธุรกิจเริ่มเน้นการรวมตัวจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทข้ามชาติเพื่อความเข้มแข็งในการต่อสู้กับผู้ประกอบการรายอื่นผลการแข่งขันทำให้ผู้ประกอบการมีความรู้ทางวิทยาการเพิ่มขึ้นและมีพลังทางเศรษฐกิจมากกว่าผู้บริโภค ประกอบกับสังคมเริ่มพัฒนาเป็นสังคมอุตสาหกรรม มีการวิจัยและพัฒนาสินค้า จนในปัจจุบันสินค้าต่าง ๆ มีความสลับซับซ้อนตามวิทยาการสมัยใหม่ การผลิตสินค้าที่เป็นแบบการผลิตสินค้าจำนวนมาก (Mass Production) แบบอุตสาหกรรมทำให้องค์กรพัฒนาระบบตลาดให้ขายสินค้าเป็นจำนวนมากด้วย การโฆษณา การขายทางไปรษณีย์ หรือการขายทางอิเล็กทรอนิกส์จึงเกิดขึ้น รวมถึงการทำสัญญาก็มีการใช้สัญญาสำเร็จรูปที่ไม่มีการเจรจาในรายละเอียด อนึ่ง ในสังคมอุตสาหกรรมหลายคนต้องทำงานแข่งกับเวลา ผู้บริโภคเริ่มต้องการงานบริการเพิ่มขึ้น งานบริการหลายอย่างต้องอาศัยความรู้เฉพาะ เช่น การกำจัดปลวก การซ่อมแซมดูแลเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น ดังนั้น ในปัจจุบันความรู้ของผู้บริโภคจึงไม่เท่าเทียมกับผู้ประกอบการอีกต่อไป กฎหมายเดิมต่าง ๆ ที่ตราขึ้นบนพื้นฐานว่าผู้บริโภคมีความรู้และฐานะเท่าเทียมกับผู้ประกอบการจึงไม่มีความเป็นธรรม หลักกฎหมายจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อช่วยเหลือผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรม

1.2 ทฤษฎีทางกฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภคผู้มีอำนาจต่อรองน้อยกว่า

ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง เมื่อมีการตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค คือ ผู้ใดคือผู้บริโภค ซึ่งโดยทั่วไปการให้คำจำกัดความของคำว่าผู้บริโภค ไม่บัญญัติโดยให้ความสำคัญกับหลักนิติกรรมสัญญา กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ กฎหมายที่จะใช้เป็นเครื่องมือคุ้มครองผู้บริโภค จะไม่ให้ความสำคัญกับหลักในเรื่องนิติกรรมสัญญา คือ จะไม่จำกัดเฉพาะคู่กรณีในสัญญาเท่านั้น ที่อยู่ในฐานะที่เป็นผู้บริโภคสินค้าหรือบริการ แต่จะมุ่งหมายที่ความเสียหายที่เกิดจากการบริโภคเป็นสำคัญ ดังนั้น แม้ว่าผู้ได้รับความเสียหายจากการบริโภคสินค้า จะเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่สัญญา คือไม่ใช่ผู้ซื้อ ก็สามารถเรียกร้องสิทธิในฐานะผู้บริโภคได้ ซึ่งทฤษฎีทางกฎหมายที่แต่ละประเทศนำมาใช้อาจใช้แนวคิดหรือ

เกณฑ์ในการกำหนดสิทธิ เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ย่อมที่จะแตกต่างกันไปตามพัฒนาการและตามเจตนารมณ์ของแต่ละประเทศ

สำหรับในกรณีประเทศไทยก็เช่นกัน การบัญญัติกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคจะพิจารณาตั้งแต่ว่าผู้บริโภคคือใคร ใครควรจะทำสิทธิในฐานะผู้บริโภคได้ กล่าวคือใครควรจะได้รับคุ้มครองโดยมาตรการทางกฎหมายเป็นพิเศษกว่ามาตรการที่มีอยู่ตามกฎหมายธรรมดา ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้เป็นที่มาของแนวคิดในการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองอย่างทั่วถึง ซึ่งสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

1.2.1 การไม่ให้ความสำคัญกับความศักดิ์สิทธิ์ของเจตนา และเสรีภาพในการทำสัญญา

หลักความสำคัญกับความศักดิ์สิทธิ์ของเจตนา (Freedom of Will) และเสรีภาพในการทำสัญญา เหมาะสมในสภาพสังคมที่อำนาจต่อรองเท่าเทียมกัน และมีระบบการค้าแข่งขันค่อนข้างสมบูรณ์ รวมทั้ง ทฤษฎีความรับผิดชอบคู่กรณีในสัญญาที่เป็นผลสืบเนื่องจากการมีเสรีภาพในการทำสัญญา เหมาะสมกับกรณีคู่สัญญามีความสามารถในการต่อรองเท่ากัน แต่การคุ้มครองผู้บริโภค ๆ ไม่จำเป็นต้องบริโภคสินค้าหรือบริการ โดยอาศัยความสัมพันธ์ในทางสัญญาเสมอไป เนื่องจากการบริโภคเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติของมนุษย์ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในสถานะทางสังคม ความสามารถของบุคคลหรือข้อตกลงในทางนิติกรรมสัญญา จึงเป็นอุปสรรคในการคุ้มครอง ผู้บริโภคที่มีใช้คู่กรณีในสัญญา ทฤษฎีกฎหมายที่ก่อตั้งสิทธิในการได้รับการเยียวยาชดใช้ เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น จึงไม่คำนึงหลักความสัมพันธ์ทางสัญญาแต่อย่างใด

ดังนั้น การกำหนดว่าผู้บริโภค คือ ผู้ใดบ้างจึงไม่จำเป็นต้องอาศัยหลักความสัมพันธ์ทางสัญญา แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค จึงก่อให้เกิดการปฏิเสธทฤษฎีเสรีภาพในการทำสัญญา และหลักความรับผิดชอบคู่กรณีโดยสิ้นเชิง กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค จึงออกมาในรูปของการขยายความรับผิดของผู้ขาย ไปสู่บุคคลอื่นๆ ที่มีใช้ผู้ซื้อ เช่น ให้รับผิดในความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่เกิดอันตรายต่อบุคคลในครอบครัวผู้ซื้อ

ปัจจุบันประเทศต่างๆ ต่างก็ให้ความสนใจปัญหาการใช้หลักเสรีภาพในการทำสัญญากันอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้ เนื่องจากหลักเสรีภาพในการทำสัญญาได้เกิดช่องว่างที่ทำให้กฎหมายไม่สามารถจะให้ความปกป้องคุ้มครองแก่คู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่าได้ ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่าย

ที่มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจสูงกว่าร่างข้อกำหนดและเงื่อนไขต่างๆ ขึ้นใช้แทน คู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจต่อรองเหนือกว่าเข้มแข็งขึ้น ในขณะที่สิทธิและการแก้ไขเยียวยาที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งควรจะได้รับกลับอ่อนแอลง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีกลไกทางกฎหมายควบคุม และจำกัดขอบเขตการแสวงหาประโยชน์จากหลักเสรีภาพในการทำสัญญา ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะช่วยคุ้มครองคู่สัญญาให้มีความเท่าเทียมกันให้มากที่สุด

หลักเสรีภาพในการทำสัญญาจึงเปลี่ยนแปลงความหมายไปจากเดิม เพื่อใช้ต่อสู้กับการแสวงหาประโยชน์อันไม่เป็นธรรมในการทำสัญญา จากคู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่า เกิดแนวความคิดใหม่ที่ว่าหลักเสรีภาพในการทำสัญญาหาใช่หลักที่ถูกต้องเสมอไปในทุกกรณีไม่ หลักการดังกล่าวอาจนำมาซึ่งความไม่เป็นธรรมในสังคม⁴ หลักเสรีภาพในการทำสัญญาในความหมายเดิม ที่เคยถูกมองว่าเป็นหลักที่ถูกต้องเป็นธรรมจึงได้รับการปฏิเสธ เพราะไม่เป็นธรรมแก่คู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่า การปฏิเสธหลักเสรีภาพในการทำสัญญา จึงเป็นการที่กฎหมายตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมีการเผชิญหน้ากับผลของอำนาจต่อรองที่ไม่เท่าเทียมกันของคู่สัญญา และผลของข้อกำหนดที่จำกัดความรับผิดชอบของฝ่ายผู้ประกอบการหรือคู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจเหนือกว่า จึงเกิดหลักเสรีภาพในการทำสัญญาในความหมายใหม่ขึ้นมา หลักเสรีภาพในการทำสัญญาในความหมายใหม่ ก็คือ “เสรีภาพในการทำสัญญาจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมที่เท่าเทียมกันคือ มีได้ก็เฉพาะสังคมที่มีเสรีภาพและความเสมอภาคอย่างแท้จริง” จึงกล่าวได้ว่า จะไม่มีเสรีภาพในการทำสัญญา ในที่ที่ไม่มีความเท่าเทียมกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2.2 ทฤษฎีทางสังคมในการทำสัญญา

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีของผู้โต้แย้งหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา ตามทฤษฎีนี้มุ่งความสำคัญของสังคมเหนือเจตนาของบุคคล ซึ่งทฤษฎีเสรีภาพในการทำสัญญานั้น ถือเอาเจตนาของคู่สัญญาเป็นสำคัญ คือ เจตนาที่แท้จริงที่ตกลงผูกพันก่อให้เกิดหนี้ระหว่างกันขึ้น แต่ตามทฤษฎีทางสังคมนี้ถือว่าหนี้ หรือการที่สัญญามีผลบังคับได้นั้นเกิดจากอำนาจภายนอก กล่าวคือการแสดงเจตนาของบุคคลนั้นเป็นเพียงการก่อให้เกิดข้อเท็จจริงอันหนึ่งที่สังคมบังคับให้เกิดผลผูกพันเช่นเดียวกับการกระทำอื่นๆ ของบุคคลนั้น ดังนั้น เมื่อบุคคลได้แสดงเจตนาออกมาจนเกิดเป็น

⁴ สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์, “สัญญาสำเร็จรูปของอังกฤษ,” *วารสารนิติศาสตร์*, 15, 2528, หน้า 32.

ข้อเท็จจริงใดแล้ว บุคคลนั้นก็ย่อมถูกผูกพันกันโดยอำนาจแห่งสังคม ตามข้อเท็จจริงที่แสดงออกมานั้น แม้ว่าจะไม่ตรงกับเจตนาที่แท้จริงก็ตาม⁵

ทฤษฎีทางสังคมในการทำสัญญา แนวคิดนี้เปรียบเทียบกับสังคมประจวบจิตที่มีสิทธิและหน้าที่ในการปกป้องบุตร คำว่า Paternalism นี้ มาจากภาษาละตินว่า Pater ซึ่งมาจากภาษาอังกฤษว่า Father ผู้สนับสนุนแนวคิดนี้ คือ Saleilles ซึ่ง Saleilles ต้องการให้ศาลเข้ามาเกี่ยวข้องกับการแสดงเจตนาทำสัญญาให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยเจตนา และชี้ข้อบ่งชี้แห่งหนึ่งที่เกิดจากการทำสัญญา หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาที่เริ่มเสื่อมลงหันไปสู่แนวโน้มทางสังคมมากขึ้น การทำสัญญาจึงมิได้ขึ้นอยู่กับเสรีภาพของคู่สัญญาเหมือนแต่เดิม แต่คู่สัญญาต้องเคารพกฎเกณฑ์ที่ศาลรวมทั้งกฎหมายที่รัฐตราขึ้นคู่สัญญาไม่สามารถที่จะอ้างเสรีภาพในการทำสัญญาขึ้นมาค้านแต่อย่างใด

จึงมีผู้กล่าวว่าสัญญาชนิดที่กฎหมายเข้ามาแทรกแซงนี้ เป็น “สัญญานำสัญญาจำยอม” (Le Contract Derige) หรือ “สัญญาบังคับ” (Le Contract Force) การที่สังคมเข้ามาแทรกแซงเสรีภาพในการทำสัญญาของบุคคล เพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของส่วนรวมและความเป็นธรรมในสังคม โดยอาศัยแนวความคิดปรัชญาสังคมพิทักษ์ ซึ่งมีแนวคิดที่รัฐเป็นเสมือนบิดาประชาชนเป็นเสมือนบุตรที่อยู่ในความปกครอง รัฐหรือสังคมจึงออกกฎหมายมาปกป้องหรือพิทักษ์บุคคล ซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมได้ แม้ว่ากฎหมายดังกล่าวจะกระทบถึงเสรีภาพส่วนบุคคลก็ตาม

2. พัฒนาการบังคับชำระหนี้

ในสมัยโรมันนั้นการบังคับชำระหนี้ในทางแพ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระบบ โดยมีพัฒนาการเรื่อยมาตามลำดับ ดังนี้

2.1 ระบบ Legis Actions

ระบบนี้ใช้ในการบังคับชำระหนี้ของชาวโรมัน ซึ่งเน้นรูปแบบพิธีการ และมีวิธีการที่เคร่งครัดมาก ต้องทำตามที่กำหนดทุกอย่าง หากทำผิดรูปแบบการบังคับชำระหนี้จะผิดกฎหมายทันทีเมื่อเวลาผ่านไปก็มีชาวเมืองอื่นๆ (Peregrinus) ได้เดินทางเข้ามาในโรมันกันมากขึ้น ซึ่งอาจเกิดข้อพิพาทในด้านการค้าระหว่างชาวโรมันกับชาวเมืองอื่นๆ ที่มีใช้ชาวโรมัน การบังคับใช้

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

กฎหมายจึงเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากระบบ Legis Actions จะใช้ระหว่างคู่กรณีที่เป็นชาวโรมันด้วยกันเท่านั้น

2.2 ระบบ Praetor Peregrinus

ในระบบนี้ PraetorPeregrinus ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่พิจารณาข้อพิพาทเมื่อคู่กรณีอีกฝ่ายเป็นชาวเมืองอื่นๆ ที่มีชาวโรมัน หรือกรณีพิพาทที่ทั้งสองฝ่ายเป็นคนของชาวเมืองอื่นๆ ที่มีใช้ชาวโรมัน จึงได้สร้างระบบที่สองในการใช้พิจารณาคดีซึ่งรวดเร็วมาก เรียกว่า FormularySystem การบังคับชำระหนี้แบบนี้ไม่มีรูปแบบพิธีการเคร่งครัดมากนัก หลังจากนั้นได้มีการตรากฎหมายขึ้นเมื่อประมาณ 120 ปีก่อนคริสต์ศักราช เรียกว่ากฎหมาย Lex Aebutia ได้ให้ Praetor Urbanus บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับคดีแพ่งใช้วิธีพิจารณาในระบบ FormularySystem ในคดีระหว่างชาวโรมันด้วยกันได้

2.3 ระบบ Cognition Extraordinaria

การบังคับชำระหนี้ในทางแพ่งระบบสุดท้าย เรียกว่า Cognition Extraordinaria เป็นการบังคับคดีที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการฟ้องคดีซึ่งมีวิวัฒนาการควบคู่กับระบบการบังคับชำระหนี้ในทางแพ่งของโรมัน ซึ่งระบบนี้เพิ่งเกิดขึ้นหลังจากที่มีการยกเลิกการบังคับชำระหนี้รูปแบบแรกแล้ว ซึ่งการบังคับชำระหนี้จะดำเนินการโดย praetor โดยไม่ต้องใช้ศาล (praetor เป็นบุคคลที่รัฐแต่งตั้งขึ้นในปี 367 ก่อนคริสต์ศักราช เปรียบได้กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีแพ่ง) ระบบนี้จะนำการบังคับชำระหนี้แบบที่หนึ่งและแบบที่สองมารวมกันโดยใช้บังคับกับบุคคลทุกคนไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นชาวโรมันหรือไม่ก็ตาม⁶

ความแตกต่างระหว่างการบังคับชำระหนี้ทั้งสามระบบแตกต่างกันตรงที่ระบบบังคับชำระหนี้ในระบบแรกการบังคับชำระหนี้ ในสมัยโรมันมีรูปแบบวิธีการที่เคร่งครัด และนำมาใช้กับคดีพิพาทระหว่างชาวโรมันด้วยกันเท่านั้น แต่ในขณะที่ระบบที่สองเป็นการพัฒนามาจากการบังคับชำระหนี้ในระบบแรกโดยแก้ไขการบังคับชำระหนี้ที่ผ่อนคลายนความเคร่งครัดลง และนำมาใช้กับคดีพิพาทที่เกิดขึ้น

⁶ ประชุม โฉมฉาย, ความสำคัญและวิวัฒนาการของกฎหมายโรมัน, *วารสารนิติศาสตร์* *ธรรมศาสตร์*, 26, (มีนาคม 2539), หน้า 86.

ระหว่างชาวโรมันกับบุคคลอื่นที่มีเชื้อชาวโรมัน และคดีพิพาทที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่มีเชื้อชาวโรมันทั้งสองฝ่าย ส่วนระบบสุดท้ายเป็นการผ่อนคลายความเคร่งครัดมากที่สุด โดยนำมาใช้กับการบังคับชำระหนี้กับคดีพิพาทกับบุคคลทุกคนไม่ว่าคุณกรณีจะเป็นชาวโรมันหรือบุคคลอื่นที่มีเชื้อชาวโรมัน⁷

การบังคับชำระหนี้ในทางแพ่งนั้น ในสมัยโรมันนั้นการบังคับชำระหนี้ในทางแพ่งสามารถบังคับเหนือทรัพย์สิน (in rem) หรือบังคับชำระหนี้เหนือบุคคล (In personam) ในสมัยที่โรมันใช้ระบบ Legis Actions การบังคับชำระหนี้ในทางแพ่งการบังคับคดีเหนือบุคคลปรากฏในกฎหมายสิบสองโต๊ะ เรียกว่า “The Laying on the hand” เป็นการบังคับเอา กับเนื้อตัวร่างกายของลูกหนี้ ส่วนอีกวิธีหนึ่งคือ การบังคับเอา กับทรัพย์สินของลูกหนี้ ในกรณีที่เป็นหนี้เหนือบุคคลโดยไม่ต้องฟ้องคดี เรียกว่า Pignoris capio “Taking of a Pledge” การบังคับเอา กับเนื้อตัวร่างกายของลูกหนี้ หรือ Manus Iniectio มีวิธีการดังนี้ เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้จะจับตัวลูกหนี้มา กักขังไว้เองเป็นเวลา 30 วัน หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ หรือไม่มีบุคคลใดมาช่วยปล่อยลูกหนี้โดยยินยอมชำระหนี้แทนลูกหนี้ (vindex) เจ้าหนี้จะนำตัวลูกหนี้ไปพบกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (magistrate) (ซึ่งทำหน้าที่บังคับเกี่ยวกับทรัพย์สิน และบังคับกับเนื้อตัวร่างกายของลูกหนี้) จะประกาศว่าลูกหนี้ผู้นั้นเป็น Addictus ซึ่งจะส่งผลให้เจ้าหนี้สามารถกักขังลูกหนี้ ต่อไปได้อีก 60 วัน โดยในระหว่างนั้นเจ้าหนี้ต้องนำตัวลูกหนี้ ออกให้บุคคลทั่วไปพบเห็นเป็นเวลา 3 วัน เพื่อให้บุคคลใดมาช่วยปล่อยโดยยินยอมชำระหนี้แทนลูกหนี้เพื่อให้ลูกหนี้ได้รับอิสรภาพ หากไม่มีผู้มาชำระหนี้แทนลูกหนี้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว กฎหมายอนุญาตให้เจ้าหนี้นำลูกหนี้ ออกขายเป็นทาสต่างประเทศ (Trans Tiberim) หรือจะฆ่าลูกหนี้ก็ได้ กรณีที่มีเจ้าหนี้หลายรายก็ให้อำนาจแก่เจ้าหนี้ ในการแบ่งเงินที่ได้จากการขายลูกหนี้ไปเป็นทาสต่างประเทศ หรือแบ่งตัวลูกหนี้กันเองในกรณีที่เจ้าหนี้ฆ่าลูกหนี้ ซึ่งวิธีการบังคับเอา กับเนื้อตัวร่างกายของลูกหนี้ หรือ Manus Iniectio ใช้ได้เฉพาะกับเนื้อตัวร่างกายของลูกหนี้เท่านั้น ไม่รวมถึงทรัพย์สินของลูกหนี้วิธีการนี้ ยังรวมถึงการบังคับกับลูกหนี้ที่ไม่ชำระหนี้เงินตามคำพิพากษาของศาล (Iudicatus) หรือบังคับกับลูกหนี้ที่ยอมรับว่ายังมีได้ชำระหนี้เงิน (เจ้าหนี้ยังมีได้ฟ้องศาล) (Confessus Debitor)

ต่อมาประมาณปี 326 ก่อนคริสต์ศักราช ได้มีการตรากฎหมาย Lex Poetelia ได้บัญญัติให้การฆ่าคนและการขายคนเป็นทาสต่างประเทศเป็นความผิด การบังคับชำระหนี้เอา กับเนื้อตัวร่างกาย

⁷ ปวีณ กุมาร, “ผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550, หน้า 27.

ของลูกหนี้โดยการฆ่าและการขายคนเป็นทาสต่างประเทศจึงถูกยกนับแต่นั้นเป็นต้นมา ส่วนการบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือ Pignoris capio ให้อำนาจเจ้าหนี้ในการยึดทรัพย์สินบางอย่างของลูกหนี้ไว้ได้ เพื่อเป็นการบีบบังคับให้ลูกหนี้มาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้โดยไม่ต้องฟ้องศาล แต่วิธีการดังกล่าวสามารถนำมาใช้บังคับได้เฉพาะกรณีที่ลูกหนี้เป็นหนี้ที่เกี่ยวกับรัฐหรือศาสนา ไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้ทุกกรณีอย่างแบบ Manus iniectio โดยวิธีการบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือ Pignoris Capio เป็นสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะกระทำได้โดยไม่ต้องฟ้องคดี ดังนั้นจึงไม่ใช่การบังคับคดี แต่ถือว่าเป็นวิธีการบังคับชำระหนี้ประเภทหนึ่ง

การบังคับชำระหนี้แบบวิธีการบังคับเอากับเนื้อตัวร่างกายของลูกหนี้ หรือ Manus Iniectio และการบังคับคดีชำระหนี้เอากับทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือ Pignoris Capio ได้ดำเนินมาถึงประมาณ 100 ปีก่อนคริสต์ศักราช โรมันจึงเริ่มใช้วิธีการบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยนำเอาวิธีการ ที่เรียกว่า Bonorum Venditio มาใช้ในการบังคับชำระหนี้แก่ลูกหนี้ โดยวิธีการนั้นเริ่มโดยที่เจ้าหนี้ได้มาร้องขอต่อ praetor (บุคคลที่รัฐแต่งตั้งขึ้นในปี 367 ก่อนคริสต์ศักราช เปรียบได้กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีแพ่งให้ออกคำสั่งให้อำนาจเจ้าหนี้เข้าครอบครองทรัพย์สิน หรือ Mission in Bona และเมื่อเจ้าหนี้เข้ายึดทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้แล้ว จะต้องประกาศโฆษณาการยึดทรัพย์เพื่อให้เจ้าหนี้รายอื่นของลูกหนี้รู้และเข้ามาดำเนินการขอเฉลี่ยทรัพย์สิน เมื่อครบกำหนด 30 วันแล้ว บรรดาเจ้าหนี้ก็จะมาประชุมเพื่อตั้งบุคคลหรือตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Magistrate) มาจัดการขายทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยวิธีประมูลราคาซึ่งการขายทรัพย์สินโดยการประมูลราคาราคานั้นจะเป็น การขายทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้มิใช่การขายแยกเป็นรายชิ้น ผู้ให้ราคาสูงสุด (Emptor Bonorum) จะเป็นผู้ได้ทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งหมด รวมทั้งหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ของบุคคลอื่นด้วยแต่สิทธิ นั้นจะได้รับต่อเมื่อผู้ให้ราคาสูงสุดได้ชำระเงินให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ตามสัดส่วนที่ได้เสนอไว้ใน การประมูลแต่วิธีการ Bonorum Venditio นอกจากจะทำให้ลูกหนี้เสียทรัพย์สินของลูกหนี้ไปทั้งหมดแล้วลูกหนี้ยังต้องเสียชื่อเสียงด้วย (Infamia) ซึ่งตามกฎหมายโรมันผู้ที่เสียชื่อเสียงจะไม่สามารถรับราชการ และไม่สามารถเป็นผู้รับมอบอำนาจแทนคนอื่นได้⁸ ดังนั้นในช่วงศตวรรษแรกจึงไม่น่ากฎหมายนี้มาใช้กับลูกหนี้ที่เป็นชนชั้นสูง หลังจากนั้นจึงได้มีการปรับปรุงหลัก Bonorum Venditio โดยให้ขาย

⁸ ประชุม โฉมฉาย, *หลักกฎหมายโรมันเบื้องต้น*, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลาคม , (2546) , หน้า 130.

ทรัพย์สินที่ละชั้นไม่ได้ขายทั้งหมดเรียกว่า Distraction Donorum ซึ่งเจ้าหนี้มีสิทธิเลือกได้ว่าจะบังคับคดีกับลูกหนี้โดยวิธีใด เจ้าหนี้เลือกวิธี Distraction Donorum ลูกหนี้ก็จะไม่ตกเป็นผู้เสียชื่อเสียงและเจ้าหนี้ยังสามารถที่จะจับลูกหนี้มาทักขังได้โดยชอบอันเป็นการบังคับแก่นือตัวร่างกายของลูกหนี้ตามจารีตประเพณีดั้งเดิมได้อยู่ (แต่ไม่สามารถฆ่าลูกหนี้หรือนำลูกหนี้ออกขายเป็นทาสต่างประเทศ) ซึ่งการบังคับคดีแก่นือตัว ร่างกายของลูกหนี้ยังคงมีมาอยู่ตลอดยุคคลาสสิก (Classical period) (สองศตวรรษแรกของคริสต์ศักราช) จนถึงยุคจักรวรรดิตอนปลาย (Empire period) (27 ปีก่อนคริสต์ศักราชถึงคริสต์ศักราชที่ 565)

ต่อมาในสมัยของพระเจ้า Augustus (27 ปีก่อนคริสต์ศักราชถึงคริสต์ศักราชที่ 14) ได้ตรากฎหมาย Lex Julia โดยบัญญัติให้ลูกหนี้สามารถสละทรัพย์สินทั้งหมดที่ตนเองมีให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ด้วยความสมัครใจ (Cession Bonorum) ซึ่งมีผลดีแก่ลูกหนี้ คือ ลูกหนี้จะไม่ถูกเจ้าหนี้ทักขัง และลูกหนี้จะไม่ต้องเสียชื่อเสียงจากการถูกบังคับขายทรัพย์สินด้วยวิธี Bonorum vendition โดยในช่วงสุดท้ายของการบังคับชำระหนี้ในคดีแพ่งของโรมันเรียกว่าระบบ Cognition Extraordinaria ซึ่งระบบนี้การนำลูกหนี้มาทักขังมีอยู่อย่างจำกัด แต่การบังคับคดีเอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ได้เปลี่ยนวิธีการให้ดียิ่งขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องบังคับเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งหมด แต่ให้บังคับคดีทรัพย์สินของลูกหนี้เฉพาะเท่าที่พอชำระหนี้ได้ (Pignus in Causa Indicate Captum) การบังคับชำระหนี้ด้วยวิธี Bonorum Venditio ซึ่งเป็นการบังคับเอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้นั้นมิได้ถูกยกเลิกไป แต่นำมาใช้เมื่อลูกหนี้ตกเป็นผู้มีหนี้สินล้มพันตัวเท่านั้น โดยในสมัยของพระเจ้า Justinian (คริสต์ศักราช 527 ถึงคริสต์ศักราช 565) ได้ยกเลิกวิธีการที่อนุญาตให้เจ้าหนี้ทักขังลูกหนี้เพื่อบังคับชำระหนี้ และยังได้ยกเลิกการบังคับคดีเอาจากทรัพย์สินด้วยวิธีการ Bonorum Venditio ด้วย โดยให้พิจารณาก่อนว่าเป็นการบังคับชำระหนี้ในคดีแพ่ง หรือคดีล้มละลาย หากเป็นคดีแพ่งให้ใช้วิธีการบังคับคดีทรัพย์สินบางส่วนของลูกหนี้ โดยบังคับกับทรัพย์สินของลูกหนี้แค่เพียงพอต่อการชำระหนี้เจ้าหนี้รายนั้น แต่ถ้าเป็นคดีล้มละลายก็จะใช้วิธีการขายทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ละชั้น (Distraction Bonorum) ไปเรื่อยๆ จนกว่าจะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ทุกรายแทนวิธีการขายทรัพย์สินทีเดียวทั้งหมด หรือ Bonorum Venditio แต่หากลูกหนี้มีทรัพย์สินนั้นน้อยกว่าหนี้สินที่ลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ทุกราย ทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งหมดก็จะถูกนำออกขายเช่นเดียวกัน เพียงแต่จะขายทรัพย์สินที่ละชั้นไม่ใช่ขายทีเดียวทั้งหมด

ส่วนการเข้ามามีบทบาทหรือให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหนี้ในรัฐโรมันในระยะแรกด้วยกฎหมายสิบสองโต๊ะ (451 ปีก่อนคริสต์ศักราช ถึง 200 ปีก่อนคริสต์ศักราช) รัฐไม่มีบทบาทในการ ให้ความ

ช่วยเหลือแก่เจ้าหนี้ในการบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้เลย ไม่ว่าจะเป็นการบังคับชำระหนี้วิธี Manu iniectio หรือ Pignoris capio ต่อมาในช่วงของการบังคับชำระหนี้เอาจับทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือระบบ Bonorum Venditio รัฐเริ่มเข้ามามีบทบาทในการควบคุมเจ้าหนี้ในการบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ แต่หน้าที่ในการบังคับชำระหนี้ยังคงเป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้อยู่เช่นเดิม โดยในการบังคับคดีด้วยวิธี bonorum venditio เจ้าหนี้จะต้องร้องขอให้ Praetor (บุคคลที่รัฐแต่งตั้งขึ้นในปี 367 ก่อนคริสต์ศักราช เปรียบได้กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมซึ่งทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีแพ่ง) ออกคำสั่งให้เจ้าหนี้เข้าครอบครองทรัพย์สิน หรือ mission in bona ส่วนการดำเนินการเข้าครอบครองทรัพย์สิน การขายทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ที่ต้องดำเนินการเอง ซึ่งในช่วงสุดท้ายของรัฐโรมัน การบังคับชำระหนี้ในคดีแพ่งของโรมันอยู่ในระบบ Cognition Extraordinaria โดยกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ศาล (Court bailiffs) ที่จะยึดและขายทรัพย์สินของลูกหนี้เท่าที่พอจะนำมาชำระหนี้ โดยไม่ให้อำนาจแก่เจ้าหนี้อีกต่อไป และในส่วนของกฎหมายบัญญัติให้เจ้าหนี้นำตัวลูกหนี้มา กักขังก็ยังคงมีอยู่แต่ไม่ให้อำนาจเจ้าหนี้เป็นดำเนินการกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจของเจ้าหนี้ของรัฐ (Magistrate) แต่เพียงผู้เดียว

3. แนวคิดหลักการในการบังคับชำระหนี้

การบังคับชำระหนี้เป็นกระบวนการบังคับใช้กฎหมายอันเนื่องมาจากลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาก่อให้เกิดสิทธิแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในการจะบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาชำระหนี้ แต่ทั้งนี้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะบังคับชำระหนี้เองไม่ได้ จะต้องขออำนาจรัฐในการดำเนินการโดยร้องขอต่อศาลให้บังคับชำระหนี้ด้วยวิธีการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยทั่วไปแล้วทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ตามคำพิพากษาจะตกอยู่ในความรับผิดชอบแห่งการชำระหนี้จนสิ้นเชิงตามมาตรา 214 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁹ บทบัญญัติมาตรานี้เป็นเพียงการรองรับสิทธิของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาให้มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยสิ้นเชิงเท่านั้น มิได้ให้อำนาจแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในการดำเนินการเหนือทรัพย์สิน

⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 214 “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่ง มาตรา 733 เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะให้ชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้จนสิ้นเชิง รวมทั้งเงินและทรัพย์สินอื่นๆ ซึ่งบุคคลภายนอกค้างชำระแก่ลูกหนี้ด้วย”

ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้เอง เหตุเพราะสิทธิทางหนี้เป็นสิทธิเรียกร้องซึ่งในการใช้สิทธิเรียกร้องนั้นจะต้องดำเนินการเรียกให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาปฏิบัติชำระหนี้จะไปบังคับให้เป็นไปตามสิทธิโดยพลการไม่ได้ ต้องอาศัยอำนาจของรัฐเป็นผู้เข้ามาดำเนินการแทนศาลซึ่งถือเป็นองค์กรของรัฐจึงมีอำนาจหน้าที่ที่จะบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลงหรือข้อสัญญาเพื่อมิให้คู่กรณีใช้กำลังกันเอง อย่างไรก็ตาม กรณีนี้ที่เกิดจากมูลละเมิดส่วนมากเป็นเรื่องที่ลูกหนี้จะต้องชำระค่าเสียหายมักไม่เกิดปัญหาว่าเจ้าหนี้จะบังคับชำระหนี้ได้หรือไม่หรือศาลจะบังคับคดีอย่างไร เพราะหากลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ชำระค่าเสียหายศาลก็มีอำนาจตั้งเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษามาขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น หรือหากเป็นการพิพาทเรื่องสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ก็อาจบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น ส่วนกรณีที่จะเป็นปัญหายุ่งยากคือ หนี้ที่เกิดจากสัญญาซึ่งเกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ นอกเหนือจากหนี้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สิน¹⁰ ซึ่งจะต้องมีการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาด้วย หลักการบังคับชำระหนี้จึงเป็นหลักการซึ่งมีอยู่ในระบบกฎหมายทุกระบบซึ่งอาจมีวิธีการแตกต่างกันแต่ก็มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่บังคับให้ลูกหนี้ ต้องปฏิบัติตามชำระหนี้ให้ถูกต้องครบถ้วนตามวัตถุประสงค์แห่งหนี้นั่นเอง ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของแนวคิดการบังคับชำระหนี้ในระบบกฎหมายต่างๆ ซึ่งขออธิบายไว้พอสังเขปดังนี้

3.1 แนวความคิดการบังคับชำระหนี้ในระบบกฎหมายซีวิลลอว์

ระบบกฎหมายนี้มีแนวความคิดตามแนวของกฎหมายโรมันถือว่าเมื่อบุคคลหนึ่งทำสัญญากับบุคคลหนึ่งย่อมหวังว่าอีกฝ่ายจะปฏิบัติตามสัญญา กล่าวคือ เมื่อเกิดสัญญาก็มีหนี้ที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญา เจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธิที่จะฟ้องบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาปฏิบัติตามสัญญาได้ ถือเป็น การบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจง มุ่งที่จะบังคับให้คู่สัญญาปฏิบัติตามชำระหนี้ตามข้อสัญญาอย่างจริงจัง ยกเว้นในกรณีที่ไม่มีอยู่ในวิสัยที่จะบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาได้โดยตรงไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนจึงจะมีการบังคับชำระค่าเสียหายแทน นอกจากนี้บางกรณีเจ้าหนี้ตามคำ

¹⁰ โสภณ รัตนการ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ. 2547. หน้า 125.

พิพากษามีสิทธิเลือกที่จะให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาชำระค่าเสียหายยิ่งไปกว่าการชำระหนี้โดยตรงก็
อาจกระทำได้¹¹

3.2 แนวความคิดการบังคับชำระหนี้ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์

ตามระบบกฎหมายหนี้ ถือว่าการที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาก่อให้เกิดสิทธิ
แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งที่จะเรียกร้องให้ชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการผิดสัญญา ซึ่งตามหลัก
กฎหมายนี้คู่ความจะฟ้องให้ปฏิบัติตามสัญญาไม่ได้ ต่อมาเกิดหลักกฎหมายที่เรียกว่า Equity โดย
ศาลอควิตี้ ยินยอมให้มีการบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาโดยเฉพาะเจาะจง (Specific Performance)
แต่จะบังคับให้เฉพาะในกรณีพิเศษที่เห็นว่าการใช้ค่าเสียหายยังไม่เป็นการเพียงพอและจะบังคับให้ก็
ต่อเมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรอันเป็นดุลพินิจของศาลมิใช่สิทธิของคู่สัญญาโดยแท้ ทั้งต้องเป็นกรณีที่
ศาลเห็นว่าจะเป็นธรรมแก่คู่ความทั้งสองฝ่าย อย่างไรก็ตาม สัญญาบางประเภทที่ศาลไม่บังคับให้มีการ
ปฏิบัติตามสัญญาโดยเฉพาะเจาะจงเพราะเหตุไม่อยู่ในวิสัยที่จะสามารถบังคับได้ เช่น สัญญาที่
ลูกหนี้จะต้องปฏิบัติด้วยตนเองเป็นต้น¹²

3.3 แนวความคิดการบังคับชำระหนี้ในระบบกฎหมายไทย

แนวความคิดการบังคับชำระหนี้ตามกฎหมายไทยนั้น มีแนวคิดเช่นเดียวกับระบบ
กฎหมายซีวิลลอว์ กล่าวคือ เมื่อบุคคลหนึ่งทำสัญญากับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งยอมประสงค์จะให้มีการ
ปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ให้ต่อกันไว้หรืออยู่ในลักษณะใกล้เคียงกับกรณีที่มีการปฏิบัติตามสัญญาให้มาก
ที่สุดวิธีการชำระหนี้จะบังคับโดยเฉพาะเจาะจงเป็นหลัก ส่วนการชดเชยค่าเสียหายเป็นกรณียกเว้นเมื่อ
ไม่อาจบังคับให้มีการชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงได้ ซึ่งเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะเลือกให้ลูกหนี้ชำระหนี้
มิใช่อำนาจดุลพินิจของศาล

¹¹ โสภณ รัตนกร, เรื่องเดียวกัน, หน้า 126.

¹² เรื่องเดียวกัน.

4. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการติดตามทวงหนี้

4.1 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับหนี้

แต่เดิมกฎหมายโรมันได้มีการกำหนดเกี่ยวกับหนี้ (Obligation) ก่อนกฎหมายระบบอื่น ๆ แต่ก็ยังไม่ปรากฏการให้ความหมายไว้ อย่างไรก็ตามประวัติของประมวลกฎหมายของจัสติเนียน ได้อธิบายว่าหนี้เป็นความผูกพันซึ่งลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ตามกฎหมาย

Obligation เป็นคำละติน หมายถึง พันธะ หรือความผูกพัน ตามกฎหมายโรมัน หนี้จึงเป็นพันธะหรือความผูกพันระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ซึ่งก่อให้เกิดหน้าที่และความรับผิดชอบในการชำระหนี้ทางฝ่ายลูกหนี้และก่อให้เกิดสิทธิ หรืออำนาจทางฝ่ายเจ้าหนี้เหนือลูกหนี้เพื่อที่จะบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เดิมพันธะ หรือความผูกพันนี้เป็นเรื่องทางกายภาพ คือ เจ้าหนี้มีอำนาจเหนือเนื้อตัวร่างกายของลูกหนี้แต่ภายหลังกลายเป็นพันธะหรือความผูกพันทางกฎหมาย ซึ่งเจ้าหนี้คงมีอำนาจเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น ความผูกพันทางกฎหมายหรือพันธะทางกฎหมายเป็นเสมือนโซ่ที่ล่ามลูกหนี้ไว้กับเจ้าหนี้เมื่อใดที่เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้โซ่นี้ก็คลายออกจากลูกหนี้ทำให้ลูกหนี้พ้นสภาพจากการเป็นหนี้¹³

จากคำจำกัดความของหนี้ (Obligation) ตามกฎหมาย คือ นิติสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไปซึ่งฝ่ายหนึ่งเรียกเรียกว่า “เจ้าหนี้” มีสิทธิที่จะบังคับอีกฝ่ายหนึ่งที่เรียกว่า “ลูกหนี้” ให้กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการอย่างใด ๆ แก่ตนได้ โดยบ่งเกิดแห่งหนี้ นั้น จะมีอยู่ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ 1) เกิดจากนิติกรรม และสัญญา และ 2) เกิดจากนิติเหตุ เช่น ลากมิควรได้ละเมิด เป็นต้น สำหรับประเภทของหนี้ นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

(1) หนี้ในระบบ คือ หนี้ที่ลูกหนี้ทำสัญญากับเจ้าหนี้ซึ่งเป็นสถาบันการเงิน หรือธนาคาร ที่มีกฎหมายรองรับและควบคุม ซึ่งกฎเกณฑ์กติกาเงื่อนไขและข้อบังคับต่างๆ ของหนี้ในระบบนั้นจะมีความเป็นธรรมไม่มีการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน เมื่อมีปัญหาการผิดนัดของลูกหนี้ ก็จะมีขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินการตามกฎหมายแบบชัดเจนและตรงไปตรงมา

¹³ โสภณ รัตนากร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วน และบริษัท, กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ. 2551. หน้า 6

(2) หนี้ในระบบ¹⁴ หมายถึง หนี้ที่เกิดจากการกู้ยืมเงินกันเองในระหว่างประชาชน โดยไม่ได้กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน หนี้ในระบบจะเป็นปัญหาเมื่อคิดดอกเบี้ยในอัตราสูงผิดปกติ จึงมีการนิยามหนี้ในระบบในความหมายเฉพาะเจาะจงขึ้นว่าหมายถึง หนี้เงินกู้ที่คิดดอกเบี้ยเกินกว่า อัตราที่กฎหมายกำหนด (เกินร้อยละ 15 ต่อปี หรือร้อยละ 1.25 ต่อเดือน) โดยที่เจ้าหนี้ไม่ใช่สถาบันการเงิน ทั้งยังรวมถึงหนี้ ที่เกิดจากมูลหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และหนี้ที่กฎหมายบัญญัติไว้เกี่ยวกับ สิ่งของหรือวัตถุว่าผู้ใดมีไว้เป็นความผิด เช่น หนี้ที่เกิดจากการพนัน เป็นต้น รวมถึงแหล่งการเงินที่เกิดขึ้น ตามความจำเป็นและสภาพแวดล้อมโดยไม่มีระเบียบกฎหมายที่ไม่มีการติดตามและควบคุมจาก ทางการ เนื่องจากเงื่อนไขการกู้และข้อตกลงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความพอใจระหว่างผู้ขอกู้และผู้ให้กู้ ลักษณะที่เด่นชัด คืออัตราดอกเบี้ยสูงกว่าสถาบันการเงินหรือสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดโดยอาจเป็นการ คิดดอกเบี้ยไว้ล่วงหน้าร่วมกับเงินต้น แล้วเขียนในสัญญาที่ไม่ตรงกับเงินที่ลูกหนี้ได้รับ

โดยสรุป หนี้ในระบบ หมายถึง การกู้หนี้ทั้งในรูปของตัวเงินและสิ่งของที่อยู่นอก ระบบสถาบันการเงิน ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลัง โดยการกู้หนี้นี้ยืมสินไม่ได้ให้ความสำคัญกับหลักฐานการกู้ยืมเงิน และมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงเกินกว่าที่ กฎหมายกำหนด¹⁵

นอกเหนือจากความหมายของหนี้ดังกล่าวแล้วยังมีนักวิชาการที่ได้ให้คำจำกัดความ เกี่ยวกับหนี้ไว้ดังนี้

ศาสตราจารย์ หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช ได้ให้ความหมายไว้ว่าหนี้ คือ ความ ผูกพันที่มีผลในทางกฎหมายซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้ชอบที่จะได้รับชำระหนี้มีวัตถุเป็นการ กระทำหรืองดเว้นหรือส่งมอบทรัพย์สินจากบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ลูกหนี้¹⁶

¹⁴ กฤตกร จินดาวัฒน์. *ปัญหาหนี้ในระบบและแนวทางการแก้ไขโดยภาครัฐ*. เข้าถึงโดย https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=36054

¹⁵ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2557). *หนี้ในระบบกับความเป็นธรรมทางสังคม*. เข้าถึงโดย <http://www.cusri.chula.ac.th/backup/download/cluster6.pdf>

¹⁶ เสนีย์ ปราโมช. *ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : นิติบรรณาการ.2520. หน้า 363.

ศาสตราจารย์จืด เศรษฐบุตร ได้อธิบายเกี่ยวกับคำว่าหนี้ไว้ว่า “หนี้เป็นนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่าย ซึ่งฝ่ายหนึ่งต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งฝ่ายที่ต้องกระทำนั้น เรียกว่า “ลูกหนี้” ส่วนฝ่ายที่ได้รับผลจากการกระทำนั้น เรียกว่า “เจ้าหนี้” ซึ่งการกระทำนั้นแยกออกเป็นสามส่วน ได้แก่ 1) การกระทำ 2) การกระทำโดยการละเว้นการกระทำ และ 3) การทำการโอนทรัพย์สิน”¹⁷

ศาสตราจารย์ ดร. ศนันทกรณ (จำปี) โสทธิพันธุ์ ได้ให้ความหมายของคำว่าหนี้ไว้ว่า “ความสัมพันธ์ทางหนี้ หมายความว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้ และอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าลูกหนี้โดยลูกหนี้มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้”¹⁸

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) จริญญา ภักดีธนากุล ได้กล่าวถึงผลแห่งหนี้ว่า “เมื่อมีหนี้เกิดขึ้นไม่ว่าจากมูลหนี้ชนิดใด ย่อมก่อให้เกิดความผูกพันตามกฎหมายระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย โดยฝ่ายหนึ่งอยู่ในฐานะเป็นเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นลูกหนี้ปฏิบัติการชำระหนี้ให้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์และเนื้อความแห่งหนี้ ส่วนลูกหนี้ก็มีหนี้หรือหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้ถูกต้องเช่นนั้น”¹⁹

เมื่อพิจารณาจากความหมายของหนี้สามารถสรุปได้ว่า เมื่อลูกหนี้ได้ก่อหนี้ขึ้นลูกหนี้ย่อมมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ แต่หากลูกหนี้ไม่กระทำตามหน้าที่ อันได้แก่ ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามที่ตกลงไว้ เช่นนี้เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิที่จะติดตามทวงถามเอาากับลูกหนี้ด้วยวิธีต่างเพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่ตน

4.2 ความหมายของการติดตามทวงถามหนี้

คำว่า “การติดตามทวงถามหนี้” มิได้มีกฎหมายในฉบับใดให้ความหมายไว้ พบเพียงคำว่า “ทวงถาม” ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานนั้น หมายความว่า “การถามปัญหา หรือเรื่องที่

¹⁷ จืด เศรษฐบุตร. *หลักกฎหมายแพ่งลักษณะหนี้*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2552. หน้า 21.

¹⁸ ศนันทกรณ (จำปี) โสทธิพันธุ์. *คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้ (ผลแห่งหนี้)*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน. 2563. หน้า 31.

¹⁹ จริญญา ภักดีธนากุล. *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหนี้*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : พลสยาม พรินต์ติ้ง. 2563. หน้า 16.

ติดค้างอยู่” ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากความหมายของคำว่า “หนี้” “หนี้เงิน” “สัญญา” “สัญญากู้ยืมเงิน” และ“ทวงถาม” มาประกอบกันคำว่า “การติดตามทวงถามหนี้” จึงหมายความว่า การดำเนินการใด ๆ ของเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้โดยมีวัตถุประสงค์ให้ลูกหนี้ชำระหนี้กับเจ้าหนี้ซึ่งในบางกรณีอาจเรียกว่า “การเร่งรัดหนี้สิน” หรือ “เรียกเก็บหนี้” ก็ได้ และโดยอำนาจแห่งมูลหนี้นั้นเจ้าหนี้มีอำนาจที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้

การติดตามทวงถามหนี้ นั้น มีอยู่ 2 รูปแบบ ได้แก่²⁰

1) การติดตามทวงถามหนี้โดยเจ้าหนี้ คือ กรณีที่ผู้ที่มีสถานะเป็นเจ้าหนี้โดยตรงใช้สิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายในการดำเนินการติดตามทวงถามหนี้ด้วยตนเองเป็นคู่สัญญาโดยตรงกับลูกหนี้ และหมายความรวมถึง กรณีที่ลูกจ้างของเจ้าหนี้เป็นผู้ดำเนินการติดตามทวงถามหนี้แทนเจ้าหนี้ด้วย เช่น กรณีธนาคารบางแห่งมีแผนกติดตามทวงถามหนี้เป็นของตนเองและได้มอบหมายให้ลูกจ้างในธนาคารไปดำเนินการติดตามทวงถามหนี้กับลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้ เป็นต้น

2) การติดตามทวงถามหนี้โดยบุคคลภายนอก คือ การติดตามทวงถามหนี้โดยผู้ที่ไม่ดำเนินการติดตามทวงถามหนี้ไม่ได้เป็นเจ้าหนี้โดยตรงของลูกหนี้ซึ่งผู้ติดตามทวงถามหนี้กับลูกหนี้ไม่ได้เป็นคู่สัญญากันโดยตรง แต่เป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับมอบอำนาจ หรือได้รับมอบอำนาจช่วงจากเจ้าหนี้ให้มาดำเนินการติดตามทวงถามหนี้แทนเจ้าหนี้ เช่น กรณีธนาคารว่าจ้างบริษัทติดตามทวงถามหนี้ให้ดำเนินการติดตามทวงถามหนี้แทน เป็นต้น

4.3 หลักแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้

หลักทฤษฎีนี้ คู่สัญญาามีเสรีภาพที่จะตกลงทำสัญญากันอย่างไรก็ได้ โดยการก่อให้เกิดสัญญาขึ้นอย่างอิสระตามเจตนาที่เป็นอิสระของบุคคล และมีเสรีภาพในการกำหนดเนื้อหาและรูปแบบของสัญญา โดยมีพื้นฐานมาจากแนวความคิดได้ดังนี้

²⁰ พีรายุ วรศิลป์. “มาตรการบังคับทางอาญาตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558”. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. 2560. หน้า 8-9.

4.3.1 หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา (Autonomy of Will)

เป็นหลักเกณฑ์ที่ทำให้เอกชนสามารถกำหนดนิติสัมพันธ์ระหว่างกันได้โดยอิสระในอันที่จะเปลี่ยนแปลงสิทธิการแสดงเจตนา และเป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดสัญญาที่มีผลบังคับในระหว่างคู่กรณี โดยการแสดงเจตนาของคู่กรณีนั่นเอง เพราะกฎหมายที่มีอาจยังไม่เพียงพอ และไม่เหมาะสมในอันที่จะนำมาปรับกับปัญหาในหลายกรณีที่เกิดขึ้นมาในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอีกว่า ควรจะปล่อยให้เอกชนมีความคิดริเริ่มในการกำหนดและบังคับตามสิทธิของพวกเขา และอีกประการหนึ่งคือ วิธีทางเยียวยาที่มีอยู่ในกฎหมายในเรื่องสัญญานั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ

ทฤษฎีพื้นฐานของเสรีภาพเกี่ยวกับการทำสัญญา เป็นหลักความศักดิ์สิทธิ์ตามธรรมชาติของมนุษย์ หลักนี้มีความใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์กับประชาชนส่วนใหญ่ ทฤษฎีพื้นฐานในการทำสัญญานั้น เมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้มีแนวความคิดทางด้านการเมืองที่ต้องการยืนยันเกี่ยวกับหลักปัจเจกชนนิยมมีการต่อสู้กับรัฐโดยได้มีการยืนยันว่า รัฐจะต้องรับรู้สิทธิส่วนบุคคลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รัฐต้องรับรองสิทธิ เสรีภาพ เกี่ยวกับการเป็นอยู่อย่างธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนในรัฐของตน รัฐจะต้องไม่ทำลายสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคน แต่จะมียกเว้นเป็นบางเรื่องเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพ นั่นก็หมายถึงการใช้สิทธิเสรีภาพที่ทำให้เกิดความเสียหายเดือดร้อนแก่บุคคลอื่น หรือการทำสัญญาตามเสรีภาพในการแสดงเจตนาของบุคคลจะถูกจำกัดลงได้ก็ด้วยความสมัครใจของบุคคลนั้นเท่านั้น²¹

การแสดงเจตนาของบุคคลเกี่ยวกับการทำสัญญาที่อยู่บนพื้นฐานของความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา บุคคลจะไม่ถูกผูกพันในหนี้ใดๆ ที่เขาไม่ได้ตกลงยินยอมในสัญญานั้น ในทางตรงกันข้ามหนี้ที่เกิดขึ้นจากการแสดงเจตนาของบุคคลที่ผูกมัดโดยการถูกบังคับก็ไม่สามารถบังคับได้เช่นกัน เสรีภาพเกี่ยวกับการแสดงเจตนาก่อให้เกิดความสามารถของคู่สัญญาที่จะบังคับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งของตนเองได้ เนื่องจากการทำสัญญาเป็นการผูกมัดตัวเองในเนื้อหาของสัญญาที่ได้กระทำกัน เสรีภาพจะไม่มีอยู่ถ้าบุคคลไม่มีอำนาจเหนือตัวเองที่จะทำได้ บุคคลจึงมีเสรีภาพที่ก่อให้เกิดความผูกพันทางหนี้โดยเฉพาะเจาะจงในการเป็นลูกหนี้เจ้าหนี้ซึ่งกันและกันได้หลักแห่งเสรีภาพในการทำสัญญา มี

²¹ดาราพร ธีระวัฒน์, *กฎหมายสัญญาสถานะใหม่ของสัญญาปัจจุบันและปัญหาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม*, ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542), หน้า 15.

หลักอยู่ว่าบุคคลมีเสรีภาพที่จะเลือกวิธีการในการจัดวางข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในสัญญาอย่างไรก็ได้ ความเป็นอิสระและการสมัครใจตรงเท่าที่ไม่ขัดต่อหลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน²² ทฤษฎีว่าด้วยเสรีภาพในการทำสัญญาเป็นหลักทฤษฎีที่เกี่ยวกับนิติปรัชญาโดยตรง มีผู้สนับสนุนทฤษฎีนี้ได้แก่ นักปรัชญาในสมัยศตวรรษที่ 18 และนักเศรษฐศาสตร์ในสมัยศตวรรษที่ 19 โดยบุคคลเหล่านั้นมีความเห็นว่าเสรีภาพเกี่ยวกับการทำสัญญาของเอกชนนั้นมีความเป็นอิสระจะถูกจำกัดโดยความสมัครใจของตนเองเท่านั้น ดังนั้น เสรีภาพของเอกชนในการทำสัญญาจึงเป็นป่อเกิดแห่งความยุติธรรมของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายทำให้ความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคมเป็นไปอย่างดียิ่งโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ส่วนการจำกัดเสรีภาพของเอกชนโดยอำนาจจากภายนอกนอกจากจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมแล้วยังเป็นการบีบบังคับให้บุคคลที่เป็นคู่สัญญากระทำตามสัญญาโดยไม่สมัครใจ

หลักเรื่องความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาเป็น “ทฤษฎี” ที่พบอยู่ในระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) มากกว่าในระบบ กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ในระบบประมวลกฎหมายยอมรับทฤษฎีเรื่องความยินยอมในสัญญา ดังจะเห็นได้จากภาษิตกฎหมายที่ว่า “สัญญาที่สร้างขึ้นโดยสมบูรณ์ย่อมมีผลบังคับ” หรือ “Pacta Sunt Servanda” ตรงกับหลักเกณฑ์ที่ว่า สัญญาที่จะก่อให้เกิดหนี้ทางกฎหมายได้ ต้องมาจากความยินยอมของคู่กรณี และกฎหมายก็มีหน้าที่ในอันที่จะบังคับให้เป็นไปตามเจตนาของคู่กรณี หรืออาจกล่าวได้ว่า “บุคคลต้องมีอิสระในการทำสัญญาตามที่เขาต้องการโดยปราศจากการแทรกแซง” ข้อจำกัดนี้ถือเป็นหลักเกณฑ์เบื้องต้นทั้งในระบบประมวลกฎหมายและระบบกฎหมายจารีตประเพณี ในระบบประมวลกฎหมายหลักนี้แสดงให้เห็นถึงนโยบายของรัฐที่จะไม่แทรกแซงในกิจการระหว่างเอกชนเป็นหลักพื้นฐานทางกฎหมาย และถือว่าทั้งเจตนา ร่วมกันอย่างแท้จริง (Consensus ad idem) เจตนาที่แสดงออก (external manifestation of the will) เป็นสาระสำคัญ ในขณะที่ระบบกฎหมายจารีตประเพณีนั้นให้ความสำคัญกับหลักเรื่องการต่อรอง (Bargain) มากกว่าหลักเรื่องความยินยอมร่วมกัน (Consensus) และถือว่าการต่อรองนี้เกิดขึ้นจากกระทำโดยการแสดงออกของคู่สัญญาไม่ใช่จากเจตนาภายใน ดังนั้น เมื่อเกิดกรณีพิพาทกันศาลมักจะตีความสัญญาตามที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นสำคัญแม้จะไม่ถูกต้องสอดคล้องกับเจตนาที่แท้จริงของคู่กรณีแต่ละฝ่ายก็ตาม

²²อรนุช อาษาทองสุก, “การควบคุมและแก้ไขข้อสัญญาที่เป็นธรรม,” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536, หน้า 11.

4.3.2 หลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Principle Freedom of Contract)

บุคคลสามารถก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ทางสัญญาขึ้นโดยอิสระตามเจตนาของตน ถือเป็นนโยบายทางกฎหมาย (Legal Policy) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเสรีภาพของบุคคลที่จะเปลี่ยนแปลงสิทธิของเขาตามที่ต้องการ และเป็นหลักที่ให้เสรีภาพอย่างสมบูรณ์แก่คู่สัญญา หากสัญญานั้นไม่ขัดกับหลักเรื่องความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Public Policy) สัญญานั้นย่อมมีผล โดยมีขอบเขตที่จะแยกพิจารณาเป็น 4 ประการ ดังนี้

4.3.2.1 เสรีภาพในการทำขึ้นซึ่งสัญญา (Freedom to Make a Contract)

หมายความว่า มนุษย์สามารถกำหนดวิธีการที่จะติดต่อกับบุคคลด้วยกันเองเพื่อป้องกันหรือปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะหาสิ่งที่มาป้องกันความสัมพันธ์ระหว่างกัน ไม่ให้เกิดการเอาเปรียบกันหรือทำให้ไว้วางใจกันมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้ของกฎเกณฑ์ของสังคมนั้นๆ ด้วยโดยเคารพกติกาของสังคมที่อาศัยอยู่ซึ่งสามารถทำสัญญากันได้ภายใต้ขอบเขตของกฎเกณฑ์ในสังคมนั้นๆ และเป็นที่ยอมรับของสังคม

4.3.2.2 เสรีภาพในการเลือกคู่สัญญา (Freedom to Select the Other Party)

การเลือกคู่สัญญาก็มีความสำคัญ ซึ่งโดยมากจะเป็นบุคคลที่จะเข้ามาเกี่ยวพันกันไม่ว่าจะเป็นการธุรกิจหรือหน้าที่ระหว่างกัน หากมีการกำหนดกฎเกณฑ์มากในการเลือกคู่สัญญากัน ย่อมทำให้ความศักดิ์สิทธิ์แห่งการทำสัญญาไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ฉะนั้น ในสังคมแต่ละแห่งจึงไม่มีการกำหนดหรือวางมาตรการกำหนดคู่สัญญามากนัก เพียงมีการเสนอและสนองถูกต้องตรงกันก็ยอมทำให้เกิดสัญญาระหว่างกันขึ้นมาได้

4.3.2.3 เสรีภาพในการกำหนดเงื่อนไขในสัญญา (Freedom to Decide the Contract Terms)

การกำหนดเงื่อนไขในสัญญาเป็นการกำหนดถึงเจตนาของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายว่าจะต้องการให้เกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างกันในเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งจะนำมาบังคับใช้ระหว่างกันของคู่สัญญา

4.3.2.4 เสรีภาพที่จะไม่ต้องทำตามแบบ (Freedom Form)²³

การที่คู่สัญญาที่ไม่ยอมทำตามแบบของสัญญาที่สังคมได้กำหนดกฎเกณฑ์ไว้ ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าคู่สัญญาไม่ยอมที่จะถือบังคับหรือปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งผลของการกระทำดังกล่าวก็ไม่อาจถือบังคับได้ หรืออาจ

²³ ไชยยศ เหมะรัชตะ, *กฎหมายว่าด้วยสัญญา*, (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539, หน้า 81 - 86.

ตกเป็นโมฆะได้ในบางสัญญา แต่ก็ย่อมอยู่ที่เจตนากรรมของคู่สัญญา กฎหมายไม่อาจเข้าไปก้าวก้าวได้ถึงเจตนาที่แท้จริง จึงไม่อาจบังคับให้ได้ หากมีการทำสัญญาไม่ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายได้กำหนดไว้

4.3.3 ทฤษฎีสังคมพิทักษ์ (Paternalism)

ทฤษฎีสังคมพิทักษ์ (Paternalism) หรือเรียกว่า รัฐพิทักษ์ คือแนวความคิดที่ว่ารัฐเป็นเสมือนบิดา เกิดขึ้นเมื่อแนวคิดเสรีนิยมมีความเสื่อมถอยโดยมีกฎหมายซึ่งประกอบด้วยแนวคิดประโยชน์ของสังคมที่สอดแทรกอยู่ มีเพื่อวางมาตรฐานความประพฤติของบุคคลในสังคมให้อยู่อย่างปกติ โดยกฎหมายเหล่านี้มีไว้เพื่อควบคุมการใช้สิทธิของปัจเจกชนมิให้เกิดความขัดแย้งกันมากขึ้น คือความต้องการลดความขัดแย้งของผลประโยชน์ของคนในสังคมให้ลดน้อยลงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เป็นลักษณะของสังคมที่มีการปกครองแบบพ่อกับลูก²⁴

ในระบบเศรษฐกิจที่มีการยึดหลักความคิดทางปรัชญาทางการเมือง เรื่องเสรีนิยมการค้าเสรี ตลาดที่มีการแข่งขันโดยสมบูรณ์ หรือระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่า (laissez – faire) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากเสรีนิยมที่เคารพสิทธิของบุคคลเป็นการให้เสรีภาพแก่บุคคลในการแสดงเจตนาจนอาจละเลยการคุ้มครองแก่บุคคลซึ่งอาจมีฐานทางเศรษฐกิจที่มั่งคั่งกว่า แนวความคิดนี้ถือว่ารัฐเป็นผู้ปกครองประเทศเป็นเสมือนบิดาปกครองราษฎร แม้ว่าจะขัดกับเจตนาของราษฎรซึ่งได้แสดงออกไป ถ้ารัฐเห็นว่าเป็นเรื่องดีเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมแล้วทำได้²⁵ แนวความคิดในเรื่องสังคมพิทักษ์ได้แพร่เข้าไปในกฎหมายแพ่ง ด้วยเหตุผลที่ว่าในสภาพสังคมโดยเฉพาะผู้ที่มีฐานะด้อยในทางเศรษฐกิจ อาจเป็นผู้ดูแลพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนได้อย่างเต็มที่ องค์กรของรัฐในรูปของศาลจึงต้องยื่นมือเข้าไปพิทักษ์สมาชิกของสังคมโดยการปฏิเสธที่จะบังคับสัญญาซึ่งศาลเห็นว่าไม่เป็นธรรม มาตรการนี้เป็นก้าวสำคัญในการที่รัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับการแสดงเจตนาในการทำนิติกรรมระหว่างเอกชนต่อเอกชน จุดประสงค์หลัก คือการทำให้เกิดความเป็นธรรม

ดังนั้น เมื่อพิจารณาประกอบกับการที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจปรับลดเบี้ยปรับที่สูงเกินส่วนจึงเป็นกฎหมายที่มีแนวความคิดสังคมพิทักษ์สอดแทรกอยู่

²⁴ รองพล เจริญพันธ์. *กฎหมายแพ่งหลักทั่วไป เล่ม 1*, กรุงเทพฯ, 2520, หน้า 75.

²⁵ วิชัย อริยะนันท์ทกะ, *สรุปผลการสัมมนาเรื่อง กฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม*, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ, เล่มที่ 79 ตอน 2, 2536, หน้า 119 - 120.

เนื่องจากให้ความสำคัญของประโยชน์โดยรวมของสังคม โดยให้ศาลในฐานะที่เป็นผู้ใช้อำนาจรัฐเข้าไปพิทักษ์สังคมเพื่อคุ้มครองสังคม แม้ว่าตามกฎหมายเอกชนที่ให้กับบุคคลมีสิทธิตามสัญญาก็ตาม ซึ่งการให้อำนาจศาลที่จะแทรกแซงสัญญาภายหลัง ให้ผลบังคับที่กำหนดไว้ในสัญญานั้นเป็นเรื่องของช้อยกเว้น

4.3.4 ทฤษฎีการผิดสัญญาที่มีประสิทธิภาพ (Theory Efficient Breach)

ทฤษฎีการผิดสัญญาที่มีประสิทธิภาพ (Theory Efficient Breach) การผิดสัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ คือ แนวความคิดที่ว่ากฎหมายเกี่ยวกับสัญญาควรยอมให้คู่สัญญาผิดสัญญาได้ หากว่าการผิดสัญญานั้นเป็นการกระทำที่มีประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิภาพ (Pareto Superiority) ในที่นี้หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้อย่างน้อยฝ่ายหนึ่งดีขึ้นและไม่ทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอยู่ในสถานะเลวลง หรือแสวงหาประโยชน์สูงสุด (Wealth Maximization) ก็ได้ ความสำเร็จของการผิดสัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ คือ กฎหมายต้องคุ้มครองความคาดหวัง (Expectancy) ของคู่สัญญาที่ไม่ได้ผิดสัญญา แต่ไม่ได้ทำให้สถานะของเขาดีขึ้น เป็นการเสียหายเนื่องจากสัญญา²⁶ โดยทฤษฎีดังกล่าวนี้มีนักกฎหมายโต้แย้งการที่ไม่บังคับใช้เบี้ยปรับโดยให้ความเห็นไว้ ดังนี้

Oliver Wendel Holmes อธิบายว่า²⁷ “กฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) มีหน้าที่ควบคุมสัญญาที่เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าในการจ่ายค่าเสียหาย หมายความว่า ถ้าไม่มีการควบคุมจะไม่มีผลสำคัญ สัญญาที่กำหนดตามเจตนาให้คู่สัญญาจ่ายค่าเสียหายเมื่อผิดสัญญา และอาจไม่รับรองการปฏิบัติการตามสัญญา”

Frank J.Cavico อธิบายว่า²⁸ “จำนวนค่าเสียหายที่ต้องจ่ายภายใต้กฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการใช้เงินชดเชย หรือค่าเสียหายที่คาดว่าจะได้รับซึ่งสัญญาค่าเสียหายล่วงหน้าจะเปลี่ยนสถานะเป็นเบี้ยปรับเมื่อจำนวนที่กำหนดนั้นเป็นจำนวน

²⁶ ศักดา ธนิตกุล, *กฎหมายกับเศรษฐศาสตร์* กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2550, หน้า 58 - 59.

²⁷ Oliver Wendel Holmes, *The Path of the Law*, 10 HARV.L.REV. 1897, pp. 457 - 458. อ้างถึงใน วาสนา เครือสา, “หลักการใช้ดุลพินิจของศาลในการปรับลดเบี้ยปรับที่สูงเกินส่วน”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2551, หน้า 11.

²⁸ Frank J.Cavico, *Punitive Damages for Breach of Contract - A Principled Approach*, ST.MARY'S, 1990 ,357. อ้างถึงใน วาสนา เครือสา, เรื่องเดียวกัน. หน้า 22

ที่มากกว่าค่าชดเชยความเสียหาย ดังนั้น เบี้ยปรับจึงเป็นราคาที่เกิดจากการผิดสัญญาที่สูงขึ้นจนผิดปกติจากการที่คาดการณ์ไว้ ซึ่งเป็นการบังคับคู่สัญญาฝ่ายที่ผิดสัญญา โดยให้ดำเนินการปฏิบัติตามสัญญา หรือปฏิบัติการชำระหนี้ เป็นการตอบแทนค่าชดเชยความเสียหายในการปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งเป็นความไม่มีประสิทธิภาพ และเป็นมูลเหตุของการปฏิบัติตามสัญญาที่ไม่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการทำตามอำเภอใจของคู่สัญญา คู่สัญญาฝ่ายที่ไม่ผิดสัญญาต้องการได้รับเพียงค่าสินไหมทดแทนความเสียหายจากการที่ศาลเป็นผู้กำหนดโดยวินิจฉัยจากสิ่งที่คาดหมายในการชำระหนี้ในทางเศรษฐศาสตร์จะเป็นการจูงใจให้มีการปฏิบัติตามสัญญามากกว่าที่จะให้ได้รับผลกำไรของวิธีการเสี่ยงภัยของการป้องกันการผิดสัญญา”

Charles R. Calleros อธิบายว่า “การผิดสัญญาที่มีประสิทธิภาพนี้เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามสามารถจะได้รับผลสำเร็จ ค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นการประเมินสำหรับการเจตนาผิดสัญญา เนื่องจากคู่สัญญาจะมีการจูงใจจากสัญญาแรกที่ทำให้มีความเป็นไปได้ จะมีส่วนร่วมในการที่ได้รับเพิ่มขึ้นจากการแทรกแซงตามสัญญาในโอกาสที่เหมาะสม”

The International Chamber of Commerce’s Guide มีการบังคับใช้เบี้ยปรับและค่าเสียหายล่วงหน้า ซึ่งให้ความสำคัญระหว่างการปฏิบัติตามสัญญา และจำนวนที่อาจชำระภายใต้ข้อสัญญา ถือเป็นทางเลือกสำหรับการปฏิบัติตามสัญญา และจำนวนที่อาจชำระภายใต้ข้อสัญญา ซึ่งถือเป็นทางเลือกสำหรับการปฏิบัติตามสัญญาของลูกหนี้จากการพิจารณาตามความสำคัญถึงค่าชดเชยความเสียหายในการปฏิบัติตามสัญญาเป็นสิ่งที่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากราคาที่เหนือขึ้นไปมีประสิทธิภาพของการผิดสัญญา

ลักษณะสำคัญของการผิดสัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอธิบายได้ดังนี้²⁹ ก. เจ้าของอัลบั้มเพลงของนักร้องที่มีชื่อเสียง ซึ่ง ก.มองว่าสิ่งที่มีอยู่มีค่าเป็นตัวเงิน 3,000 บาท ส่วน ข. มีความสนใจที่จะซื้อสิ่งของจาก ก. และเห็นว่า สิ่งของดังกล่าวมีมูลค่าถึง 5,000 บาท โดย ก. ตกลงที่จะขายสิ่งของดังกล่าวให้ ข. ในราคา 4,000 บาท ดังนี้แสดงว่า ข. ได้สวัสดิการผู้บริโภค หรือประโยชน์จากสัญญานี้เป็นตัวเงิน 1,000 บาท (5,000 – 4,000) สัญญานับนี้จึงนำไปสู่ประสิทธิภาพ (Pareto Superiority) และความคาดหวัง (Expectancy) ข. ที่ว่าตนจะได้ประโยชน์จากสัญญานี้ คือ 1,000 บาท ต่อมา ค. ซึ่งมีความสนใจในเพลงของนักร้องดังกล่าว และทราบว่า ก. มีสิ่งของดังกล่าวอยู่ใน

²⁹ ศักดา ธนิตกุล, เรื่องเดิม, หน้า 59.

ครอบครองและยังไม่ได้ส่งมอบของดังกล่าวให้แก่ ข. ค. จึงมองว่าสิ่งของดังกล่าว มีราคา 6,000 บาท จึงมีการเจรจาขอซื้อจาก ก. ในราคา 5,500 บาท หาก ก. จะผิดสัญญากับ ข. การผิดสัญญาของ ก. จะเป็นการผิดสัญญาที่มีประสิทธิภาพ คือ ค. จะได้สิ่งของที่ตนต้องการ และยินดีซื้อในราคา 6,000 บาท แต่สามารถซื้อได้ในราคาเพียง 5,500 บาท ทำให้สถานะดีขึ้น โดย ข. จะได้รับเงินจาก ก. จำนวน 1,000 บาท ซึ่งเป็นจำนวนที่ตรงกับความคาดหวังของตน ส่วน ก. เมื่อหลังจากได้จ่ายเงินให้แก่ ข. จำนวนเงิน 1,000 บาท ยังมีเงินเหลืออีก 4,500 บาท ซึ่งทำให้สถานะของ ก. ดีขึ้นหลังจากที่ผิดสัญญาแล้ว

จากทฤษฎีการผิดสัญญาที่มีประสิทธิภาพ (Theory Efficient Breach) มีแนวคำพิพากษาต่างประเทศในคดี Peevy House V. Gerland Coal Mining Company 1962 โดยมิชอบเท็จจริง ดังนี้³⁰

โจทก์เป็นเจ้าของที่ดินซึ่งมีถ่านหินอยู่ใต้พื้นดินจำนวนมาก ในเดือนพฤศจิกายน 1954 โจทก์ให้ทำสัญญาให้จำเลยเช่าที่ดินเพื่อขุดถ่านหินเป็นระยะเวลา 5 ปี โดยมีสัญญาข้อหนึ่งระบุไว้ชัดเจนว่า หลังจากระยะเวลาเช่าสิ้นสุดลง จำเลยเพิกเฉยไม่ฟื้นฟูและบูรณะที่ดินให้โจทก์ตามสัญญา โจทก์จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลบังคับให้จำเลยปฏิบัติตามข้อสัญญาดังกล่าว โดยโจทก์ได้นำพยานผู้เชี่ยวชาญเข้าเบิกความเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการบูรณะที่ดิน พยานผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ต้องใช้เงินประมาณ 29,000 เหรียญสหรัฐ ในการบูรณะที่ดินตามข้อตกลงในสัญญา จำเลยได้นำพยานผู้เชี่ยวชาญอีกคนเข้าเบิกความเกี่ยวกับความแตกต่างของมูลค่าที่ดินในขณะนั้นกับมูลค่าที่ดินที่เพิ่มขึ้นจะเพิ่มขึ้นภายหลังได้มีการบูรณะแล้ว ผู้เชี่ยวชาญฝ่ายจำเลยเห็นว่า มูลค่าที่ดินจะเพิ่มอีกประมาณ 300 เหรียญสหรัฐหลังมีการบูรณะ จากข้อเท็จจริงข้างต้น ศาลได้มีคำวินิจฉัยดังนี้ โดยปกติทั่วไปบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินทั้งหลายย่อมไม่ลงทุนเป็นจำนวนเงิน 29,000 เหรียญสหรัฐ เพื่อให้ที่ดินของคนมีมูลค่าเพิ่มขึ้นมาเพียง 300 เหรียญสหรัฐ และข้อสัญญาเรื่องการบูรณะที่ดิน ถ้าเป็นเพียงข้อสัญญาย่อยภายในสัญญาหลักเท่านั้น ซึ่งแม้จะผิดข้อสัญญาดังกล่าว ย่อมไม่เป็นเรื่องร้ายแรงต่อสัญญาหลัก หากศาลบังคับให้ตามข้อสัญญาแล้ว ผลประโยชน์ที่โจทก์จะได้รับย่อมไม่ได้สัดส่วนกับเงินจำนวนมากที่จำเลยต้องใช้เพื่อปฏิบัติตามข้อสัญญา ศาลเห็นว่าโจทก์มีสิทธิจะได้รับค่าสินไหมทดแทนเท่ากับจำนวนมูลค่าที่ดินที่จะเพิ่มขึ้นภายหลัง

³⁰ ศักดา ธนิตกุล. เรื่องเดิม, หน้า 60.

ที่ดินได้ถูกบูรณะแล้ว คือ จำนวนเงิน 300 เหรียญสหรัฐเท่านั้นจึงพิพากษาให้ลดค่าสินไหมทดแทนที่ศาลล่างกำหนดมา ให้เหลือเพียง 300 เหรียญสหรัฐเท่านั้น

คดี Lake Rever Corporation V. Carboruncum Company 1985 มีข้อเท็จจริงในคดี ดังนี้³¹ จำเลยเป็นบริษัทผลิตผงขัด ชื่อ “Ferro Carbo” ซึ่งเป็นผงขัดซึ่งใช้ในอุตสาหกรรมผลิตเหล็กกล้าเพื่อเป็นการให้บริการแก่ลูกค้าในเขตตะวันออกกลางดีขึ้น จำเลยจึงทำสัญญากับโจทก์เพื่อให้โจทก์ให้บริการจัดการกระจายสินค้าให้แก่จำเลย โดยโจทก์จะใช้โกดังเก็บสินค้าของโจทก์ จัดเก็บสินค้าในรัฐอลิโนยส์ ธุรกิจของโจทก์ก็คือ รับผงขัดที่ยังไม่ได้บรรจุภาชนะมาจากจำเลยแล้วโจทก์จะบรรจุผงขัดลงในถุงให้เรียบร้อยจึงจัดส่งสินค้าให้กับลูกค้าต่อไป สินค้ายังถือว่าเป็นทรัพย์สินของจำเลยอยู่จนกว่าจะจัดส่งให้กับลูกค้าแล้ว จำเลยขอร้องกึ่งบังคับหลายๆ ให้โจทก์จัดตั้งเครื่องจักรเพื่อใช้ในการบรรจุผงขัดจำเลยถุงใหม่ โจทก์ต้องลงทุนติดตั้งระบบใหม่เป็นเงินประมาณ 89,000 เหรียญสหรัฐ และโจทก์ต้องการกำไร 20% จากราคาตามสัญญาที่จำเลยส่งสินค้าให้โจทก์ โจทก์จึงต่อรองกับจำเลย และเขียนข้อสัญญาว่าช่วงระยะเวลา 3 ปีแรกหลังติดตั้งเครื่องจักรใหม่ จำเลยต้องจัดส่งผงขัดให้โจทก์บรรจุลงไม่น้อยกว่า 22,500 ตัน และหลังจากเวลา 3 ปีแรกผ่านไป หากจำนวนสินค้าขั้นต่ำ 22,500 ตันไม่เข้าเป้า โจทก์จะเรียกเก็บเงินจากจำเลยโดยคำนวณจากส่วนต่างระหว่างปริมาณผงขัดที่บรรจุจริงกับปริมาณ 22,500 ตัน (ปริมาณขั้นต่ำ) ต่อไปหลังจากมีการเซ็นสัญญาใน 1979 แล้ว ธุรกิจเหล็กกล้าตกต่ำทำให้บริษัทจำเลยส่งผงขัดให้โจทก์บรรจุลงได้เพียง 12,000 ตันเท่านั้น ส่วนต่างของผงขัดที่บรรจุจริงและปริมาณขั้นต่ำ เมื่อคำนวณออกมาเป็นตัวเงินแล้วเป็นเงิน 241,000 เหรียญสหรัฐให้ตน จำเลยต่อสู้ว่าข้อสัญญาดังกล่าวไม่ใช่ข้อสัญญาตกลงความเสียหายล่วงหน้า แต่เป็นข้อสัญญาลงโทษ (Penalty)

คำพิพากษามีประเด็นสำคัญคือ ข้อสัญญาดังกล่าวเป็นความตกลงเรื่องความเสียหายไว้ล่วงหน้าหรือเป็นการลงโทษกรณีผิดสัญญา (Penalty) ศาลเห็นว่า ข้อสัญญาดังกล่าวเป็นการลงโทษกรณีผิดสัญญามากกว่า เนื่องจากสูตรที่ใช้ในการคำนวณค่อนข้างตายตัวไม่ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการผิดสัญญา การลงโทษกรณีผิดสัญญา คือ การกำหนดจำนวนค่าเสียหายไว้ตายตัวโดยไม่สนใจถึงระดับความร้ายแรงของการละเมิดและไม่มีความพยายามที่จะคำนวณค่าเสียหายที่แท้จริง บวกกับจำนวนเงินที่สูงกว่าค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริงแม้ว่าจะเป็นการผิดสัญญาเพียงเล็กน้อย กรณีนี้แม้ว่าจะไม่มี

³¹ ศักดา ธนิตกุล. เรื่องเดิม, หน้า 66 - 69.

การกำหนดจำนวนไว้ตายตัว แต่อยู่ภายในกรอบของเรื่องสัญญาเพื่อการลงโทษ ศาลจึงสั่งให้พิจารณา ค่าเสียหายให้กับโจทก์ใหม่ คือ จำนวนเงิน 241,000 เหรียญสหรัฐออกด้วย จำนวนเงินที่โจทก์ประหยัด ได้โดยไม่ต้องบรรลุต้องบรรลุถึงให้ครบ 22,500 ต้น และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความมุ่งหมายของข้อบังคับที่นำไปใช้ของการผิดสัญญาที่มีประสิทธิภาพเป็นกรณีที่ยึดถือ นโยบายที่สนับสนุนการจัดสรรวิธีการในความสมดุลของคู่สัญญา คู่สัญญามีเสรีภาพในการทำสัญญาโดย ศาลจะลดลง ลดน้อยลงสำหรับเบี้ยปรับที่สูงเกินส่วนซึ่งก่อให้เกิดการจัดสรรของวิธีการในระดับที่สูงขึ้น ของการใช้ แต่ปราศจากการรับรองส่วนหนึ่งของค่าชดเชยความเสียหายพิเศษสำหรับรายได้ของผู้เสียหายจากการผิดสัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาทุกอย่างแล้วที่อยู่เหนือกว่าผู้เสียหายที่จ่าย แล้วในการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดเบี้ยปรับ

5. ความเป็นมาของกฎหมายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ของประเทศไทย

กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ในอดีตจะมุ่งเน้นในการคุ้มครองสิทธิของฝ่าย เจ้าหนี้ที่ได้รับการชำระหนี้คืนโดยกฎหมายที่เกี่ยวกับวิธีการติดตามทวงถามหนี้ นั้นมีมาตั้งแต่สมัยกรุง ศรีอยุธยาแล้ว คือ กฎหมายลักษณะกู้หนี้ พ.ศ. 2188 โดยกฎหมายฉบับนี้จะมุ่งเน้นให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ให้กับเจ้าหนี้ โดยเจ้าหนี้ใช้วิธีต่างๆ ได้แทบจะอิสระเสรีแม้กระทั่งใช้วิธีการที่ทารุณโหดร้ายก็ได้ เช่น จับ ลูกหนี้แช่น้ำ หรือตอกแดดก็ยอมทำ ได้ต่อมาจึงมีการยกเลิกกฎหมายฉบับนี้ด้วยเหตุที่ว่าเป็นการป่าเถื่อนและไร้มนุษยธรรมมากเกินไป และได้เกิดกฎหมายใหม่ขึ้นมา คือ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ลักษณะกู้ยืมเงิน ร.ศ. 110 (พ.ศ.2434) โดยกฎหมายฉบับนี้ได้ค่อย ๆ ยกเลิกวิธีการที่ทารุณโหดร้ายต่าง ๆ และมุ่งเน้นให้เจ้าหนี้หันมาใช้กระบวนการทางศาลในการลงโทษลูกหนี้แทนการกระทำที่ป่าเถื่อน ดังเช่นเคย เพื่อให้กฎหมายของไทยนั้นก้าวทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ต่อมาก็เริ่มมีกฎหมายต่าง ๆ เกิดขึ้นมาใหม่เรื่อย ๆ เพื่อที่จะลดความป่าเถื่อนไร้อารยะธรรมลง เพื่อให้กฎหมายของไทยก้าวทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งกฎหมายฉบับนี้วางหลักเกี่ยวกับเรื่อง หนี้ไว้โดยเฉพาะแล้วในบรรพ 2 โดยกำหนดสิทธิของเจ้าหนี้และลูกหนี้เอาไว้ค่อนข้างที่จะชัดเจนและเป็นธรรม อีกทั้งยังมีพระราชบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติมเรื่อยมา และมีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความคดีแพ่งประเภทต่าง ๆ บัญญัติไว้สำหรับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งประเภทต่าง ๆ ไว้โดยเฉพาะ ให้มีความเหมาะสมแก่การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งแต่ละประเภทที่แตกต่างกัน เช่น กฎหมาย

วิธีวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค เป็นต้น และมีกฎหมายที่สำคัญในการคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของบุคคลคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งได้กำหนดสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้มากมายหลายประการ

ในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการผลักดันให้มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการควบคุมการติดตามทวงหนึ่อย่างเป็นทางการ โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (นายสังคีต พิริยะรังสรรค์และคณะ) ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการติดตามทวงถามหนึ่อย่างเป็นทางการเป็นธรรม พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 และได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติครั้งที่ 67/2550 เป็นพิเศษ วันพุธที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ในครั้งนั้นที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการลงมติรับหลักการเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2550 และได้มีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าว และคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้พิจารณาเสร็จสิ้นแล้ว แต่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้สั่นสุดลง เนื่องจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจึงไม่ได้รับการพิจารณาต่อไป ³²

ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2553 กระทรวงการคลังได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการติดตามทวงถามหนึ่อย่างเป็นทางการเป็นธรรม พ.ศ. .... ต่อเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเนื่องด้วยเห็นว่าในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลการติดตามทวงถามหนึ่เป็นการเฉพาะ อันเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติของผู้ติดตาม ทวงถามหนึ่ต่อผู้บริโภคด้วยความเป็นธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการติดตามทวงถามหนึ่และสร้างมาตรฐานในการติดตามทวงถามหนึ่ที่เหมาะสม คณะรัฐมนตรีชุดที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาวิวะ เป็นนายกรัฐมนตรีได้ลงมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการติดตามทวงถามหนึ่อย่างเป็นทางการเป็นธรรม พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2553 และส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้รับข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการ ประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 11 ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2554 และส่งให้กระทรวงการคลัง ยืนยันร่างฯ ต่อไป

³² สำนักเลขาธิการวุฒิสภา, *เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการติดตามทวงถามหนึ่อย่างเป็นทางการเป็นธรรม พ.ศ. ....*, กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์, 2550

³³ แต่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยังไม่ได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร มีเพียงร่างพระราชบัญญัติการติดตามทวงถามหนี้อย่างเป็นทางการ พ.ศ. ... ที่นายกรณ์ จาติกวณิชกับคณะเป็นผู้เสนอ บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 23 ปีที่ 4 ครั้งที่ 28 (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ³⁴ และต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554

เมื่อคณะรัฐมนตรีชุดที่มีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีได้เข้ามาบริหารประเทศ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ... เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2556 ตามที่กระทรวงการคลังเสนอหลังจากที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจรายละเอียดและเปลี่ยนชื่อจากร่างเดิมที่ชื่อว่าร่างพระราชบัญญัติการติดตามทวงถามหนี้อย่างเป็นทางการ พ.ศ. ... เป็นร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. .... เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมกับสาระสำคัญที่เป็นเรื่องการควบคุมและการกำกับดูแลการทวงถามหนี้แต่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยังไม่ได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร จนกระทั่งมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2556

³³ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, *ร่างกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง*, จาก http://draftlaw.mof.go.th/draft_law.php?dept=7

³⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานการประชุม, *ระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 23 ปีที่ 4 ครั้งที่ 28 (สมัยสามัญทั่วไป)* วันพุธที่ 4 พฤษภาคม 2554.

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ของประเทศไทย และประเทศออสเตรเลีย ดังนี้

1. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ของประเทศไทย

1.1 พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

1.1.1 หลักการและวัตถุประสงค์

ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่การทวงถามหนี้ในปัจจุบันมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง การคุกคามโดยขู่เชิญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จและการสร้างความเดือดร้อน รำคาญให้แก่บุคคลอื่น ประกอบกับปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการทวงถามหนี้และการควบคุมการทวงถามหนี้ไว้เป็นการเฉพาะ

1.1.2 การทวงถามหนี้

หากผู้ประกอบการธุรกิจทวงถามหนี้เป็นนายความ หรือสำนักงานนายความ พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้คณะกรรมการสภาพนายความตามกฎหมายว่าด้วยนายความทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน รับผิดชอบ และให้มีอำนาจสั่งเพิกถอนการจดทะเบียน และให้สภานายกพิเศษมีอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์ คำสั่งไม่รับผิดชอบที่เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือคำสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนที่เป็นอำนาจของคณะกรรมการ นอกจากนี้ให้คณะกรรมการสภาพนายความมีอำนาจออกข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวข้องได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ข้อบังคับนั้นเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสภานายกพิเศษ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

นอกจากนี้คณะกรรมการสภาพนายความและสภานายกพิเศษจะต้องรายงานการดำเนินการให้คณะกรรมการเพื่อทราบเป็นประจำทุก 3 เดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐประกอบธุรกิจทวงถามหนี้หรือสนับสนุนการทวงถามหนี้ซึ่งมิใช่ของตน เว้นแต่ในกรณีที่เป็นการเป็นหนี้ของสามีภริยา บุพการีหรือผู้สืบสันดานของตน หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นมีอำนาจกระทำได้ตามกฎหมาย

1.1.3 แนวทางการปฏิบัติและข้อห้ามในการทวงถามหนี้

1. ห้ามผู้ทวงถามหนี้ติดต่อกับบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ลูกหนี้เพื่อการทวงถามหนี้ เว้นแต่บุคคลซึ่งลูกหนี้ ได้ระบุไว้เพื่อการดังกล่าว สำหรับการติดต่อกับบุคคลอื่นให้กระทำเพื่อวัตถุประสงค์ในการสอบถามหรือ ยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้เท่านั้น

2. กำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ต้องปฏิบัติในการติดต่อกับบุคคลอื่นดังต่อไปนี้¹

(1) แจ้งให้ทราบชื่อตัว ชื่อสกุล และแสดงเจตนาว่าต้องการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้

(2) ห้ามแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้เว้นแต่ในกรณีที่บุคคลอื่นนั้นเป็นสามีภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้และบุคคลอื่นดังกล่าวได้สอบถามผู้ทวงถามหนี้ถึงสาเหตุของการติดต่อให้ผู้ทวงถามหนี้ชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับหนี้ได้เท่าที่จำเป็นและตามความเหมาะสม

(3) ห้ามใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์หรือชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้บนซองจดหมายในหนังสือ หรือในสื่ออื่นใดที่ใช้ในการติดต่อสอบถาม ซึ่งทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อทวงถาม หนี้ของลูกหนี้

(4) ห้ามติดต่อหรือแสดงตนที่ทำให้เข้าใจผิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้

3. การทวงถามหนี้ให้ผู้ทวงถามหนี้ปฏิบัติดังต่อไปนี้²

(1) สถานที่ติดต่อ ในกรณีที่ติดต่อโดยบุคคลหรือทางไปรษณีย์ให้ติดต่อตามสถานที่ที่ลูกหนี้ หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ได้แจ้งให้เป็นสถานที่ติดต่อ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวไม่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้า หรือสถานที่ที่ได้แจ้งไว้ไม่สามารถติดต่อได้โดยผู้ทวงถามหนี้ได้พยายามติดต่อตามสมควรแล้ว ให้ติดต่อตามภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำงานของบุคคลดังกล่าว หรือสถานที่อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

¹ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 8

² พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 9

(2) เวลาในการติดต่อ การติดต่อโดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศประเภทอื่น ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ให้ติดต่อได้ตั้งแต่เวลา 08.00 นาฬิกาถึงเวลา 20.00 นาฬิกาและในวันหยุดราชการ เวลา 08.00 นาฬิกาถึงเวลา 18.00 นาฬิกา หากไม่สามารถติดต่อตามเวลาดังกล่าวได้หรือช่วงเวลาดังกล่าวไม่เหมาะสม ให้ติดต่อได้ในเวลาอื่นตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(3) จำนวนครั้งที่ติดต่อ ให้ติดต่อตามจำนวนครั้งที่เหมาะสมและคณะกรรมการอาจประกาศกำหนดจำนวนครั้งด้วยก็ได้

(4) ในกรณีที่เป็นผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบอำนาจช่วงในการทวงถามหนี้ ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้หรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ให้ผู้ทวงถามหนี้แจ้งให้ทราบถึงชื่อตัวและชื่อสกุล หรือชื่อหน่วยงานของตนและของเจ้าหน้าที่และจำนวนหนี้และถ้าผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวทวงถามหนี้ต่อหน้า ให้แสดงหลักฐานการมอบอำนาจให้ทวงถามหนี้ด้วย

4. ในกรณีที่ผู้ทวงถามหนี้ขอรับชำระหนี้ผู้ทวงถามหนี้ต้องแสดงหลักฐานการรับมอบอำนาจให้รับชำระหนี้จากเจ้าหน้าที่ลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ด้วยและเมื่อลูกหนี้ได้ชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้แล้ว ให้ผู้ทวงถามหนี้ออกหลักฐานการชำระหนี้แก่ลูกหนี้ด้วย หากลูกหนี้ได้ชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้โดยสุจริต ให้ถือว่าเป็นการชำระหนี้แก่เจ้าหน้าที่โดยชอบ ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ทวงถามหนี้จะได้รับมอบอำนาจให้รับชำระหนี้จากเจ้าหน้าที่หรือไม่ก็ตาม

5. กำหนดข้อห้ามในการทวงถามหนี้โดยไม่ต้องกระทำการในลักษณะข่มขู่ ใช้ความรุนแรง หรือการกระทำที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกายชื่อเสียง หรือทรัพย์สิน ใช้วาจาหรือภาษาที่เป็นการดูหมิ่น การแจ้งหรือเปิดเผยเกี่ยวกับความเป็นหนี้ของลูกหนี้ให้แก่ผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้ติดต่อลูกหนี้ โดยไปรษณียบัตร เอกสารเปิดผนึก โทรสาร หรือสิ่งที่สื่อให้ทราบว่าเป็นการทวงถามหนี้อย่างชัดเจน เว้นแต่กรณีการบอกกล่าวบังคับจำนองด้วยวิธีการประกาศหนังสือพิมพ์ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถติดต่อลูกหนี้โดยวิธีการอื่น ใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์หรือชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้บนซองจดหมายในการติดต่อลูกหนี้ที่ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อการทวงถามหนี้เว้นแต่ชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้ไม่ได้สื่อให้ทราบได้ว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจ

ทวงถามหนี้ที่ทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมในลักษณะอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด แต่มิให้นำมาใช้บังคับกับการทวงถามหนี้เป็นหนังสือเพื่อจะใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล³

6. ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด โดยการแสดงหรือการใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์หรือรูปแบบที่ทำให้เข้าใจว่าเป็นการกระทำของศาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ แสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าการทวงถามหนี้เป็นการกระทำโดยนายความสำนักงานนายความ หรือสำนักงานกฎหมาย แสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดีหรือจะถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือเงินเดือน ติดต่อกับหรือการแสดงตนให้เชื่อว่าผู้ทวงถามหนี้ ดำเนินการให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิตหรือรับจ้างบริษัทข้อมูลเครดิต⁴

7. ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม โดยการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ เกินกว่าอัตราที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เสนอหรือจูงใจให้ลูกหนี้ออกเช็คทั้งที่รู้ว่าลูกหนี้อยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้⁵

8. ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐประกอบธุรกิจทวงถามหนี้หรือสนับสนุนการทวงถามหนี้ซึ่งมิใช่ของตน เว้นแต่ในกรณีที่เป็นหนี้ของสามีภริยา บุพการีหรือผู้สืบสันดานของตน หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นมีอำนาจกระทำได้ตามกฎหมาย⁶

1.1.4 การกำกับดูแลและตรวจสอบ

พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้เป็นผู้กำกับดูแลการทวงถามหนี้ของผู้ทวงถามหนี้ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการปฏิบัติการทวงถามหนี้วินิจฉัยเรื่องร้องเรียนตามพระราชบัญญัติเพิกถอนการจดทะเบียนของผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ ตลอดจนปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือรัฐมนตรีมอบหมาย⁷

³ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 11

⁴ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 12

⁵ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 13

⁶ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 14

⁷ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 16

1.1.5 บทกำหนดโทษ

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนทั้งโทษทางปกครอง และโทษทางอาญา โดยกำหนดแบ่งแยกระหว่างการใช้มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับการกระทำ ความผิดที่ไม่ร้ายแรง ให้แยกเป็นโทษทางปกครอง กรณีที่เป็นการกระทำความผิดร้ายแรงให้แยกเป็น โทษทางอาญา

1. โทษทางปกครอง

กำหนดให้ในกรณีที่คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้เห็นว่าผู้ทวงถาม หนี้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้คณะกรรมการฯ มีอำนาจสั่งให้ระงับการ กระทำที่ฝ่าฝืนหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ทวงถามหนี้ไม่ ปฏิบัติตามคำสั่งให้คณะกรรมการพิจารณามีคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองไม่เกิน 100,000 บาท โดย ให้คำนึงถึงความร้ายแรงของพฤติกรรมที่กระทำผิด⁸

ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ยอมชำระค่าปรับทางปกครอง ให้ นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้ บังคับโดยอนุโลม และในกรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับตามคำสั่ง หรือมีแต่ไม่สามารถ ดำเนินการบังคับทางปกครองได้ให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อบังคับชำระ ค่าปรับ ถ้าศาลปกครองเห็นว่าคำสั่งให้ชำระค่าปรับนั้นชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลปกครองมีอำนาจ พิจารณาพิพากษาและบังคับให้มีการยึดหรืออายัด ทรัพย์สินขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าปรับได้

หากผู้ทวงถามหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลต้องรับโทษปรับทางปกครอง ถ้าการ กระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือไม่สั่งการ หรือการกระทำหรือไม่กระทำ การอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการแทนนิติบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าวต้องรับโทษปรับทางปกครองตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย⁹

2. โทษทางอาญา

กำหนดให้กรณีที่เป็นการกระทำความผิดร้ายแรงให้แยกเป็นโทษทางอาญา โดยมีอัตราโทษต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ไม่เกิน 3 เดือน - 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 30,000 - 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่ฐานความผิด โดยโทษทางอาญาปรากฏ ดังนี้

⁸ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 34

⁹ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 36

2.1 บุคคลใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 5 มาตรา 6 วรรคหนึ่ง มาตรา 8 วรรคหนึ่ง มาตรา 8 วรรคสอง (2) หรือ (3) มาตรา 11 (2) (3) (4) หรือ (5) หรือมาตรา 13 (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁰

2.2 บุคคลใดฝ่าฝืนมาตรา 12 (2) (3) หรือ (4) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹¹

2.3 บุคคลใดฝ่าฝืนมาตรา 11(1) หรือมาตรา 12 (1) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹²

2.4 เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 14 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹³

2.5 บุคคลใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา 24 หรือขัดขวาง หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา 32 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁴

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษอาญาตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือไม่สั่งการ หรือการกระทำ การหรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการแทนนิติบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าวต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย¹⁵

สรุปได้ว่า โทษทางอาญานั้นกำหนดให้กรณีที่เป็นการกระทำความผิด ร้ายแรงให้แยกเป็นโทษทางอาญา โดยมีอัตราโทษต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ไม่เกิน 3 เดือน - 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 30,000 - 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่ฐานความผิด

¹⁰ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 39

¹¹ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 40

¹² พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 41

¹³ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 42

¹⁴ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 43

¹⁵ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 44

1.1.6 การเพิกถอนการจดทะเบียน

พระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ สามารถสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนของผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ได้เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

1. เคยถูกลงโทษปรับทางปกครองและถูกลงโทษซ้ำอีกจากการกระทำความผิดอย่างเดียวกัน

2. กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติที่มีโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัตินี้

1.1.7 การอุทธรณ์คำสั่งการลงโทษ

ผู้ทวงถามหนี้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งให้ชำระค่าปรับทางปกครอง หรือคำสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนต่อคณะกรรมการได้ภายใน 60 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งโดยคณะกรรมการ จะต้องวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้ว เสร็จภายใน 60 วันนับแต่วันได้รับอุทธรณ์และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

1.1.8 การจดทะเบียนประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

ในบทเฉพาะกาลแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้หรือกิจการอื่น ในลักษณะทำนองเดียวกันอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากประสงค์จะประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ต่อไป จะต้องยื่นคำขอจดทะเบียนภายใน 90 วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และกำหนดให้บุคคลซึ่งจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ต้องประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ตามที่คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประกาศกำหนด

1.2 ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดแนวนโยบายในการติดตามทวงถามหนี้ของสถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้กำกับให้มีความเหมาะสมและมีความเป็นธรรมกับลูกหนี้โดยได้ประกาศ “แนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้” ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2551 ใช้บังคับกับสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน และผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่มีใช่สถาบันการเงินทุกแห่งด้วยเหตุผลว่า “เนื่องจากปรากฏว่าประชาชนที่เป็นหนี้สินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลได้รับความเดือดร้อนจากการติดตามทวง

ถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมในหลายลักษณะ ทั้งในกรณีที่สถาบันการเงินและผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเป็นผู้ติดตามทวงถามหนี้เอง และในกรณีที่มีการว่าจ้างบุคคลภายนอกเป็นผู้ติดตามทวงถามหนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ออกแนวปฏิบัติเพื่อให้การติดตามทวงถามหนี้ของผู้ประกอบธุรกิจทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและไม่ใช่สถาบันการเงิน ไม่ว่าจะเป็นหนี้ประเภทใด มีมาตรฐานเดียวกันและไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน” โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้¹⁶

1. ติดตามทวงถามได้เฉพาะภายในเวลาที่กำหนด

วันจันทร์ – วันศุกร์ภายในเวลา 08.00 – 20.00 นาฬิกา ส่วนวันหยุดราชการ ภายในเวลา 08.00 – 18.00 นาฬิกา โดยมีความถี่ในการติดตามที่เหมาะสม

2. ต้องแสดงตัวและแจ้งวัตถุประสงค์ในการติดตามทวงถามหนี้

กรณีเป็นสถาบันการเงิน ต้องแจ้งชื่อ และวัตถุประสงค์ในการติดต่อให้ลูกหนี้ได้รับทราบอย่างถูกต้องเหมาะสมกรณีเป็นผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ (ตัวแทนสถาบันการเงิน) ต้องแสดงเอกสารว่าได้รับอนุญาตจากผู้ประกอบธุรกิจให้ทำการแทน

3. ต้องใช้วิธีการเรียกเก็บหนี้ที่เหมาะสม

ไม่เรียกเก็บหนี้จากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ลูกหนี้ยกเว้นได้รับความยินยอมจากลูกหนี้หรือเป็นสิทธิตามกฎหมาย ไม่รบกวนหรือรังควานลูกหนี้โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ไม่ใช่คำพูดที่รุนแรง หรือหยาบคาย ข่มขู่ และคุกคามในลักษณะที่ผิดกฎหมายเพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้

ห้ามปลอมแปลง บิดเบือนข้อมูล เอกสาร หรือแสดงท่าทางอันทำให้ลูกหนี้สำคัญผิดว่าเอกสารเรียกเก็บหนี้หรือเอกสารที่ใช้ในการติดต่อกับลูกหนี้นั้นออกหรือได้รับอนุญาต หรือรับรองจากหน่วยงานของรัฐ หรือบริษัทข้อมูลเครดิต

4. ต้องเก็บรักษาความลับของลูกหนี้

ห้ามเปิดเผยข้อมูลหนี้ของลูกหนี้ให้บุคคลอื่นทราบระหว่างติดต่อทวงถามหนี้แม้จะเป็นบุคคลในครอบครัว ยกเว้นได้รับความยินยอมจากลูกหนี้

5. ต้องมีหลักฐานแสดงการรับเงินจากลูกหนี้ที่เหมาะสมและมีผลในทางกฎหมาย

6. การว่าจ้างผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้เรียกเก็บหนี้แทน

¹⁶ ธนาคารแห่งประเทศไทย, แนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้, เข้าถึงโดย

ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องรับผิดชอบต่อลูกหนี้และบุคคลภายนอกเสมือนผู้ประกอบการธุรกิจเป็นผู้ดำเนินการเอง ต้องให้ข้อมูลกับลูกหนี้ว่ามีผู้ดำเนินการแทนในการติดตามทวงหนี้

นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้กำหนดในเรื่องสิทธิของลูกหนี้ที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการติดตามทวงถามหนี้จากผู้ประกอบการหรือสถาบันการเงินที่ต้องแจ้งให้ผู้ที่มาขอกู้เงินครั้งแรก ทราบในเรื่องต่อไปนี้

- ค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นในการกู้เงิน เช่น ดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม ค่าปรับต่าง ๆ
- รายชื่อตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการติดตามทวงถามหนี้
- ต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบล่วงหน้าหากมอบหมายให้ผู้อื่นเก็บหนี้แทน
- ต้องจัดส่งเอกสารยืนยันยอดหนี้ให้แก่ลูกหนี้
- ลูกหนี้สามารถร้องเรียนได้ที่สถาบันการเงินที่ใช้บริการ หรือแบงก์ชาติหากสถาบันการเงิน หรือตัวแทนมีพฤติกรรมในการติดตามทวงถามหนี้ไม่เหมาะสม หรือเข้าข่ายคุกคามลูกหนี้

1.3 ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง จำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้

ประกาศฉบับดังกล่าวนี้ได้มีมาบังคับใช้เมื่อ 23 สิงหาคม 2562 โดยกำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ได้ทราบ การทวงถามหนี้ไม่เกินหนึ่งครั้งต่อหนึ่งวัน¹⁷

1.4 ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้

ในประกาศฉบับนี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2564 โดยได้มีการกำหนดความนิยามต่างๆไว้ ดังนี้¹⁸

¹⁷ ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง จำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้ ข้อ 3

¹⁸ ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ ข้อ 3

“ค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้” หมายความว่า จำนวนเงินที่ได้กำหนด ไว้เป็นค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายในการทวงถามหนี้จากลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้ เพื่อการทวงถามหนี้ โดยต้องมีหลักฐานหรือเอกสารเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ให้สามารถตรวจสอบได้ แต่ไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายในการติดตามเอาทรัพย์สินกลับคืน

“รอบการทวงถามหนี้” หมายความว่า รอบระยะเวลาเพื่อการทวงถามหนี้ โดยนับตั้งแต่วันผิณฑ์ชำระหนี้ของงวดนั้นจนถึงวันครบกำหนดชำระหนี้งวดถัดไป ทั้งนี้ การนับหนึ่งรอบระยะเวลาดังกล่าว จะต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน

ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ฯ ดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ อาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ได้เมื่อลูกหนี้ผิณฑ์ชำระหนี้และมีการทวงถามหนี้ ดังนี้¹⁹

- (1) ไม่เกินห้าสิบบาทต่อรอบการทวงถามหนี้ ในกรณีลูกหนี้มีหนี้ค้างชำระหนึ่งงวด
- (2) ไม่เกินหนึ่งร้อยบาทต่อรอบการทวงถามหนี้ ในกรณีลูกหนี้มีหนี้ค้างชำระมากกว่าหนึ่งงวด สำหรับหนี้ประเภทให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลิสซิ่งในสินค้าประเภทรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ อาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้เพิ่มเติมจากรวดหนึ่ง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการลงพื้นที่ติดตามทวงถามหนี้ตามที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ ไม่เกินสี่ร้อยบาท ต่อรอบการทวงถามหนี้ และให้เรียกเก็บได้เฉพาะกรณีที่ลูกหนี้มีหนี้ค้างชำระมากกว่าหนึ่งงวด

นอกจากนี้ห้ามมิให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ตามข้อ 4 สำหรับกรณีลูกหนี้มีหนี้ค้างชำระหรือหนี้ที่ถึงกำหนดชำระสะสมที่ไม่เกินหนึ่งพันบาท²⁰

ห้ามมิให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้อีกภายหลังจากได้รับชำระหนี้ครบตามจำนวน หรือมีการบอกเลิกสัญญาแล้วตามกฎหมาย²¹

¹⁹ ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ ข้อ 4

²⁰ ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ ข้อ 5

²¹ ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ ข้อ 6

2. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ของประเทศออสเตรเลีย

สำหรับขอบเขตการให้ความคุ้มครองลูกหนี้จะได้รับความคุ้มครองจากมูลหนี้ทุกประเภท รวมถึงหนี้ที่มีการรับโอนมาเพื่อให้ติดตามทวงถามหนี้ด้วย ลูกหนี้ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจะเป็นบุคคล หน่วยงานทางธุรกิจ หรือนิติบุคคลที่เป็นหนี้ หรือถูกกล่าวหาว่าเป็นหนี้ ส่วนผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่อยู่ภายใต้การควบคุม หมายถึง บุคคลที่ติดตามทวงถามหนี้ในหน่วยของธุรกิจ รวมถึงเจ้าหนี้ผู้ติดตามทวงถามหนี้อิสระ ผู้รับโอน ตัวแทน ทนายความและบุคคลใดๆ ที่ติดตามทวงถามหนี้ในนามคนอื่นด้วย²² โดยมีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

2.1 หนี้ที่ได้รับความคุ้มครอง

อาศัยอำนาจจากกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในเครือรัฐออสเตรเลีย พ.ศ. 2553 (The Australian Consumer Law 2010 : ACL) ที่กำหนดไว้ในหมวดที่สองของพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าและคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2553 (The Competition and Consumer Act 2010 : CCA) และตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการหลักทรัพย์และการลงทุน พ.ศ. 2544 (Australian Securities and Investment Commission Act 2001) ในการกำหนดขอบเขตของหนี้ที่ให้การคุ้มครองลูกหนี้จากการติดตามทวงถามหนี้ โดยหนี้ที่ได้รับความคุ้มครองนั้นจะครอบคลุมถึงหนี้ที่เกิดจากมูลหนี้ทุกประเภท และรวมถึงหนี้ที่มีการรับโอนมาให้ทำการติดตามทวงหนี้ ไม่ว่าจะโดยการขายหรือเป็นผู้แทนของเจ้าหนี้ หรือการเรียกร้องให้ชำระหนี้แทนไม่ว่าจากวิธีใดๆ ในฐานะที่เป็นสิทธิของเจ้าหนี้²³

2.2 บุคคลและสิทธิหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหนี้

²² สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). *กฎหมายติดตามทวงหนี้* อย่างเป็นทางการ : *กฎหมายความหวังของลูกหนี้*. เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์.

²³ ปวริศ หวังพินิจกุล, “การคุ้มครองลูกหนี้จากการติดตามทวงหนี้” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), น.- 85.

ลูกหนี้ที่ได้รับความคุ้มครอง หมายถึง บุคคลธรรมดา หน่วยทางธุรกิจ รวมทั้งนิติบุคคลที่เป็น
หนี้หรือถูกกล่าวหาว่าเป็นหนี้ด้วย²⁴

ส่วนเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่จะอยู่ภายใต้การควบคุมนั้น หมายถึง บุคคลที่เป็น
เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่ทำการติดตามทวงถามหนี้ในหน่วยทางธุรกิจ ผู้ติดตามทวงหนี้อิสระ
ผู้รับโอน ตัวแทนนายความและบุคคลใดๆ ที่ติดตามทวงถามหนี้ในนามของบุคคลอื่น

2.3 กระบวนการในการติดตามทวงถามหนี้

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดข้อปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้เพื่อให้การคุ้มครองลูกหนี้
และได้กำหนดข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงถามหนี้อันเป็นการ
ควบคุมการติดตามทวงถามหนี้เพื่อมิให้เกิดกระบวนการในติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสม

โดยข้อปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ลูกหนี้จากการติดตาม
ทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมได้กำหนดไว้ดังนี้

2.3.1 การติดต่อสื่อสารในการติดตามทวงถามหนี้²⁵

(1) การติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้และบุคคลอื่น

ก. เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องติดต่อกับลูกหนี้เพื่อวัตถุประสงค์อัน
สมควรและจำเป็นเท่านั้น โดยการติดต่อกับลูกหนี้ต้องไม่เป็นการข่มขู่ คุกคาม ทำให้เสียกำลังใจ ทำ
ให้เหน็ดเหนื่อย ทำให้สิ้นหวังหรือทำให้ลูกหนี้ต้องอับอายต่อหน้าบุคคลอื่นๆ

ข. ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีผลผูกพันให้
เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้มีหน้าที่ต้องรักษาข้อมูลส่วนตัวของลูกหนี้ โดยในการติดต่อกับลูกหนี้
ในทุกครั้งเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องแน่ใจว่า บุคคลที่ติดต่อในขณะนั้นเป็นลูกหนี้ ก่อนที่
เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงหนี้จะเปิดเผยข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับหนี้ กระบวนการในการเรียกชำระหนี้หรือ
ข้อมูลอื่นใดที่เป็นความลับของลูกหนี้

²⁴ สำนักเลขาธิการวุฒิสภา, *เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการติดตาม
ทวงถามหนี้* อย่างเป็นทางการ พ.ศ. .... , กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์, 2550. หน้า 5.

²⁵ กัญญ์กร วิเศษสิงห์. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้กู้ยืมเงินนอก
ระบบ”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์มยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
, 2560. หน้า 90.

ค. ในกรณีที่เจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้มีความจำเป็นที่ต้องเปิดเผยตัวตนแก่บุคคลที่กำลังติดต่อ เมื่อบุคคลดังกล่าวร้องขอก่อนที่จะแน่ใจว่าบุคคลเป็นลูกหนี้ เจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ออมเปิดเผยตัวตนได้หากไม่มีผลกระทบต่อความเป็นหนี้ของลูกหนี้ และต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งเมื่อได้ติดต่อกับบุคคลในสถานที่ทำงานของลูกหนี้

ง. เมื่อเจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้แน่ใจว่าได้กำลังติดต่อกับลูกหนี้ ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้แสดงตน ที่ทำงาน และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดต่อ การไม่แสดงตน หรือไม่ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดต่อ ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะทำให้ลูกหนี้เกิดความสับสนและนำไปสู่การหลีกเลี่ยงที่จะติดต่อกับเจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ในภายหลัง

จ. ในติดต่อครั้งแรกเจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องแจ้งข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหนี้ ชื่อเจ้าหน้าที่ ผู้รับโอนหนี้ รายละเอียดของบัญชีและจำนวนเงินที่ต้องชำระ โดยลูกหนี้สามารถขอข้อมูลหรือเอกสารเพิ่มเติมเกี่ยวกับมูลหนี้ได้

ฉ. การติดต่อสื่อสารในทุกกรณีกับบุคคลที่สาม หรือสมาชิกในครอบครัวของลูกหนี้ต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Privacy Act 1988) โดยข้อห้ามในการเปิดเผยข้อมูลแก่บุคคลที่สาม ให้ใช้บังคับแก่ คู่สมรส คู่ครอง และครอบครัวของลูกหนี้

ช. การติดต่อกับลูกหนี้โดยใช้สื่อใหม่ทางเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทใดๆ เจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะช่องทางติดต่อและการเข้าถึงข้อมูลของบุคคลอื่นที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจะสามารถกระทำได้เมื่อเชื่อว่าเป็นการเหมาะสมในการติดต่อกับลูกหนี้และไม่เป็นช่องทางที่มีบุคคลอื่นร่วมใช้อยู่ด้วย เช่น การใช้ที่อยู่อีเมลล์ของที่ทำงาน การใช้บัญชีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับบุคคลอื่น

ซ. ควรหลีกเลี่ยงการติดต่อกับลูกหนี้ผ่านทางช่องใดช่องทางหนึ่ง ทั้งช่องทางสื่อใหม่ทางเทคโนโลยีสารสนเทศหรือช่องติดต่อตามธรรมเนียมปฏิบัติ ในกรณีที่ลูกหนี้ได้ร้องขอให้ติดต่อในช่องทางใดช่องทางหนึ่งโดยเฉพาะ หรือในกรณีที่ลูกหนี้ร้องขอมิให้ใช้ช่องทางใดช่องทางหนึ่งโดยเฉพาะ

ซ. หากลูกหนี้แจ้งแก่ผู้ติดตามทวงถามหนี้ว่าไม่สามารถที่จะชำระหนี้ได้ ผู้ติดตามทวงถามหนี้มีสิทธิที่จะทำการสอบถามข้อมูลที่เหมาะสมเกี่ยวกับสถานะการเงินของลูกหนี้ เพื่อตรวจสอบยืนยันว่าลูกหนี้ไม่สามารถที่จะทำการชำระหนี้ได้จริง หากผู้ติดตามทวงถามหนี้พิจารณาได้ว่าลูกหนี้ไม่สามารถทำการชำระหนี้ดังกล่าวได้จริง ผู้ติดตามทวงถามหนี้อาจแนะนำให้

ลูกหนี้ขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาทางการเงิน หากลูกหนี้แสดงให้เห็นถึงความสมัครใจและเจตนาที่จะขอเข้ารับคำปรึกษาทางการเงิน ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องไม่ติดต่อกับลูกหนี้จนกว่าจะถึงเวลาที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ลูกหนี้ได้รับคำแนะนำที่ดีขึ้นจากปัญหาสถานะทางการเงินของลูกหนี้

2.3.2 เวลาในการติดต่อกับลูกหนี้

1. การติดต่อกับลูกหนี้หรือบุคคลที่สาม จะต้องติดต่อในเวลาที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงสถานการณ์และความประสงค์ของลูกหนี้ โดยให้ติดต่อกับลูกหนี้ในเวลาที่เหมาะสมดังต่อไปนี้²⁶

ก) การติดต่อทางโทรศัพท์ ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ให้ติดต่อได้ในเวลา 07.00 นาฬิกาถึงเวลา 21.00 นาฬิกา ในวันหยุดสุดสัปดาห์ ให้ติดต่อได้ในเวลา 09.00 นาฬิกาถึงเวลา 21.00 นาฬิกา และห้ามทำการติดต่อในวันหยุดนักขัตฤกษ์แห่งชาติ

ข) การติดต่อโดยตรงต่อหน้ากัน สามารถกระทำได้ทุกวัน ในเวลา 09.00 นาฬิกา ถึงเวลา 21.00 นาฬิกา และห้ามทำการติดต่อในวันหยุดนักขัตฤกษ์แห่งชาติ

ค) การติดต่อสถานที่ทำงาน ในกรณีที่ทราบเวลาทำงานให้ติดต่อในเวลาทำงานปกติหรือในวันธรรมดาเวลา 09.00 นาฬิกาถึงเวลา 17.00 นาฬิกา

2. กรณีให้ติดต่อกับลูกหนี้หรือบุคคลอื่นตามความประสงค์เนื่องจากอาจมีสาเหตุที่ลูกหนี้ไม่สะดวกให้ติดต่อในเวลาดังกล่าวได้ เช่น ลูกหนี้อาจขอให้ติดต่อที่อื่นหรือมีเหตุผลอื่นๆ เช่น เนื่องจากลูกหนี้²⁷

- เป็นพนักงานกะ
- รับผิดชอบเด็กหรือดูแลสมาชิกในครอบครัวและการติดต่อในบางช่วงเวลาไม่ได้สะดวก
- ไม่ต้องการได้รับการติดต่อเมื่อมีสมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วย

²⁶ Australian Securities and Investments Commission. (2021). *Debt collection guideline: for collectors and creditors*. เข้าถึงโดย <https://www.accc.gov.au/system/files/Debt%20collection%20guideline%20for%20collectors%20and%20creditors%20-%20April%202021.pdf>. p. 13.

²⁷ Debt Collection guideline : for collectors and creditors 2021, Section 4 (C)

อย่างไรก็ตาม หากเจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงถามหนี้ไม่สามารถติดต่อลูกหนี้ในช่วงเวลาปกติ หรือตามเวลาที่ลูกหนี้ร้องขอนั้นได้ เช่นนี้เจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงถามหนี้อาจเปลี่ยนแปลงเวลาในการติดต่อได้²⁸

2.3.3 ความถี่ในการติดต่อ

1. การติดต่อที่ไม่จำเป็นหรือบ่อยครั้งเกินควรอาจเป็นการล่วงละเมิดของลูกหนี้ เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ไม่ควรติดต่อลูกหนี้เกิน 3 ต่อสัปดาห์ หรือไม่ควรเกิน 10 ครั้งต่อเดือน ต่อเมื่อมีความจำเป็นที่ต้องทำเช่นนั้น²⁹

2. ควรหลีกเลี่ยงการติดต่อที่ไม่จำเป็นหรือไม่มีเหตุผลทั้งทางจดหมาย อีเมล SMS ข้อความทางโทรศัพท์ (ไม่ว่าจะเป็นการฝากข้อความทางโทรศัพท์ การฝากข้อความกับเครื่องตอบรับ หรือกับบุคคลอื่น) และการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นๆ

3. การติดต่อลูกหนี้โดยตรงต่อหน้ากันในกรณีที่เหมาะสมและไม่ควรเกิน 1 ครั้งต่อเดือน³⁰

4. การติดต่อกับบุคคลที่สามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่อยู่ของลูกหนี้ ให้ติดต่อได้ 1 ครั้ง ต่อ 6 เดือน ยกเว้นได้รับอนุญาตจากบุคคลที่สามให้ติดต่อเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่อยู่ของลูกหนี้ตามที่ได้ร้องขอไว้ล่วงหน้าแล้ว³¹

เมื่อเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้ได้ติดต่อลูกหนี้แล้ว ให้เว้นช่วงเวลาที่เหมาะสมก่อนที่จะติดต่อลูกหนี้ในครั้งต่อไป³²

2.3.4 การติดต่อลูกหนี้โดยตรงต่อหน้ากัน

1. การติดต่อลูกหนี้โดยตรงต่อหน้ากันถือเป็นทางเลือกสุดท้าย เมื่อไม่สามารถติดต่อกับลูกหนี้ได้ ไม่ว่าจะด้วยทางโทรศัพท์ อีเมล หรือจดหมาย และต้องเป็นกรณีที่เหมาะสม การ

²⁸ Debt Collection guideline : for collectors and creditors 2021, Section 4 (e)

²⁹ Debt Collection guideline : for collectors and creditors 2021, Section 5 (C)

³⁰ Debt Collection guideline : for collectors and creditors 2021, Section 5 (h)

³¹ Debt Collection guideline : for collectors and creditors 2021, Section 5 (i)

³² Debt Collection guideline : for collectors and creditors 2021, Section 5 (g)

พบกันควรพบกันที่สถานที่อยู่ของลูกหนี้และภายในช่วงระยะที่กำหนดไว้ การพบปะกันกับลูกหนี้โดยตรงในสถานที่ทำงานของลูกหนี้ควรเป็นทางเลือกสุดท้าย³³

2. การเข้าพบบุคคลอาจเป็นกรรม เมื่อลูกหนี้ปฏิเสธหรือไม่ตอบรับการติดต่อสื่อสารโดยทางอื่น การติดต่อลูกหนี้โดยตรงต่อหน้าอาจเป็นกรรมเพื่อยืนยันตัวลูกหนี้หรือที่อยู่ของลูกหนี้ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัย³⁴

2.3.5 การติดต่อสื่อสารกับตัวแทนของลูกหนี้

1. ลูกหนี้มีสิทธิที่จะมีตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจ เช่น ที่ปรึกษาทางการเงิน การเงิน ที่ปรึกษา ทนายความ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล เป็นตัวแทนของลูกหนี้โดยดำเนินการเกี่ยวกับหนี้สินในนามของลูกหนี้³⁵

2. เจ้าหนี้ หรือผู้ติดตามทวงหนี้มีสิทธิลูกหนี้โดยตรง ในกรณีดังนี้³⁶

- ก) ลูกหนี้ร้องขอเป็นการเฉพาะให้ติดต่อกับลูกหนี้โดยตรง
- ข) ตัวแทนไม่ยินยอมที่จะดำเนินการแทนลูกหนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับหนี้
- ค) เมื่อตัวแทนแจ้งแก่เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงหนี้ว่าลูกหนี้ไม่ได้มีคำแนะนำให้เป็นตัวแทนของลูกหนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับหนี้
- ง) ไม่มีการตอบรับจากตัวแทนภายในระยะเวลาอันควร ซึ่งปกติคือ 7 วัน และเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงหนี้ได้แจ้งเป็นหนังสือแก่ลูกหนี้หลังจากผ่านไปแล้ว 7 วัน ว่าไม่มีการตอบรับจากตัวแทนภายใน 7 วัน จึงต้องติดต่อกับลูกหนี้โดยตรง

โดยข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงถามหนี้เพื่อมิให้เกิดการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมได้กำหนดไว้ดังนี้

- 1) การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้ ห้ามผู้ติดตามทวงถามหนี้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

³³ Debt Collection guideline : for collectors and creditors 2021, Section 7 (a)

³⁴ Debt Collection guideline : for collectors and creditors 2021, Section 7 (c)

³⁵ Debt Collection guideline : for collectors and creditors 2021, Section 9 (a)

³⁶ Debt Collection guideline : for collectors and creditors 2021, Section 9 (d)

(1) เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทางถามหนี้ต้องปฏิบัติต่อครอบครัวหรือบุคคลที่สามของลูกหนี้ด้วยความสุภาพ โดยส่วนใหญ่แล้วบุคคลดังกล่าวย่อมไม่ทราบถึงการเป็นหนี้และการติดต่ออาจก่อให้เกิดความโศกเศร้าโดยเฉพาะสมาชิกในครอบครัว

(2) การหลอกลวงสมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลที่สาม โดยอ้างว่าเป็นคนรู้จักหรือเพื่อนของลูกหนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้ ถือเป็นการหลอกลวงและละเมิดกฎหมาย

(3) ถ้าเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทางหนี้ไม่สามารถแสดงถึงความรับผิดชอบที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบได้เมื่อถูกตรวจสอบถึงความถูกต้องทางกฎหมาย หรือถ้าบุคคลที่สามแจ้งว่าไม่ประสงค์ที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้ เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทางหนี้ต้องหยุดการติดต่อกับบุคคลที่สามจนกว่าจะพิสูจน์ความรับผิดชอบของลูกหนี้ได้

2) การติดต่อสื่อสารในการติดตามทางถามหนี้

(1) ลูกหนี้มีสิทธิได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพและสุภาพ และเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทางถามหนี้ต้องไม่กระทำการที่หลอกลวงให้เข้าใจผิด ทำให้อับอาย ข่มขู่ ในการติดตามทางถามหนี้ รวมทั้งการกระทำต่อตัวแทนลูกหนี้ด้วย การกระทำดังกล่าวถือเป็นการละเมิดกฎหมายนี้

(2) เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทางถามหนี้ต้องไม่กดดันลูกหนี้ โดยการทำให้เข้าใจผิด คุกคาม ข่มขู่ หรือกดดันคู่สมรส สมาชิกในครอบครัว (โดยเฉพาะเด็ก) ของลูกหนี้หรือบุคคลที่สาม เช่น ตัวแทนผู้มีอำนาจ

(3) การติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่สามอันเป็นการละเมิดกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคใน เครื่องจักรภาพ

ก. การแนะนำหรือสื่อถึงความรับผิดชอบในหนี้ต่อบุคคลที่สามที่ไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายที่ต้องชำระหนี้

ข. การแนะนำหรือสื่อถึงบุคคลที่สามในการชักจูงให้ลูกหนี้ชำระหนี้หรือให้บุคคลที่สามชำระหนี้แทน

ค. กดดันลูกหนี้ทางอ้อมโดยเกี่ยวข้องกับบุคคลที่สาม

ง. สร้างความอับอายหรือความทุกข์แก่ลูกหนี้

3) ข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทางถามหนี้

การใช้ความรุนแรงหรือใช้กำลังบังคับ การรบกวนเกินควร การบังคับที่ไม่เหมาะสม ในการเรียกชำระค่าสินค้า บริการ หรือบริการทางการเงิน ต่อลูกหนี้ตัวแทนลูกหนี้หรือบุคคลที่สาม โดยกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

(1) การใช้ความรุนแรงใดๆ หรือใช้กำลังบังคับตาม Section 50 of the ACL และ Section 12DJ of the ASIC Act โดยการใช้กำลังเช่นนี้อาจถือเป็นความผิดทางอาญา

(2) การรบกวนเกินควร หมายถึงการติดต่อโดยไม่จำเป็นหรือบ่อยครั้งเกินควรจนบุคคลดังกล่าวรู้สึกถูกข่มขู่ ทำให้เหนียวหรือเสียขวัญ โดยการรบกวนเกินควรอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการทำซ้ำๆ หรือกดดันลูกหนี้เกินกว่าความเหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องถึงขนาดเป็นความผิดกฎหมายใดๆ

(3) การบังคับที่ไม่เหมาะสมมีหลายรูปแบบไม่จำกัดว่าต้องใช้กำลังเท่านั้น และอาจไม่ เกี่ยวข้องกับการรบกวนที่ไม่เหมาะสม โดยการบังคับหมายรวมถึงการบังคับหรือคุกคาม หรือบังคับให้ปฏิเสธซึ่งทางเลือกหรือเสรีภาพของลูกหนี้ ซึ่งอาจทำให้บุคคลที่ถูกบังคับอย่างไม่เหมาะสมกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือละเว้นการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการรบกวนเกินควรที่ไม่จำเป็นต้องเป็นพฤติกรรมซ้ำๆ ในการบังคับที่ไม่เหมาะสม

2.3.6 มาตรการในการลงโทษการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสม

ในประเทศออสเตรเลียได้ออกประกาศให้เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงหนี้ซึ่งฝ่าฝืนข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงหนี้จะถือว่ามีความรับผิดชอบต่อไป

1) ความผิดที่มีโทษปรับ

(1) ค่าปรับทั่วไป ภายใต้ ACL และพระราชบัญญัติ ASIC Act ในการฝ่าฝืน โดยแสดงออกอันเห็นแก่หรือเป็นการหลอกลวงให้เข้าใจผิด การรบกวนที่ไม่เหมาะสมและการบังคับที่ไม่เหมาะสม สำหรับรายบุคคลมีโทษปรับ 2,040 ดอลลาร์ออสเตรเลีย สำหรับนิติบุคคลมีโทษปรับ 10,200 ดอลลาร์ออสเตรเลีย สำหรับนิติบุคคลที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีโทษปรับ 102,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย

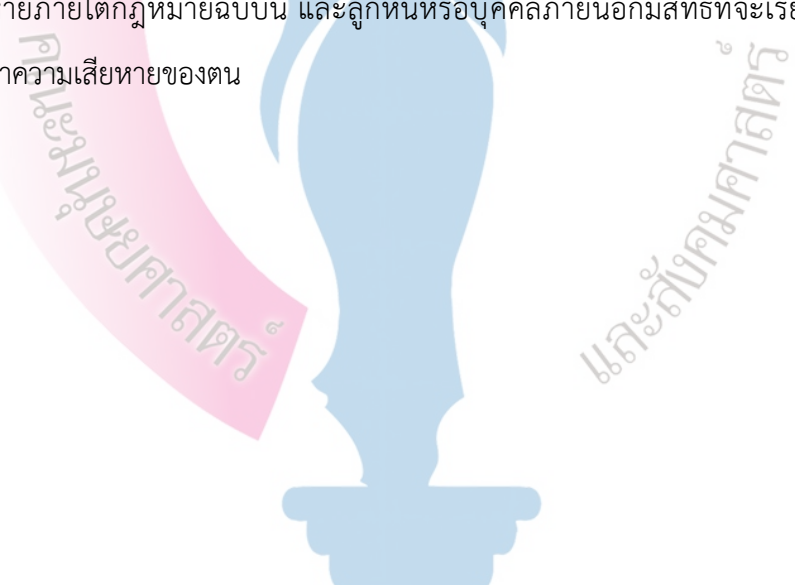
(2) ค่าปรับในการฝ่าฝืนของเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้โดยในกรณีที่เป็นการกระทำอันเป็นการใช้กำลังบังคับ การรบกวนที่ไม่เหมาะสม การบังคับที่ไม่เหมาะสม การกระทำที่หลอกลวงให้เข้าใจผิดหรือการกระทำอันไม่สมเหตุสมผลต่อระวางโทษสูงสุดดังนี้

ความผิดมีโทษปรับ 220,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย ภายใต้ ACL หรือ 340,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย ตามพระราชบัญญัติ ASIC Act ในคดีที่เป็นการฟ้องบุคคลธรรมดา

ความผิดมีโทษปรับ 1,100,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย ภายใต้ ACL หรือ \$1.700 000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย ภายใต้พระราชบัญญัติ ASIC Act ในคดีที่เป็นการฟ้องนิติบุคคล

2) คำสั่งทางแพ่ง โดย Australian Competition and Consumer Commission (ACCC) และ Australian Securities and Investment Commission (ASIC) มีอำนาจออกคำสั่งทางแพ่งกับเจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทางหนี้ โดยคำสั่งดังกล่าว ได้แก่ การออกคำสั่งควบคุมพฤติกรรมในอนาคตเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบธุรกิจติดตามทางหนี้ หรือคำสั่งทางแพ่งที่เป็นการลงโทษ โดยเฉพาะการโฆษณาแก้ไขพฤติกรรม หรือการลงโทษทางอาญาโดยเฉพาะคำสั่งโฆษณาที่เป็นผลร้ายแก่ตน

3) ค่าเสียหายหรือคำสั่งศาล กรณีที่ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายอันเป็นผลมาจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทางหนี้ ให้มีสิทธิเรียกร้องในจำนวนความเสียหายภายใต้กฎหมายฉบับนี้ และลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกมีสิทธิที่จะเรียกให้มีคำสั่งอื่นๆ ที่จะบรรเทาความเสียหายของตน

บทที่ 4

เปรียบเทียบแนวทางการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหน้าที่ของประเทศไทยและออสเตรเลีย

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ที่บัญญัติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องและคุ้มครองลูกหนี้จากการทวงถามหนี้ที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล พร้อมทั้งควบคุมวิธีการทวงถามหนี้ให้มีความเหมาะสม เนื่องจากการทวงถามหนี้มีการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้ที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง การคุกคาม โดยขู่เข็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จและการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่น

ในบทนี้จะได้เปรียบเทียบการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยจะพิจารณาแนวทางของประเทศไทย และแนวทางของประเทศออสเตรเลีย ดังนี้

1. เวลาในการติดต่อกับลูกหนี้

สำหรับการติดต่อกับลูกหนี้สำหรับแนวทางของประเทศไทยได้มีการกำหนดไว้ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ได้กำหนดเกี่ยวกับเวลาในการติดต่อกับลูกหนี้ โดยให้ติดต่อได้ในวันจันทร์ – วันศุกร์ภายในเวลา 08.00 – 20.00 นาฬิกา ส่วนวันหยุดราชการ ภายในเวลา 08.00 – 18.00 นาฬิกา โดยมีความถี่ในการติดตามที่เหมาะสม และต้องใช้วิธีการเรียกเก็บหนี้ที่เหมาะสม ไม่เรียกเก็บหนี้จากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ลูกหนี้ยกเว้นได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ หรือเป็นสิทธิตามกฎหมาย ไม่รบกวนหรือรังควานลูกหนี้โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ไม่ใช่คำพูดที่รุนแรง หรือหยาบคาย ข่มขู่ และคุกคามในลักษณะที่ผิดกฎหมายเพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้

ในขณะที่ประเทศออสเตรเลียได้กำหนดเวลาในการติดต่อแต่ละบุคคลแตกต่างกัน และวิธีการติดต่อที่แตกต่างกัน ได้แก่

1. การติดต่อกับลูกหนี้หรือบุคคลที่สาม จะต้องติดต่อในเวลาที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงสถานการณ์และความประสงค์ของลูกหนี้ โดยให้ติดต่อกับลูกหนี้ในเวลาที่เหมาะสมดังต่อไปนี้

1.1 การติดต่อทางโทรศัพท์ ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ให้ติดต่อได้ในเวลา 07.00 นาฬิกาถึงเวลา 21.00 นาฬิกา ในวันหยุดสุดสัปดาห์ ให้ติดต่อได้ในเวลา 09.00 นาฬิกาถึงเวลา 21.00 นาฬิกา และห้ามทำการติดต่อในวันหยุดนักขัตฤกษ์แห่งชาติ

1.2 การติดต่อโดยตรงต่อหน้ากัน สามารถกระทำได้ทุกวัน ในเวลา 09.00 นาฬิกา ถึงเวลา 21.00 นาฬิกา และห้ามทำการติดต่อในวันหยุดนักขัตฤกษ์แห่งชาติ

1.3 การติดต่อสถานที่ทำงาน ในกรณีที่ทราบเวลาทำงานให้ติดต่อในเวลาทำงานปกติหรือในวันธรรมดาเวลา 09.00 นาฬิกาถึงเวลา 17.00 นาฬิกา

2. กรณีให้ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลอื่นตามความประสงค์ เช่น ลูกหนี้ร้องขอให้ติดต่อในเวลาอื่นเนื่องจากลูกหนี้ทำงานเป็นกะ ลูกหนี้มีภาระในการดูแลเด็กหรือสมาชิกในครอบครัวทำให้การติดต่อในเวลาดังกล่าวไม่สะดวก ไม่ประสงค์จะติดต่อในเวลาที่มีสมาชิกครอบครัวคนอื่นอยู่

เห็นได้ว่า การกำหนดเวลาในการติดต่อกับลูกหนี้ของประเทศไทยและประเทศออสเตรเลียนั้น มีความแตกต่างกัน ดังนี้

ประเทศไทยกำหนดได้กำหนดให้เจ้าหนี้สามารถติดต่อทวงถามหนี้โดยตรงกับลูกหนี้เท่านั้นหากจะติดต่อกับบุคคลอื่นแทนลูกหนี้จะต้องได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ก่อน ในขณะที่ประเทศออสเตรเลียได้กำหนดให้เจ้าหนี้สามารถติดต่อกับลูกหนี้หรือบุคคลที่สาม รวมถึงบุคคลอื่นตามความประสงค์ของลูกหนี้ รวมถึงวิธีการในการติดต่อลูกหนี้ไว้หลายวิธี ได้แก่ ทางโทรศัพท์ โดยตรงต่อหน้ากัน รวมถึงติดต่อสถานที่ทำงานในเวลาติดต่อที่แตกต่างกันด้วย แต่วิธีการติดต่อลูกหนี้ของประเทศไทย ไม่ปรากฏวิธีการติดต่อกำหนดไว้ในกฎหมายแต่ในทางปฏิบัตินั้นธนาคารแห่งประเทศไทยได้สรุปว่าสามารถทวงหนี้โดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และการติดต่อนั้นกระทำโดยบุคคล หรือไปรษณีย์¹

2. บุคคลที่เจ้าหนี้ติดต่อ

ในการติดต่อลูกหนี้ของประเทศไทยนั้นพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ได้กำหนดให้ห้ามทวงถามหนี้กับบุคคลอื่นที่มีใช้ตัวลูกหนี้นอกจากบุคคลที่ลูกหนี้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้เว้นแต่ติดต่อกับบุคคลอื่นเพื่อสอบถามหรือยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อของลูกหนี้หรือสอบถามหรือยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อของบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้

¹นางนง เอกอัคร ธนวัต รินธนาเลิศ, *กฎหมายคุ้มครองสิทธิลูกหนี้ที่ถูกทวงหนี้เพียงใด?*
เข้าถึงโดย

เท่านั้น โดยในการติดต่อห้ามแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้ เว้นแต่บุคคลอื่นนั้นจะเป็นสามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้โดยแจ้งความเป็นหนี้ของลูกหนี้ได้เท่าที่จำเป็น และแจ้งได้ต่อเมื่อบุคคลอื่นนั้นสอบถามถึงสาเหตุในการติดต่อก่อนเท่านั้น

สรุปแนวทางของประเทศไทยนั้นกำหนดให้การทวงถามหนี้จะต้องติดต่อกับลูกหนี้เท่านั้น เว้นแต่บุคคลที่ลูกหนี้ระบุไว้ โดยการติดต่อกับบุคคลอื่นให้กระทำได้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอบถาม หรือ ยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อกับลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้เท่านั้น

ส่วนประเทศออสเตรเลียนั้นได้กำหนดให้การติดต่อสื่อสารนั้นกระทำกับลูกหนี้และบุคคลอื่น ตามความประสงค์ของลูกหนี้เท่านั้น หากเป็นกรณีลูกหนี้ได้ตั้งผู้แทนเอาไว้จะต้องติดต่อกับผู้แทน ห้ามติดต่อกับลูกหนี้โดยตรง หากรู้หรือควรจะรู้ว่าลูกหนี้ได้มีการตั้งผู้แล้วเอาไว้แล้วยกเว้นติดต่อผู้แทนของลูกหนี้แล้วแต่ไม่ได้รับการตอบรับจากผู้แทนภายในระยะเวลาอันสมควร หรือในการแต่งตั้งผู้แทนนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือลูกหนี้มีความประสงค์ให้ติดต่อกับตัวลูกหนี้โดยตรงจึงสามารถติดต่อกับลูกหนี้ได้

3. วิธีการที่ใช้ติดต่อ

หากเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้จะติดต่อกับลูกหนี้พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 9 ได้กำหนดให้ติดต่อกับลูกหนี้ได้สามารถติดต่อได้โดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศประเภทอื่น

ส่วนวิธีการติดต่อของประเทศออสเตรเลียนั้นให้การติดต่อกับลูกหนี้โดยตรงต่อหน้ากันถือเป็นทางเลือกสุดท้าย เมื่อไม่สามารถติดต่อกับลูกหนี้ได้ ไม่ว่าจะด้วยทางโทรศัพท์ อีเมล หรือจดหมาย และต้องเป็นกรณีที่จำเป็นและเหมาะสม การพบกันควรพบกันที่สถานที่อยู่ของลูกหนี้และภายในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ การพบปะกันกับลูกหนี้โดยตรงในสถานที่ทำงานของลูกหนี้ควรเป็นทางเลือกสุดท้าย

จะเห็นได้ว่า วิธีการที่ใช้ติดต่อนั้นทั้งประเทศไทยและประเทศออสเตรเลียกำหนดวิธีการเหมือนกันโดยเป็นการติดต่อโดยบุคคล ทางโทรศัพท์ อีเมล หรือจดหมาย แต่จะแตกต่างกันในส่วนที่ประเทศออสเตรเลียกำหนดให้การติดต่อกับลูกหนี้โดยตรงต่อหน้ากันถือเป็นทางเลือกสุดท้าย แต่ประเทศไทยไม่ได้กำหนดเช่นนั้น

4. ความถี่ในการติดต่อ

สำหรับความถี่ที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้สามารถปฏิบัติได้นั้น ตามกฎหมายของประเทศไทยได้มีการออกประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง จำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้ โดยกำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ได้ทราบ การทวงถามหนี้ ไม่เกินหนึ่งครั้งต่อหนึ่งวัน (ไม่เกิน 1 ครั้ง/วัน)

แนวทางปฏิบัติของประเทศออสเตรเลียได้ไว้ใน Debt Collection guideline : for collectors and creditors 2021 ไว้ปรากฏใน Section 5 โดยกำหนดให้เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ไม่ควรติดต่อลูกหนี้เกิน 3 ต่อสัปดาห์ หรือไม่ควรเกิน 10 ครั้งต่อเดือนต่อเมื่อมีความจำเป็นที่ต้องทำเช่นนั้น และควรหลีกเลี่ยงการติดต่อที่ไม่จำเป็นหรือไม่มีเหตุผลทั้งทางจดหมาย อีเมล SMS ข้อความทางโทรศัพท์ (ไม่ว่าจะเป็นการฝากข้อความทางโทรศัพท์ การฝากข้อความกับเครื่องตอบรับหรือกับบุคคลอื่น) รวมถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นๆ และยังกำหนดความถี่ของการติดต่อนั้น หากเป็นการติดต่อลูกหนี้โดยตรงต่อหน้ากันในกรณีที่จำเป็นและเหมาะสมแต่ไม่ควรเกิน 1 ครั้งต่อเดือน แต่หากเป็นในกรณีที่ติดต่อกับบุคคลที่สามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่อยู่ของลูกหนี้นั้น ให้ติดต่อได้ 1 ครั้งต่อ 6 เดือน ยกเว้นได้รับอนุญาตจากบุคคลที่สามให้ติดต่อเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่อยู่ของลูกหนี้ตามที่ได้อำนาจไว้ล่วงหน้าแล้ว

5. การกำหนดโทษ

สำหรับการกำหนดโทษที่ปรากฏตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 นั้นจะเห็นได้ว่ามีทั้งโทษทางปกครอง และโทษทางอาญา โดยกำหนดแบ่งแยกระหว่างการใช้มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง กรณีที่เป็นการกระทำความผิดร้ายแรงให้แยกเป็นโทษทางอาญา โดยโทษทางปกครองนั้นให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ที่จะสั่งให้ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ทวงถามหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งให้คณะกรรมการพิจารณามีคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองไม่เกิน 100,000 บาท โดยให้คำนึงถึงความร้ายแรงของพฤติกรรมที่กระทำผิด (พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 34) นอกจากนี้หากผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ยอมชำระค่าปรับทางปกครองให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม รวมถึงให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาและบังคับให้มีการยึดหรืออายัด

ทรัพย์สินขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าปรับได้ นอกจากนี้ยังมีโทษทางอาญาที่กำหนดสำหรับกรณีที่เป็น การกระทำความผิดร้ายแรงให้แยกเป็นโทษทางอาญา โดยมีอัตราโทษต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ไม่ เกิน 3 เดือน – 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 30,000 – 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่ฐานความผิด โดยในชั้นยกร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น ได้มีการให้ความเห็นถึงการให้ โทษทางอาญาว่า ควรใช้แก่การกระทำความผิดที่มีผลกระทบร้ายแรงต่อความสงบเรียบร้อยหรือ ศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือต่อสังคมเป็นส่วนรวมหรือระบบเศรษฐกิจของประเทศ หรือเมื่อการ ใช้โทษแก่การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งทางปกครองไม่อาจทำให้การบังคับการตามคำสั่งทาง ปกครองนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ² ซึ่งถือว่าเป็นเหตุผลที่พระราชบัญญัตินี้ยังคงต้องมีการบัญญัติ โทษทางอาญาไว้

ในการกำหนดโทษของประเทศออสเตรเลียนั้นหากเจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ฝ่าฝืนข้อ ปฏิบัติหรือข้อห้ามปฏิบัติ ในการติดตามทวงถามหนี้จะต้องรับผิด ได้มีการกำหนดโทษ ดังนี้

- 1) ค่าปรับ กรณีที่เป็นการกระทำอันเป็นการใช้กำลังบังคับ การรบกวนที่ไม่เหมาะสม การ บังคับที่ไม่เหมาะสม การหลอกลวงให้เข้าใจผิด หรือการกระทำอันไม่สมเหตุสมผล
- 2) คำสั่งทางแพ่ง เช่น การออกคำสั่งควบคุมพฤติกรรมในอนาคต หรือคำสั่งทางแพ่งที่ไม่เป็น การลงโทษโดยเฉพาะการโฆษณาแก้ไขพฤติกรรม หรือการลงโทษทางอาญาโดยเฉพาะการโฆษณาที่ เป็นผลร้ายแก่ตน
- 3) ค่าเสียหายหรือคำสั่งศาล ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายที่เป็นผลมาจาก การกระทำของเจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายภายใต้กฎหมายนี้และลูกหนี้ หรือบุคคลภายนอกมีสิทธิที่จะเรียกร้องศาลให้มีคำสั่งอื่นๆ เพื่อบรรเทาความเสียหายแก่ตนได้

จะเห็นได้ว่า การกำหนดโทษของทั้งสองประเทศนี้ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการลงโทษแก่ เจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ฝ่าฝืนข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ เป็นไป ในลักษณะเพื่อต้องการควบคุมการพฤติการณ์การติดตามทวงถามหนี้ ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองสิทธิของ ลูกหนี้ที่จะต้องไม่ถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคลมากเกินไป อย่างไรก็ตามความแตกต่างคงเป็นไปเรื่องของ ประเภทของโทษที่นำมาใช้กับเจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ฝ่าฝืนข้อปฏิบัติ โดยการกำหนดโทษ ของประเทศไทยได้กำหนดทั้งโทษทางปกครอง ในการกำหนดโทษประเภทนี้มีเหตุผลในขณะยกร่าง

² ปรีดิเทพ บุณนาค. *แนวคิดพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้พ.ศ. ....*, เข้าถึง โดย <https://www.krisdika.go.th/data/activity/act338.pdf> หน้า,31

พระราชบัญญัติดังกล่าวนี้รัฐบาลมีนโยบายให้ยกเลิกโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดบางลักษณะและนำโทษทางปกครองมาใช้บังคับมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้ต้องมีการเสนอโทษทางปกครองที่ปรากฏตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558³ โดยโทษทางปกครองนั้นนำมาใช้แก่การกระทำความผิดที่เป็นการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง หรือการกระทำที่ไม่มีผลต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือต่อชีวิตร่างกายของผู้อื่น จะเห็นได้ว่า การกำหนดโทษทางปกครองนี้ในประเทศออสเตรเลียนั้นไม่ได้กำหนดไว้เหมือนกับประเทศไทย

ตารางที่ 4.1 เปรียบการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ประเทศไทยและประเทศออสเตรเลีย

การดำเนินการของเจ้าหน้าที่	ประเทศไทย	ประเทศออสเตรเลีย
1. เวลาในการติดต่อกับลูกหนี้	ระหว่างวันจันทร์-ศุกร์ ระหว่าง 8.00 น.- 20.00 น. วันหยุดราชการ 08.00 น.-18.00 น.	1.การติดต่อทางโทรศัพท์ ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ให้ติดต่อได้ในเวลา 07.00 นาฬิกาถึงเวลา 21.00 นาฬิกา ในวันหยุดสุดสัปดาห์ ให้ติดต่อได้ในเวลา 09.00 นาฬิกาถึงเวลา 21.00 นาฬิกา และห้ามทำการติดต่อในวันหยุดนักขัตฤกษ์แห่งชาติ 2. การติดต่อโดยตรงต่อหน้ากัน สามารถกระทำได้ทุกวัน เวลา 09.00 นาฬิกาถึงเวลา 21.00 นาฬิกา และห้ามทำการติดต่อในวันหยุดนักขัตฤกษ์แห่งชาติ 3.การติดต่อสถานที่ทำงาน

³ ปรีดิเทพ บุณนาค. เรื่องเดียวกัน.หน้า 30.

		ในกรณีที่ทราบเวลาทำงานให้ติดต่อในเวลาทำงานปกติหรือในวันธรรมดา เวลา 09.00 นาฬิกาถึงเวลา 17.00 นาฬิกา
2. บุคคลที่เจ้าหน้าที่ติดต่อ	ห้ามทวงถามหนี้กับคนอื่นซึ่งมิใช่ลูกหนี้ เว้นแต่บุคคลที่ลูกหนี้ระบุไว้	การติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้และบุคคลอื่นตามความประสงค์ของลูกหนี้
3. วิธีการในการติดต่อ	โดยบุคคล หรือไปรษณีย์ โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ	- ติดต่อด้วยทางโทรศัพท์ อีเมล หรือจดหมาย - การติดต่อลูกหนี้โดยตรงต่อหน้ากัน ถือเป็นทางเลือกสุดท้าย และต้องเป็นกรณีที่จำเป็นและเหมาะสม
4. ความถี่ในการ	การทวงถามหนี้ไม่เกินหนึ่งครั้งต่อหนึ่งวัน (ไม่เกิน 1 ครั้ง/วัน)	1. เจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ไม่ควรติดต่อลูกหนี้เกิน 3 ต่อสัปดาห์หรือไม่ควรเกิน 10 ครั้งต่อเดือน 2. กรณีติดต่อลูกหนี้โดยตรงต่อหน้าในกรณีที่จำเป็นและเหมาะสม แต่ไม่ควรเกิน 1 ครั้งต่อเดือน 3. กรณีที่ติดต่อกับบุคคลที่สามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่อยู่ของลูกหนี้นั้น ให้

		ติดต่อได้ 1 ครั้งต่อ 6 เดือน ยกเว้นได้รับอนุญาตจากบุคคลที่สามให้ติดต่อเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่อยู่ของลูกหนี้ตามที่ได้ร้องขอไว้ล่วงหน้าแล้ว
5. การกำหนดโทษ	<ol style="list-style-type: none"> 1. โทษทางปกครอง 2. โทษทางอาญา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ค่าปรับ 2. คำสั่งทางแพ่ง 3. ค่าเสียหายหรือคำสั่งศาล

เมื่อได้เปรียบเทียบแนวทางการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหน้าที่ของประเทศไทยและออสเตรเลียแล้ว เห็นได้ว่า มีทั้งข้อกำหนดที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปเสนอแนะไว้ในบทต่อไป

คณะมนุษยศาสตร์

และศึกษาศาสตร์

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

เนื่องจากหากพิจารณาตั้งแต่การที่ลูกหนี้และเจ้าหนี้มีสัญญาต่อกันนั้นเป็นไปตามหลักเรื่องความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาที่ในระบบประมวลกฎหมายยอมรับทฤษฎีเรื่องความยินยอมในสัญญาที่มีหลักเกณฑ์ว่า สัญญาที่จะก่อให้เกิดหนี้ทางกฎหมายได้ต้องมาจากความยินยอมของคู่กรณี และกฎหมายก็มีหน้าที่ในอันที่จะบังคับให้เป็นไปตามเจตนาของคู่กรณี หรืออาจกล่าวได้ว่า “บุคคลต้องมีอิสระในการทำสัญญาตามที่เขาต้องการโดยปราศจากการแทรกแซง” ดังนั้นเมื่อเริ่มต้นของการก่อให้เกิดหนี้ของลูกหนี้และเจ้าหนี้เป็นเรื่องของความยินยอมของทั้งสองฝ่าย เมื่อจะต้องติดตามทวงหนี้ก็ควรจะต้องให้ตั้งอยู่บนความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงสิทธิของทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ การที่กฎหมายบัญญัติค้ำประกันคุ้มครองลูกหนี้เพียงฝ่ายเดียว อาจส่งผลให้เจ้าหนี้ไม่ได้รับความเป็นธรรมในระดับหนึ่งในเรื่องของการรับชำระหนี้

จากการศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ของประเทศไทยและออสเตรเลียโดยมุ่งเน้นเกี่ยวกับเพื่อนำมาซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของเจ้าหนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ ผลการศึกษา พบว่า

1. เวลาในการติดต่อกับลูกหนี้ในแนวทางปฏิบัติของประเทศไทยและประเทศออสเตรเลีย มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งว่า การกำหนดระยะเวลาในการทวงหนี้ของประเทศออสเตรเลีย นั้น กำหนดระยะเวลาและวิธีติดต่อไว้ชัดเจน และสามารถยืดหยุ่นหรือตกลงกันระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ได้ในกรณีที่การติดต่อไม่สะดวก เช่น ลูกหนี้อาจขอให้ติดต่อที่อื่นหรือมีเหตุผลอื่นๆ เช่น เนื่องจากลูกหนี้

- เป็นพนักงานกะ
- รับผิดชอบเด็กหรือดูแลสมาชิกในครอบครัวและการติดต่อในบางช่วงเวลาไม่ได้สะดวก
- ไม่ต้องการได้รับการติดต่อเมื่อมีสมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วย

และกรณีที่หากเจ้าหน้าที่และผู้ติดตามทวงถามหนี้ไม่สามารถติดต่อลูกหนี้ในช่วงเวลาปกติหรือตามเวลาที่ลูกหนี้ร้องขอนั้นได้ เช่นนี้เจ้าหน้าที่และผู้ติดตามทวงถามหนี้อาจเปลี่ยนแปลงเวลาในการติดต่อได้

2. บุคคลที่เจ้าหน้าที่ติดต่อ ประเทศไทยนั้นกำหนดให้การทวงถามหนี้จะต้องติดต่อกับลูกหนี้เท่านั้น เว้นแต่บุคคลที่ลูกหนี้ระบุไว้ ในขณะที่ประเทศออสเตรเลียนั้นได้กำหนดให้การติดต่อสื่อสารนั้นกระทำกับลูกหนี้และบุคคลอื่นตามความประสงค์ของลูกหนี้เท่านั้น

3. วิธีการที่ใช้ติดต่อ กฎหมายของประเทศไทยกำหนดให้ติดต่อลูกหนี้ได้สามารถติดต่อได้โดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศประเภทอื่นซึ่งเหมือนกับออสเตรเลียที่ให้ติดต่อโดยบุคคล ทางโทรศัพท์ อีเมล หรือจดหมาย แต่ประเทศไทยกำหนดเปิดวิธีการกว้างกว่าในส่วนการติดต่อโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยี

4. ความถี่ในการติดต่อ กฎหมายของประเทศไทยกำหนดการทวงถามหนี้ ไม่เกินหนึ่งครั้งต่อหนึ่งวัน (ไม่เกิน 1 ครั้ง/วัน) ในขณะที่ออสเตรเลียกำหนดชัดเจนโดยกำหนดเป็นการที่เจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ติดต่อโดยตรงกับลูกหนี้ไม่ควรติดต่อเกิน 3 ต่อสัปดาห์ หรือไม่ควรเกิน 10 ครั้งต่อเดือน และหากเป็นการติดต่อลูกหนี้โดยตรงต่อหน้ากันไม่ควรเกิน 1 ครั้งต่อเดือน แต่หากเป็นในกรณีที่ติดต่อกับบุคคลที่สามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่อยู่ของลูกหนี้นั้น ให้ติดต่อได้ 1 ครั้งต่อ 6 เดือน

5. การกำหนดโทษ ประเทศไทยมีทั้งโทษทางปกครอง และโทษทางอาญา โดยกำหนดแบ่งแยกระหว่างการใช้มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง กรณีที่เป็นการกระทำความผิดร้ายแรงให้แยกเป็นโทษทางอาญา ในขณะที่การกำหนดโทษของประเทศออสเตรเลียได้แก่ ค่าปรับ ค่าสั่งทางแพ่ง และค่าเสียหายหรือคำสั่งศาล

2. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่องจำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้ และประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ โดยเปรียบเทียบแนวทางการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหน้าที่ประเทศออสเตรเลีย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับระยะเวลาและวิธีติดต่อโดยนำแนวคิดของประเทศออสเตรเลียมาปรับใช้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กับลูกหนี้ไม่สามารถติดต่อซึ่งกันและกันได้สะดวก เช่น หาก

ลูกหนี้เป็นพนักงานกะ หรือไม่ต้องการได้รับการติดต่อเมื่อมีสมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วยเจ้าหนี้และลูกหนี้อาจตกลงกับเจ้าหนี้ให้ติดต่อในเวลาที่ไม่สะดวก ซึ่งในส่วนนี้กฎหมายของประเทศไทยไม่ได้กำหนดเปิดกว้างไว้ เป็นต้น

2.2 การกำหนดโทษ บทลงโทษเจ้าหนี้ หรือผู้ทวงถามหนี้ที่ทั้งโทษทางปกครองและโทษทางอาญามีอัตราโทษที่สูงเกินส่วนไม่สัมพันธ์กับการกระทำความผิด

บรรณานุกรม

- กัญญ์วิเศษสิงห์. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้กึ่งยืมเงินนอกระบบ”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์มยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2560.
- กฤตกร จินดาววัฒน์. *ปัญหาหนี้นอกระบบและแนวทางการแก้ไขโดยภาครัฐ* หน้า 1 เข้าถึงโดย https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=36054
- จิต เศรษฐบุตร. *หลักกฎหมายแพ่งลักษณะหนี้*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2552.
- จรัญ ภัคดีธนากุล. *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหนี้*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : พลสยาม พรินต์ติ้ง. 2563.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. *กฎหมายว่าด้วยสัญญา*, (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์ศานต์, *กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค*, กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2543.
- ดารารพร ธีรวัฒน์, *กฎหมายสัญญา สถานะใหม่ของสัญญาปัจจุบันและปัญหาข้อสัญญา*, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, “แนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้,” เข้าถึงโดย <http://www2.bot.or.th/fipcs/Documents/FPG/2551/ThaiPDF/25510409.pdf>
- นภาง เอกอัคร ธนวัต รินธนาเลิศ, *กฎหมายคุ้มครองสิทธิลูกหนี้ที่ถูกทวงหนี้เพียงใด?* เข้าถึงโดย https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_12May2021.aspx
- ประชุม โฉมฉาย, ความสำคัญและวิวัฒนาการของกฎหมายโรมัน, *วารสารนิติศาสตร์ธรรมศาสตร์*, 26, (มีนาคม 2539)
- ประชุม โฉมฉาย, *หลักกฎหมายโรมันเบื้องต้น*, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลาคม, (2546) .

- ปวริศ หวังพินิจกุล, “การคุ้มครองลูกหนี้จากการติดตามทวงหนี้” .วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- ปวีณ กุมาร, “ผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- พีรายุ วรศิลป์. “มาตรการบังคับทางอาญาตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558”. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. 2560.
- รองพล เจริญพันธ์. *กฎหมายแพ่งหลักทั่วไป เล่ม 1*, กรุงเทพฯ, 2520.
- วิชัย อริยะนันท์กะ, *สรุปผลการสัมมนาเรื่อง กฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม*, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ, เล่มที่ 79 ตอน 2, 2536.
- วาสนา เครือสา, “หลักการใช้ดุลพินิจของศาลในการปรับลดเบี้ยปรับที่สูงเกินส่วน”.วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2551,
- ศักดิ์ดา ธนิตกุล, *กฎหมายกับเศรษฐศาสตร์*.กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2550.
- ศันท์ภรณ์ (จำปี) โสทธิพันธ์. *คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้ (ผลแห่งหนี้)*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.2563.
- สำนักเลขาธิการวุฒิสภา, *เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติการติดตามทวงถามหนี้* อย่างเป็นทางการ พ.ศ. ...., กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพิมพ์, 2550
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, *ร่างกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง*, เข้าถึงโดย http://draftlaw.mof.go.th/draft_law.php?dept=7
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานการประชุม, *ระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 23 ปีที่ 4 ครั้งที่ 28 (สมัยสามัญทั่วไป)* วันพุธที่ 4 พฤษภาคม 2554.
- สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). *กฎหมายติดตามทวงหนี้* อย่างเป็นทางการ : *กฎหมายความหวังของลูกหนี้*. เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์.
- สำนักเลขาธิการวุฒิสภา, *เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติการติดตามทวงถามหนี้* อย่างเป็นทางการ พ.ศ. ...., กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพิมพ์, 2550.
- สุขุม ศุภนิตย์, *คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค*, พิมพ์ครั้งที่ 3 ,กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์, “สัญญาสำเร็จรูปของอังกฤษ,” *วารสารนิติศาสตร์*, 15, 2528.

โสภณ รัตนากร. *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ. 2547.

โสภณ รัตนากร, *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วน และบริษัท*, กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ. 2551.

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2557). *หนี้ในระบบกับความเป็นธรรมทางสังคม*. เข้าถึงโดย <http://www.cusri.chula.ac.th/backup/download/cluster6.pdf>

เสนีย์ ปราโมช. *ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : นิติบรรณาการ. 2520.

อรนุช อาษาทองสุข, “การควบคุมและแก้ไขข้อสัญญาที่เป็นธรรม,” *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

Australian Securities and Investments Commission. (2021). *Debt collection guideline: for collectors and creditors*. เข้าถึงโดย

<https://www.accc.gov.au/system/files/Debt%20collection%20guideline%20for%20collectors%20and%20creditors%20-%20April%202021.pdf>.

Debt Collection guideline : for collectors and creditors 2021

Oliver Wendel Holmes, *The Path of the Law*, 10 HARV.L.REV. 1897.

Frank J.Cavico, *Punitive Damages for Breach of Contract - A Principled Approach*, ST.MARY’S, 1990.

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง จำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้

ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ใน การทวงถามหนี้

ภาคผนวก ก.

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เป็นปีที่ ๗๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ทวงถามหนี้” หมายความว่า เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อ ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้จัดให้มีการเล่นการพนันเป็นปกติธุระตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีสิทธิรับชำระหนี้อันเกิดจากการกระทำที่เป็นทางการค้าปกติ หรือเป็นปกติธุระของเจ้าหนี้ ทั้งนี้ ไม่ว่าหนี้ดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึง ผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ดังกล่าว ผู้รับมอบอำนาจช่วงในการทวงถามหนี้ ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ และผู้รับมอบอำนาจจากผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ด้วย

“ผู้ให้สินเชื่อ” หมายความว่า

(๑) บุคคลซึ่งให้สินเชื่อเป็นทางการค้าปกติ หรือ

(๒) บุคคลซึ่งรับซื้อหรือรับโอนสินเชื่อต่อไปทุกทอด

“สินเชื่อ” หมายความว่า สินเชื่อที่ให้แก่บุคคลธรรมดาโดยการให้กู้ยืมเงิน การให้บริการบัตรเครดิต การให้เช่าซื้อ การให้เช่าแบบลีสซิง และสินเชื่อในรูปแบบอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

“ลูกหนี้” หมายความว่า ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา และให้หมายความรวมถึง ผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาด้วย

“ธุรกิจทวงถามหนี้” หมายความว่า การรับจ้างทวงถามหนี้ไม่ว่าโดยตรง หรือโดยอ้อมเป็นปกติธุระ แต่ไม่รวมถึงการทวงถามหนี้ของนายความซึ่งกระทำแทนลูกความของตน

“ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้” หมายความว่า ที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ทำงานของลูกหนี้ และให้หมายความรวมถึง หมายเลขโทรศัพท์และโทรสาร และสถานที่ติดต่อโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือโดยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ที่สามารถติดต่อกับลูกหนี้ได้ด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้

“นายทะเบียน” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งให้เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งตามการเสนอแนะของคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของตน และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การทวงถามหนี้

มาตรา ๕ บุคคลใดจะประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ต่อนายทะเบียน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

บุคคลซึ่งจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ตามวรรคหนึ่งแล้ว ต้องประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๖ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้เป็นนายความหรือสำนักงานนายความ ให้คณะกรรมการสภาพนายความตามกฎหมายว่าด้วยนายความทำหน้าที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนโดยต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงและประกาศตามมาตรา ๕

ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้เป็นนายความหรือสำนักงานนายความ ให้คณะกรรมการสภาพนายความตามกฎหมายว่าด้วยนายความมีอำนาจสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนตามมาตรา ๓๗ ที่เป็นอำนาจของคณะกรรมการตามมาตรา ๒๗

ให้สภานายกพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยนายความมีอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนที่เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามมาตรา ๓๑ หรือคำสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนที่เป็นอำนาจของคณะกรรมการตามมาตรา ๓๘ คำวินิจฉัยของสภานายกพิเศษให้เป็นที่สุด ทั้งนี้ให้นำระยะเวลาในการอุทธรณ์ และการวินิจฉัยอุทธรณ์ตามมาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการสภาพนายความมีอำนาจออกข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวข้องได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ข้อบังคับนั้นเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสภานายกพิเศษตามกระบวนการในกฎหมายว่าด้วยนายความ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๗ ให้คณะกรรมการสภาพนายความและสภานายกพิเศษรายงานการดำเนินการของตนตามมาตรา ๖ ให้คณะกรรมการเพื่อทราบเป็นประจำทุกสามเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าการดำเนินการของคณะกรรมการสภาพนายความหรือสภานายกพิเศษตามมาตรา ๖ ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการแจ้งให้คณะกรรมการสภาพนายความ หรือสภานายกพิเศษเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘ ห้ามผู้ทวงถามหนี้ติดต่อกับบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ลูกหนี้เพื่อการทวงถามหนี้ เว้นแต่บุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการดังกล่าว

การติดต่อกับบุคคลอื่นนอกจากบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เพื่อวัตถุประสงค์ในการ สอบถามหรือยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้ หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ เท่านั้น โดยผู้ทวงถามหนี้ต้องปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งให้ทราบชื่อตัว ชื่อสกุล และแสดงเจตนาว่าต้องการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อ ลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้

(๒) ห้ามแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้ เว้นแต่ในกรณีที่บุคคลอื่นนั้นเป็นสามี ภริยา บุพการี หรือ ผู้สืบสันดานของลูกหนี้ และบุคคลอื่นดังกล่าวได้สอบถามผู้ทวงถามหนี้ถึงสาเหตุของการติดต่อให้ผู้ทวงถามหนี้ชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับหนี้ได้เท่าที่จำเป็น และตามความเหมาะสม

(๓) ห้ามใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้บนซองจดหมาย ในหนังสือ หรือในสื่ออื่นใดที่ใช้ในการติดต่อสอบถาม ซึ่งทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อทวงถามหนี้ ของลูกหนี้

(๔) ห้ามติดต่อหรือแสดงตนที่ทำให้เข้าใจผิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้ หรือ บุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้

มาตรา ๙ การทวงถามหนี้ ให้ผู้ทวงถามหนี้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) สถานที่ติดต่อ ในกรณีที่ติดต่อโดยบุคคลหรือทางไปรษณีย์ ให้ติดต่อตามสถานที่ที่ลูกหนี้ หรือ บุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ได้แจ้งให้เป็นสถานที่ติดต่อ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวไม่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้า หรือสถานที่ที่ได้แจ้งไว้ไม่สามารถติดต่อได้ โดยผู้ทวงถามหนี้ได้พยายามติดต่อตามสมควรแล้ว ให้ติดต่อตามภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำงานของบุคคลดังกล่าว หรือสถานที่อื่นตามที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๒) เวลาในการติดต่อ การติดต่อโดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศประเภทอื่น ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ให้ติดต่อได้ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๒๐.๐๐ นาฬิกา และในวันหยุดราชการ เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา หากไม่สามารถติดต่อตาม เวลาดังกล่าวได้ หรือช่วงเวลาดังกล่าวไม่เหมาะสม ให้ติดต่อได้ในช่วงเวลาอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๓) จำนวนครั้งที่ติดต่อ ในช่วงเวลาตาม (๒) ให้ติดต่อตามจำนวนครั้งที่เหมาะสม และคณะกรรมการอาจประกาศกำหนดจำนวนครั้งด้วยก็ได้

(๔) ในกรณีที่เป็นผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ ผู้รับมอบอำนาจช่วงในการทวงถามหนี้ ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ หรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ ให้ผู้ทวงถามหนี้แจ้งให้ทราบถึงชื่อตัวและชื่อสกุล หรือชื่อหน่วยงานของตนและของเจ้าหนี้ และจำนวนหนี้ และถ้าผู้รับมอบอำนาจดังกล่าว ทวงถามหนี้ต่อหน้า ให้แสดงหลักฐานการมอบอำนาจให้ทวงถามหนี้ด้วย

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่ผู้ทวงถามหนี้ขอรับชำระหนี้ ผู้ทวงถามหนี้ต้องแสดงหลักฐานการรับมอบอำนาจให้รับชำระหนี้จากเจ้าหนี้ต่อลูกหนี้ หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ด้วย และเมื่อลูกหนี้ได้ชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้แล้ว ให้ผู้ทวงถามหนี้ออกหลักฐานการชำระหนี้แก่ลูกหนี้ด้วย

หากลูกหนี้ได้ชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้โดยสุจริต ให้ถือว่าเป็นการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้โดยชอบ ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ทวงถามหนี้จะได้รับมอบอำนาจให้รับชำระหนี้จากเจ้าหนี้หรือไม่ก็ตาม

มาตรา ๑๑ ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) การข่มขู่ การใช้ความรุนแรง หรือการกระทำอื่นใดที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของลูกหนี้หรือผู้อื่น

(๒) การใช้วาจาหรือภาษาที่เป็นการดูหมิ่นลูกหนี้หรือผู้อื่น

(๓) การแจ้งหรือเปิดเผยเกี่ยวกับความเป็นหนี้ของลูกหนี้ให้แก่ผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้ เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๘ วรรคสอง (๒)

(๔) การติดต่อลูกหนี้โดยไปรษณียบัตร เอกสารเปิดผนึก โทรสาร หรือสิ่งอื่นใดที่สื่อให้ทราบว่า เป็นการทวงถามหนี้อย่างชัดเจน เว้นแต่กรณีการบอกกล่าวบังคับจำนองด้วยวิธีการประกาศหนังสือพิมพ์ ซึ่งเจ้าหนี้ไม่สามารถติดต่อลูกหนี้โดยวิธีการอื่น หรือกรณีอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๕) การใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้บนซองจดหมาย ในการติดต่อลูกหนี้ที่ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อการทวงถามหนี้ เว้นแต่ชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้ไม่ได้สื่อให้ทราบได้ว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

(๖) การทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมในลักษณะอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ความใน (๕) มิให้นำมาใช้บังคับกับการทวงถามหนี้เป็นหนังสือเพื่อจะใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล

มาตรา ๑๒ ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด ดังต่อไปนี้

(๑) การแสดงหรือการใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือเครื่องแบบที่ทำให้เข้าใจว่าเป็นการกระทำของศาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ

(๒) การแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าการทวงถามหนี้เป็นการกระทำโดยทนายความ สำนักงานทนายความ หรือสำนักงานกฎหมาย

(๓) การแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดี หรือจะถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือเงินเดือน

(๔) การติดต่อหรือการแสดงตนให้เชื่อว่าผู้ทวงถามหนี้ดำเนินการให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต หรือรับจ้างบริษัทข้อมูลเครดิต

มาตรา ๑๓ ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรมดังต่อไปนี้

(๑) การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ เกินกว่าอัตราที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๒) การเสนอหรือจูงใจให้ลูกหนี้ออกเช็คทั้งที่รู้ว่าลูกหนี้อยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้

มาตรา ๑๔ ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

(๒) ทวงถามหนี้หรือสนับสนุนการทวงถามหนี้ซึ่งมิใช่ของตน เว้นแต่ในกรณีที่เป็นหนี้ของสามี ภรรยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของตน หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นมีอำนาจกระทำได้ตามกฎหมาย

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในกระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

หมวด ๒

การกำกับดูแลและตรวจสอบ

มาตรา ๑๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้” ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย นายกสภานายความ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แต่งตั้งจำนวนไม่เกินห้าคน เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการของกรมการปกครองสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ในด้านการเงินการธนาคาร ด้านกฎหมาย หรือด้านการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างน้อยด้านละหนึ่งคน โดยมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระมิได้ ทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคุ้มครองผู้บริโภคนั้น ให้แต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรพัฒนาภาคเอกชนในด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการทวงถามหนี้ของผู้ทวงถามหนี้ อำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้รวมถึง

(๑) ออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ออกข้อบังคับกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการ ตามมาตรา ๒๗ และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าว

(๓) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งให้ชำระค่าปรับทางปกครอง และคำสั่งเพิกถอนการจดทะเบียน การประกอบธุรกิจทางถาวรนี้ตามมาตรา ๓๘

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์การเปรียบเทียบและระยะเวลาการชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบตาม มาตรา ๔๕

(๕) เสนอแนะ หรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ตลอดจน เสนอแนะคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีมีปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการ ประสานงานในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ คณะอนุกรรมการตามมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๘ (๓) คณะกรรมการเปรียบเทียบ กรรมการ ปกครอง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ที่ทำการปกครองจังหวัด และกองบัญชาการตำรวจนครบาล

(๖) เสนอแนะคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครอง หรือช่วยเหลือลูกหนี้ ในด้านอื่น

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อบังคับและประกาศของคณะกรรมการนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้ บังคับได้

มาตรา ๑๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีสัญชาติไทยและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๒) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๓) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำ โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๔) เป็นผู้อยู่ระหว่างถูกสั่งให้พักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

(๕) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะ กระทำผิดวินัย หรือเคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากหน่วยงานของเอกชนเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

(๖) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ให้สินเชื่อ หรือเป็นผู้ให้สินเชื่อ หรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการธุรกิจทางการเงินไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

มาตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๗

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่เหลืออยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ เว้นแต่วาระของกรรมการจะเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวัน และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๒๐ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่แทนตามลำดับ ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมแทน

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๑ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณา หรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

การประชุมคณะกรรมการให้นำมาตรา ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒ ในการแต่งตั้งคณะกรรมการตามมาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างน้อยคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา หรือปฏิบัติการเกี่ยวกับการกำกับดูแลการทวงถามหนี้ของผู้ให้สินเชื่อซึ่งเป็นนิติบุคคล ทั้งนี้ คณะกรรมการดังกล่าวอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย และผู้แทนสมาคมธนาคารไทยเป็นอนุกรรมการ โดยมีข้าราชการของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และเป็นผู้ช่วยเลขานุการจำนวนสองคน

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ลูกหนี้หรือบุคคลอื่นได้รับการปฏิบัติจากผู้ทวงถามหนี้ที่เป็นการขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ ให้ลูกหนี้หรือบุคคลอื่นนั้นมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ เพื่อวินิจฉัยสั่งการได้

การร้องเรียนต่อคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๒๔ ในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการ คณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ และคณะกรรมการตามมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๘ (๓) มีอำนาจสั่งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง หรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการปกครองรับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการได้มอบหมาย

ให้กรรมการปกครองมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงถามหนี้เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการตามมาตรา ๒๗
- (๒) ติดตามสอดส่องพฤติกรรมของผู้ทวงถามหนี้ หรือกำกับดูแลการปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

(๓) ประสานกับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลหรือตรวจสอบผู้ทวงถามหนี้ หรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้

(๔) รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และอบรมวิธีการทวงถามหนี้ที่ถูกต้องและเหมาะสม

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการได้มอบหมาย

มาตรา ๒๖ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังรับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการตามมาตรา ๒๒ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการดังกล่าวได้มอบหมาย

ให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีอำนาจหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงถามหนี้เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการทวงถามหนี้ของผู้ให้สินเชื่อซึ่งเป็นนิติบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ติดตามสอดส่องพฤติการณ์ของผู้ทวงถามหนี้หรือกำกับดูแลการปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

(๒) ประสานกับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลหรือตรวจสอบผู้ทวงถามหนี้ หรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้

(๓) รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และอบรมวิธีการทวงถามหนี้ที่ถูกต้องและเหมาะสม

(๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งได้มอบหมาย

มาตรา ๒๗ ในจังหวัดหนึ่ง ให้มีคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัดประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ อัยการจังหวัด ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกในพื้นที่ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด คลังจังหวัด ประธานสภาทนายความจังหวัด เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้แทนองค์กรพัฒนาภาคเอกชนในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง เป็นกรรมการ

ให้ปลัดจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการของที่ทำการปกครองจังหวัดสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกรมการ

ปกครอง ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนมณฑลทหารบกที่ ๑๑ ผู้แทนสภาพนายความ และผู้แทนองค์กรพัฒนาภาคเอกชนในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งผู้บัญชาการตำรวจนครบาลแต่งตั้ง เป็นกรรมการ ให้ผู้บังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลแต่งตั้งข้าราชการตำรวจของกองบัญชาการตำรวจนครบาลสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๘ ให้คณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ มีอำนาจหน้าที่ภายในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) สั่งเพิกถอนการจดทะเบียนของผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ตามมาตรา ๓๗
- (๓) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการ

ตามมาตรา ๒๗ มอบหมาย

- (๔) รายงานการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการทุกสามเดือน
- (๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การประชุมคณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ และคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง (๓)ให้นำมาตรา ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๙ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ที่ทำการปกครองจังหวัด และกองบัญชาการตำรวจนครบาล รับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัด และคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำกรุงเทพมหานครตามลำดับ และให้มีอำนาจหน้าที่ภายในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นสำนักงานทะเบียนรับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้
- (๒) รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงถามหนี้เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี
- (๓) ติดตามสอดส่องพฤติกรรมของผู้ทวงถามหนี้ หรือกำกับดูแลการปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

(๔) ประสานกับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลหรือตรวจสอบผู้ทวงถามหนี้ หรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้

(๕) รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และอบรมวิธีการทวงถามหนี้ที่ถูกต้องและเหมาะสม

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการ และคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี มอบหมาย

มาตรา ๓๐ เพื่อประโยชน์ในการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ ให้ว่าการอำเภอ และสถานีตำรวจเป็นสถานที่รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ได้ด้วย รวมทั้งให้หัวหน้าหน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงและเอกสารเพื่อส่งเรื่องต่อไปยังที่ทำการปกครองจังหวัด หรือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ กำหนด

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ตาม มาตรา ๕ ให้ผู้ที่ยื่นขอจดทะเบียนมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนต่อรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยต้องวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบ วันนับแต่วันได้รับอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๒ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ทวงถาม หนี้หรือกรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือพนักงานของผู้ทวงถามหนี้ ในกรณีผู้ทวงถามหนี้ เป็นนิติบุคคล มาให้ถ้อยคำ แสดงข้อมูล หรือส่งสมุดบัญชี เอกสาร ดวงตรา หรือสิ่งอื่นอันเกี่ยวกับกิจการ สิ้นทรัพย์ และหนี้สินของผู้ทวงถามหนี้ และบุคคลดังกล่าวข้างต้น

มาตรา ๓๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าพนักงานตาม ประมวลกฎหมายอาญา

ในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศ กำหนด

หมวด ๓

บทกำหนดโทษ

ส่วนที่ ๑

โทษทางปกครอง

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ปรากฏแก่คณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ ว่าผู้ทวงถามหนี้ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ วรรคสอง (๑) หรือ (๔) มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๑ (๖) หรือมาตรา ๑๓ (๑) ให้คณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ มีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืน หรือปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด

หากผู้ทวงถามหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ พิจารณามีคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๓๕ ในการพิจารณาออกคำสั่งลงโทษปรับทางปกครอง ให้คณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ คำนึงถึงความร้ายแรงแห่งพฤติกรรมที่กระทำผิด

ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ยอมชำระค่าปรับทางปกครองให้นำบัญชีญาติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม และในกรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับตามคำสั่ง หรือมีแต่ไม่สามารถดำเนินการบังคับทางปกครองได้ ให้คณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อบังคับชำระค่าปรับ ในการนี้ ถ้าศาลปกครองเห็นว่าคำสั่งให้ชำระค่าปรับนั้นชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษา และบังคับให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าปรับได้

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ผู้ทวงถามหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลต้องรับโทษปรับทางปกครอง ถ้าการกระทำ ความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือไม่สั่งการ หรือการกระทำหรือไม่กระทำการอันเป็น

หน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการแทนนิติบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าว ต้องรับโทษปรับทางปกครองตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๓๗ ให้คณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ มีอำนาจสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนของผู้ประกอบ ธุรกิจทวงถามหนี้ได้ เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

(๑) เคยถูกลงโทษปรับทางปกครอง และถูกลงโทษซ้ำอีกจากการกระทำความผิดอย่างเดียวกัน

(๒) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติที่มีโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๘ ผู้ทวงถามหนี้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งให้ชำระค่าปรับทางปกครองตามมาตรา ๓๔ วรรคสอง หรือผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนตามมาตรา ๓๗ ต่อ คณะกรรมการได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

คณะกรรมการต้องวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

ส่วนที่ ๒

โทษอาญา

มาตรา ๓๙ บุคคลใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘ วรรคสอง (๒) หรือ (๓) มาตรา ๑๑ (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) หรือมาตรา ๑๓ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๐ บุคคลใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๒ (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๑ บุคคลใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๑ (๑) หรือมาตรา ๑๒ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๓ บุคคลใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา ๒๔ หรือขัดขวาง หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๔ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษอาญาตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือไม่สั่งการ หรือการกระทำการ หรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการแทนนิติบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าวต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๔๕ บรรดาความผิดในตอนที่ ๒ นี้ ยกเว้นมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

คณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนสามคนซึ่งคนหนึ่งต้องเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบได้ทำการเปรียบเทียบกรณีใด และผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้คณะกรรมการเปรียบเทียบแจ้งให้คณะกรรมการทราบโดยเร็ว

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๖ บุคคลใดประกอบธุรกิจทวงถามหนี้หรือกิจการอื่นในลักษณะทำนองเดียวกันตามพระราชบัญญัตินี้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากประสงค์จะประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ต่อไป ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในระหว่างการยื่นคำขอจดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้บุคคลนั้นประกอบธุรกิจดังกล่าวต่อไปได้ จนกว่าจะได้รับแจ้งการไม่รับจดทะเบียนจากนายทะเบียน

มาตรา ๔๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในวาระเริ่มแรกที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ให้ คณะกรรมการ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยและนายกสภานายความ เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมการปกครองแต่งตั้งข้าราชการของกรมการปกครองสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การทวงถามหนี้ในปัจจุบันมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง การคุกคามโดยขู่เข็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จ และการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่น ประกอบกับปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการทวงถามหนี้ และการควบคุมการทวงถามหนี้ไว้เป็นการเฉพาะ สมควรมีกฎหมายในเรื่องดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้

เรื่อง จำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ (๓) และมาตรา ๑๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง จำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๓ ให้ผู้ทวงถามหนี้ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ได้ทราบการทวงถามหนี้ ไม่เกินหนึ่งครั้งต่อหนึ่งวัน

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประธานกรรมการกำกับการทวงถามหนี้

คณะกรรมการ
ผู้พิทักษ์
สิทธิ

และ
สถาบัน
การเงิน

ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้

เรื่อง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๑) ประกอบมาตรา ๑๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้” หมายความว่า จำนวนเงินที่ได้กำหนดไว้เป็นค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายในการทวงถามหนี้จากลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ โดยต้องมีหลักฐานหรือเอกสารเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ให้สามารถตรวจสอบได้ แต่ไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายในการติดตามเอาทรัพย์สินกลับคืน

“รอบการทวงถามหนี้” หมายความว่า รอบระยะเวลาเพื่อการทวงถามหนี้ โดยนับตั้งแต่วันผิदनัดชำระหนี้ของงวดนั้นจนถึงวันครบกำหนดชำระหนี้งวดถัดไป ทั้งนี้ การนับหนึ่งรอบระยะเวลาดังกล่าวจะต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน

ข้อ ๔ เมื่อลูกหนี้ผิदनัดชำระหนี้และมีการทวงถามหนี้ ผู้ทวงถามหนี้อาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ได้ ดังนี้

(๑) ไม่เกินห้าสิบบาทต่อรอบการทวงถามหนี้ ในกรณีลูกหนี้มีหนี้ค้างชำระหนึ่งงวด

(๒) ไม่เกินหนึ่งร้อยบาทต่อรอบการทวงถามหนี้ ในกรณีลูกหนี้มีหนี้ค้างชำระมากกว่าหนึ่งงวด

สำหรับหนี้ประเภทให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลิสซิ่งในสินค้าประเภทรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ อาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้เพิ่มเติมจากรวดหนึ่งเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการลงพื้นที่ติดตามทวงถามหนี้ตามที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ ไม่เกินสิบบาทต่อรอบการทวงถามหนี้ และให้เรียกเก็บได้เฉพาะกรณีที่ลูกหนี้มีหนี้ค้างชำระมากกว่าหนึ่งงวด

ข้อ ๕ ห้ามมิให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ตามข้อ ๔ สำหรับกรณีลูกหนี้มีหนี้ค้างชำระหรือหนี้ที่ถึงกำหนดชำระสะสมที่ไม่เกินหนึ่งพันบาท

ข้อ ๖ ห้ามมิให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้อีกภายหลังจากได้รับชำระหนี้ครบตามจำนวน หรือมีการบอกเลิกสัญญาแล้วตามกฎหมาย

ประกาศ ณ วันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประธานกรรมการกำกับการทวงถามหนี้

ประวัติย่อของผู้วิจัย

1. ชื่อ - สกุล (ภาษาไทย) นางสาววัลย์รัตน์ โพธิสาร
เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 3503 00217 16 3
2. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตร
3. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
รหัสไปรษณีย์ 30000
เบอร์โทร 044009009 แฟกซ์ 044244739
เบอร์โทร 065 9258897
E-mail : walairut.p@nrru.ac.th
4. ประวัติการศึกษา
  - สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ปีการศึกษา 2545
  - สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ปีการศึกษา 2553

สรุปรายจ่ายการใช้จ่ายเงิน

- รายละเอียดงบประมาณการวิจัย จำแนกตามงบประมาณต่างๆ (ปีงบประมาณที่เสนอขอ) ตามระเบียบฯ

ปี	ประเภทงบประมาณ	รายละเอียด	จำนวน (บาท)
2564	งบดำเนินการ : ค่าตอบแทน	ค่าตอบแทนนักวิจัย	2,000
	งบดำเนินการ : ค่าใช้สอย	1. ค่าถ่ายเอกสาร	2,500
		2. ค่าจ้างพิมพ์ประมาณ 300 หน้าๆละ 15	4,500
		3. ค่าจ้างรายงานฉบับสมบูรณ์ 5 เล่มๆละ 200	1,000
		4. ค่าวิเคราะห์ข้อมูล	3,000
2564	งบดำเนินการ : ค่าวัสดุ	ค่าวัสดุสำนักงานได้แก่ หมึกพิมพ์ กระดาษ A 4 ปากา	2,000
	รวม		15,000